

SABIEDRISKO
PAKALPOJUMU
REGULĒŠANAS
KOMISIJA

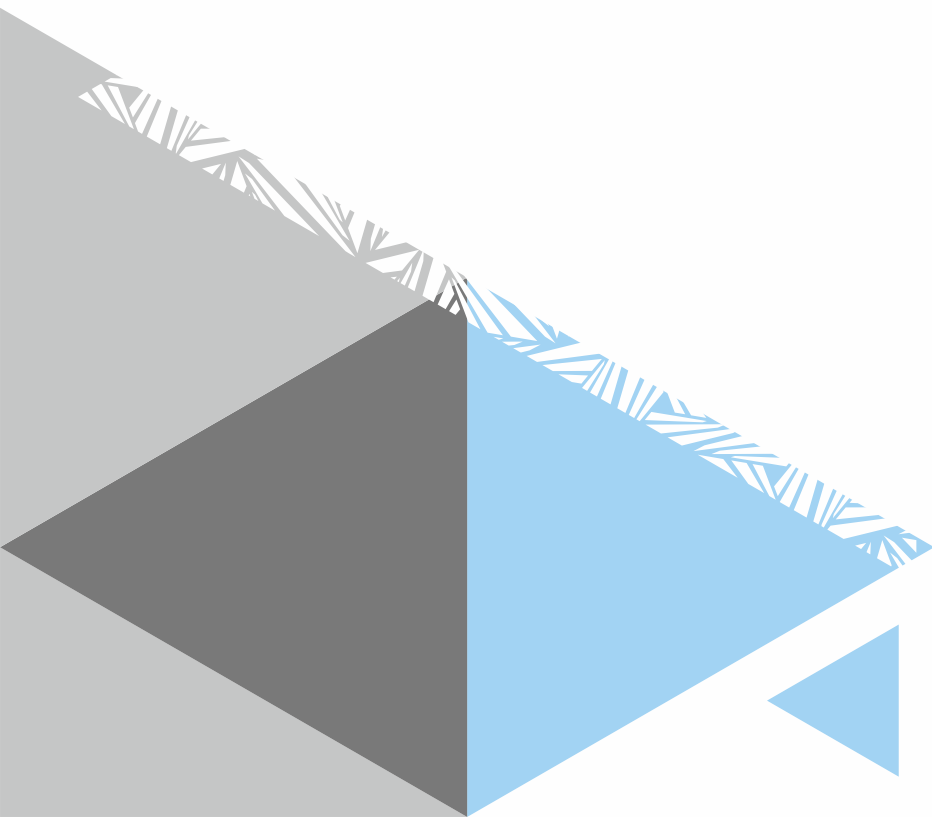
SABIEDRISKO PAKALPOJUMU REGULĒŠANAS KOMISIJAS **2018. GADA PĀRSKATS**

SATURA RĀDĪTĀJS

1. PRIEKŠSĒDĒTĀJA ZIŅOJUMS	2
2. APZĪMĒJUMI UN SAĪSINĀJUMI	5
3. REGULATORA DARBĪBAS STRATĒĢIJAS PRIORITĀTES	8
4. SABIEDRISKO PAKALPOJUMU NOZARES TAUTSAIMNIECĪBAS KONTEKSTĀ	10
5. DABASGĀZE	21
6. ELEKTROENERĢIJA	35
7. ELEKTRONISKIE SAKARI	55
8. UNIVERSĀLAIS PAKALPOJUMS ELEKTRONISKO SAKARU NOZARĒ	66
9. PASTS	70
10. UNIVERSĀLAIS PAKALPOJUMS PASTA NOZARĒ	76
11. SILTUMENERĢIJA	81
12. ŪDENSŠAIMNIECĪBA	90
13. SADZĪVES ATKRITUMU APGLABĀŠANA	101
14. TIESISKAIS REGULĒJUMS	109
15. STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA	121
16. REGULATORA PĀRVALDĪBA (STRUKTŪRA UN DARBA ORGANIZĀCIJA)	127
17. FINANSES UN SAIMNIECISKĀ DARBĪBA	132

1.

PRIEKŠSĒDĒTĀJA ZIŅOJUMS

Regulatoram 2018. gads bijis dinamisks ar nozīmīgām pārmaiņām regulējuma pilnveidē. 2018. gada sākumā tika apstiprināta jauna darbības stratēģija turpmākajiem gadiem (2018–2021), nosakot galvenās prioritātes, kas attiecas uz pakalpojuma kvalitāti, pieejamību un ekonomiski pamatotu cenu noteikšanu.

Nozīmīgākais notikums enerģētikā bija vienošanās starp Somijas, Igaunijas un Latvijas regulatoriem par vienotā dabasgāzes tirgus izveidi, kura darbību plānots uzsākt 2020. gadā. Tas nozīmēs turpmāk vienotu ieejas-izejas tarifu zonu, proti, transportējot dabasgāzi caur minēto valstu sistēmām, tiks piemēroti tarifi tikai uz apvienotās zonas ārējās robežas, bet pārrobežu punktos starp Latviju, Igauniju un Somiju pārvades tarifs netiks piemērots.

Pērn Regulators apstiprināja arī jaunus dabasgāzes sadales sistēmas pakalpojuma tarifus. Regulatoram izdevās samazināt vidējo tarifu par 16%, salīdzinot ar sākotnēji iesniegto tarifu projektu. Jaunie sadales sistēmas pakalpojuma tarifi noteica jaunu tarifu struktūru, proti, fiksētās maksas ieviešanu visām lietotāju grupām. Līdz ar to visi lietotāji, sākot no 2019. gada 1. janvāra, piedalās sistēmas uzturēšanas izmaksu segšanā un izmaksas sedz taisnīgāk.

Elektroenerģijā Regulators veica grozījumus OIK metodikā¹. Tā rezultātā kopējā OIK maksājuma fiksētā daļa visiem elektroenerģijas galalietotājiem tika samazināta. Vienlaikus „NordPool” biržā bija vērojams nākošās dienas cenu pieaugums par 40% gada laikā. Tas skaidrojams ar hidrorezervju trūkumu Skandināvijā, naftas un dabasgāzes cenu kāpumu pasaules biržās un citiem apstākļiem. Pārmaiņas bija arī siltumenerģijas nozarē. Pērn gada sākumā pieauga šķeldas cenas klimata apstākļu dēļ, savukārt 2018. gada otrajā pusē – dabasgāzes cenas, kā rezultātā vairākās Latvijas pilsētās iedzīvotājiem par siltumu bija jāmaksā vairāk.

¹ Obligātā iepirkuma un jaudas komponentu aprēķināšanas metodika.

Nozīmīgākais notikums elektronisko sakaru nozarē bija Regulatora rīkotā izsole par radiofrekvenču lietošanas tiesību iegūšanu radiofrekvenču joslā 3,4-3,8 GHz, ko izsolē ieguva operators SIA „Tele2”. Tās turpmāk būs izmantojamas 5G attīstībai. Gada beigās tika pieņemts Eiropas Elektronisko sakaru kodekss, kas paredz no 2019. gada 15. maija lētākus starptautiskos zvanus uz Eiropu.

Pozitīvas pārmaiņas bija vērojamas arī pasta nozarē. Regulators gada nogalē noteica kvalitātes prasības visiem pasta pakalpojumu sniedzējiem Latvijā. Izmaiņas regulējumā vērtējamās kā pozitīvs signāls lietotājam apzināties savas tiesības un lūgt kompensāciju, ja pasta pakalpojums neatbilst kvalitātes prasībām.

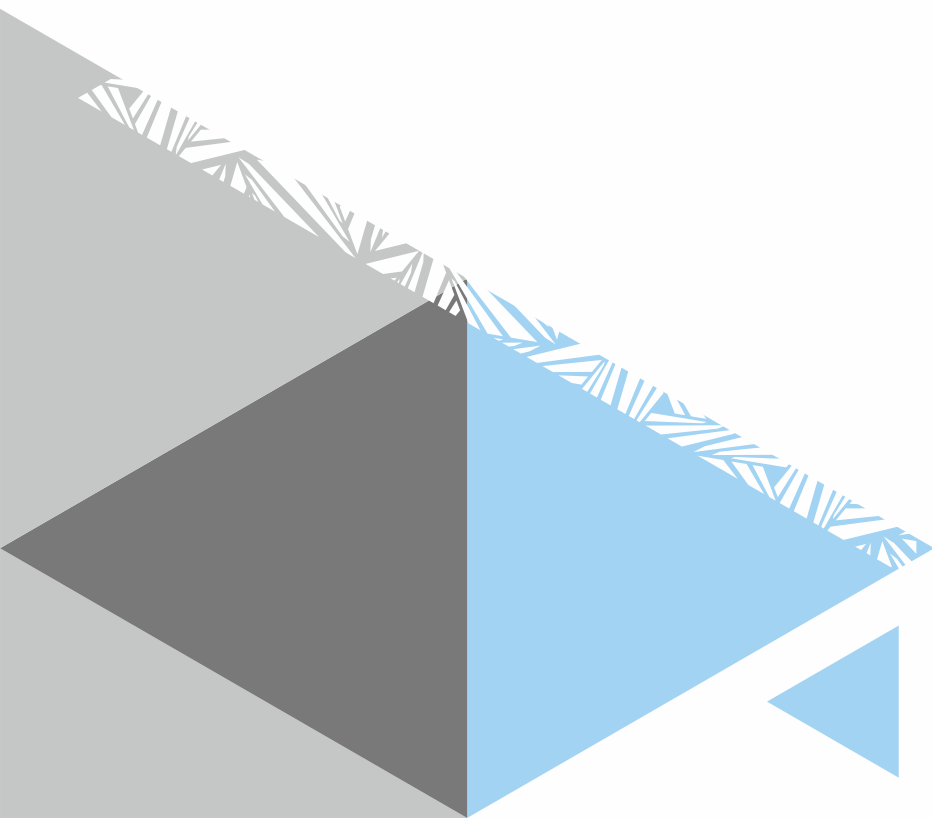
Ūdenssaimniecības nozarē tika apstiprināti jauni ūdenssaimniecības pakalpojumu tarifi Rīgā. Regulatoram izdevās samazināt izmaksas par 855 tūkst. EUR pret sākotnēji iesniegto. Tarifu pieaugums bija saistīts galvenokārt ar ekspluatācijas izmaksu pieaugumu, investīcijām, ko komersants veicis, lai nodrošinātu kvalitātes un drošības uzlabošanu.

Līdz ar 2018. gadu atkritumu apglabāšanas tarifu tika iekļauts dabas resursu nodoklis (DRN) par sadzīves atkritumu apglabāšanu. 2018. gadā no 11 pakalpojumu sniedzējiem, kuri iesniedza tarifu projektus vērtēšanā ar DRN iekļaušanu, apstiprināja septiņiem.

Cienā
Rolands Irklis

2.

APZĪMĒJUMI UN SAĪSINĀJUMI

ACER (Agency for the Cooperation of Energy Regulators) – Energētikas regulatoru sadarbības aģentūra

AS – akciju sabiedrība

BALTREG – Baltijas Elektronisko sakaru un pasta regulators

Benchmarking – izmaksu līmeņatzīme

BEREC (Body of European Regulators for Electronic Communications) – Eiropas Elektronisko komunikāciju regulatoru iestāde

CEER – Eiropas Energētikas Regulatoru padome

CEPT – Eiropas Telekomunikāciju un pasta administrāciju konference

CSP – Centrālā statistikas pārvalde

DRN – dabas resursu nodoklis

EK – Eiropas Komisija

EM – Ekonomikas ministrija

Epex Spot – Eiropas enerģijas birža (Vācija, Francija, Lielbritānija, Nīderlande, Beļģija, Austrija, Luksemburga)

EPT – Enerģijas Publiskais tirgotājs

ERGP – Eiropas regulatoru grupa pasta pakalpojumu jomā

ERRA – Energētikas Regulatoru Reģionālā asociācija

ES – Eiropas Savienība

EUR – eiro

GHz – gigahercs

GWh – gigavatstundas

HHI (Herfindahl–Hirschman Index) – Herfindāla–Hiršmana indekss

IKP – iekšzemes kopprodukts

kV – kilovolti

LMT – Latvijas Mobilais Telefons

LPIAA – Latvijas Patērētāju interešu aizstāvības asociācija

milj. – miljons

m³ – kubikmetri

MK – Ministru kabinets

MW – megavats

MW/h – megavatstunda

NASDAQ – vērtspapīru birža

Nord Pool – elektroenerģijas birža (Norvēģija, Dānija, Zviedrija, Somija, Baltijas valstis, Vācija un Lielbritānija)

Nm³ – normālkubikmetri

OECD (Organisation for Economic Cooperation and Development) – Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija

OIK – obligātā iepirkuma komponente

OTT – over the top services (nav ne satura pakalpojums, ne elektronisko sakaru pakalpojums, piemēram, Skype)

PESQ (Perceptual Evaluation of Speech Quality) – Perceptuālais (uztveres) runas pārraides kvalitātes novērtējums

PTAC – Patērētāju tiesību aizsardzības centrs

REMIT – (Regulation No 1227/2011 on wholesale energy market integrity and transparency) – Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 25. oktobra Regula (ES) Nr. 1227/2011 par enerģijas vairumtirgus integritāti un pārredzamību

Regulators – Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija

SIA – sabiedrība ar ierobežotu atbildību

SKDS – Tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centrs SKDS

TAIEX – (Technical Assistance and Information Exchange Unit) – Tehniskās palīdzības un informācijas apmaiņas birojs

THD – barošanas sprieguma sinusoīdas kopējais kropļojuma koeficients

t – tonnas

tūkst. – tūkstotis

tūkst.nm³ – tūkstotis normālkubikmetru

UAB – Uzdaroji akcinē bendrovė jeb sabiedrība ar ierobežotu atbildību

UP – universālais pakalpojums

UPU – Pasaules Pasta savienība

UPP – universālais pasta pakalpojums

VAS – valsts akciju sabiedrība

WAREG – Eiropas Ūdenssaimniecības nozares regulatoru asociācija

2G – otrās paaudzes mobilo sakaru tehnoloģija

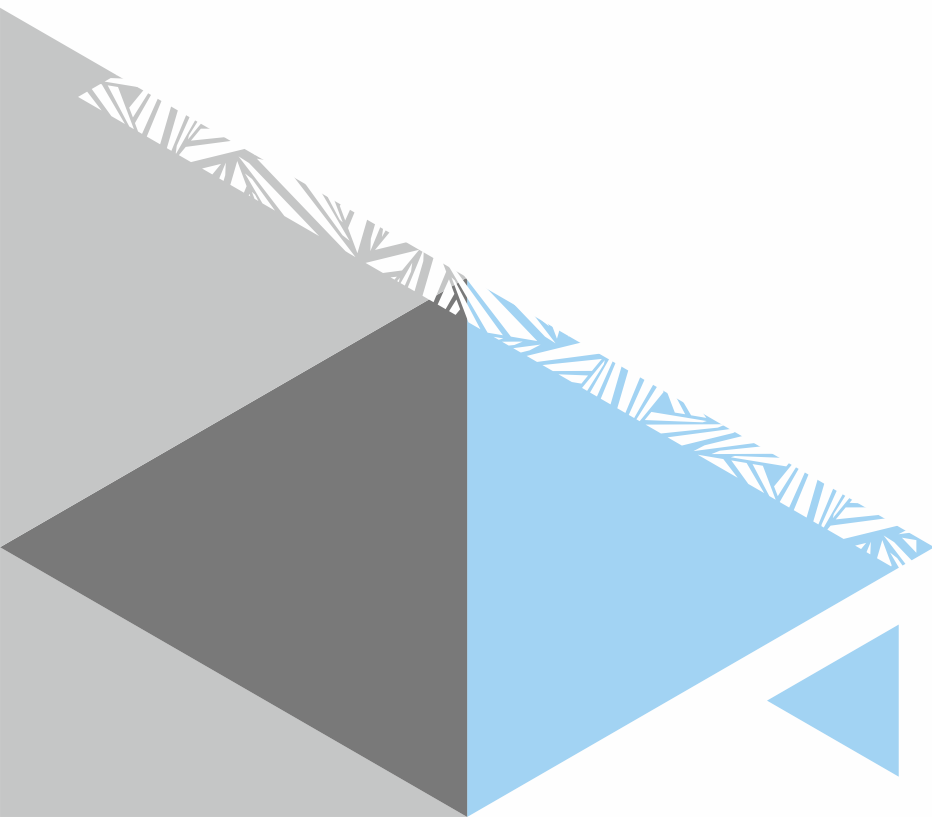
3G – trešās paaudzes mobilo sakaru tehnoloģija

4G – ceturtais paaudzes mobilo sakaru tehnoloģija

5G – piektās paaudzes mobilo sakaru tehnoloģija

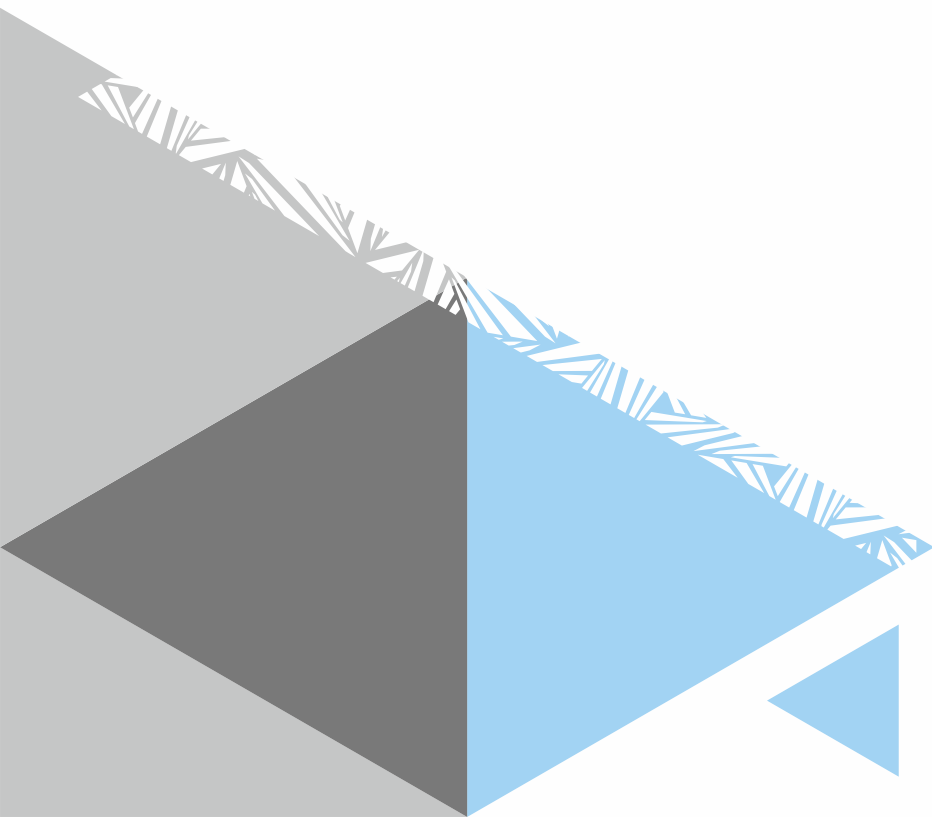
3.

REGULATORA DARBĪBAS STRATĒGIJAS PRIORITĀTES

4.

SABIEDRISKO PAKALPOJUMU NOZARES TAUTSAIMNIECĪBAS KONTEKSTĀ

Latvijas tautsaimniecības attīstība tieši ietekmē sabiedrisko pakalpojumu nozares, ko uzrauga Regulators; 2018. gads iezīmē pozitīvas pārmaiņas

Regulējamo nozaru attīstība ne tikai ietekmē kopējo valsts tautsaimniecības attīstību, bet arī ikvienas pārmaiņas, kas saistītas ar ekonomisko aktivitāti, atstāj ietekmi uz sabiedrisko pakalpojumu lietošanu.

IEKŠZEMES KOPPRODUKTS

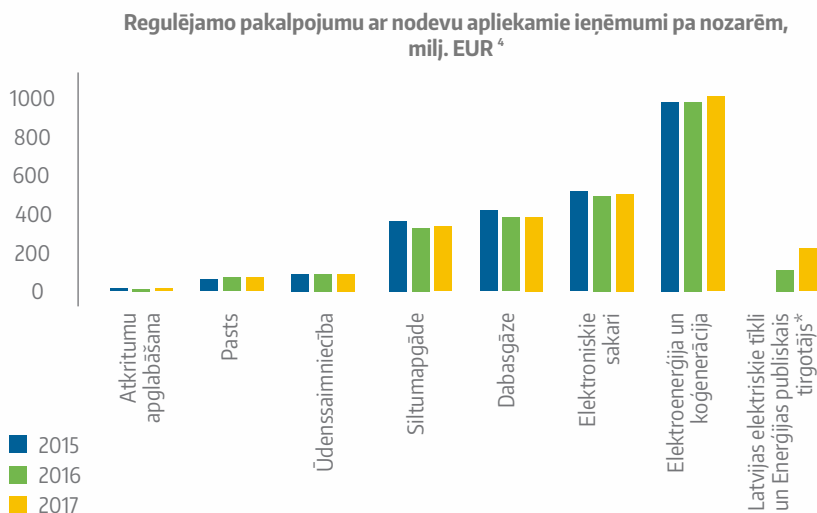
Iekšzemes kopprodukts (IKP) 2018. gadā salīdzinājumā ar 2017. gadu ir pieaudzis par 4,8%. IKP apjoms faktiskajās cenās bija 29,5 miljardi EUR. Regulējamie komersanti, kuru darbību uzrauga Regulators, 2018. gadā pārstāvēja elektroenerģijas, gāzes, siltumapgādes, ūdenssaimniecības, elektronisko sakaru, pasta, kā arī atkritumu apsaimniekošanas nozari. Regulējamo komersantu darbības īpatsvars katrā no šīm nozarēm ir atšķirīgs, tādēļ publicētie statistikas dati par nozaru sniegumu kopumā ne vienmēr atspoguļo tendences regulējamo komersantu darbā.

REGULĒJAMO NOZARU APGROZĪJUMS ²

Regulējamo pakalpojumu neto apgrozījums, kas aprēķināts no regulējamo komersantu Regulatoram iesniegto pārskatu datiem, 2017. gadā bija 2 655 milj. EUR – par 6,1%³ lielāks nekā 2016. gadā. Regulējamo pakalpojumu neto apgrozījums 2017. gadā palielinājās visās regulējamās nozarēs, t. sk. atkritumu apsaimniekošanas nozarē par 10,5%, siltumapgādes nozarē par 4,5%, pasta nozarē par 4,0%, elektroenerģijas un koģenerācijas nozarē par 2,5%, elektronisko sakaru nozarē par 2,3%, ūdenssaimniecības nozarē par 1,3% un dabasgāzes nozarē par 1,1%.

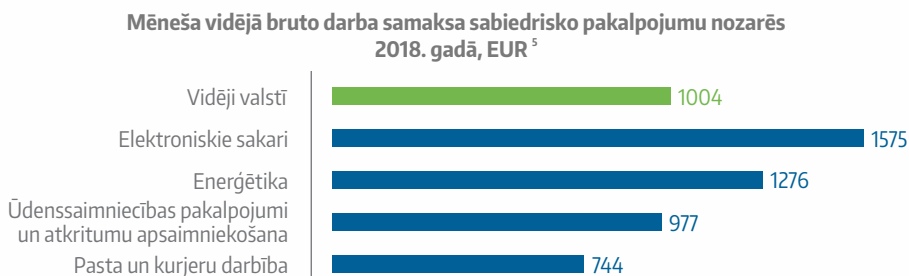
² Saskaņā ar 2009. gada 27. oktobra MK noteikumiem Nr. 1227 „Noteikumi par regulējamiem sabiedrisko pakalpojumu veidiem”.

³ Saskaņā ar grozījumiem Elektroenerģijas tirgus likumā no 2016. gada 1. jūlija ar nodevu par sabiedrisko pakalpojumu regulēšanu tika aplikti elektroenerģijas sistēmas īpašnieka (AS „Latvijas elektriskie tīkli”) un publiskā tirgotāja (AS „Enerģijas publiskais tirgotājs”) ieņēmumi.

DARBA SAMAKSA REGULĒJAMĀS NOZARĒS

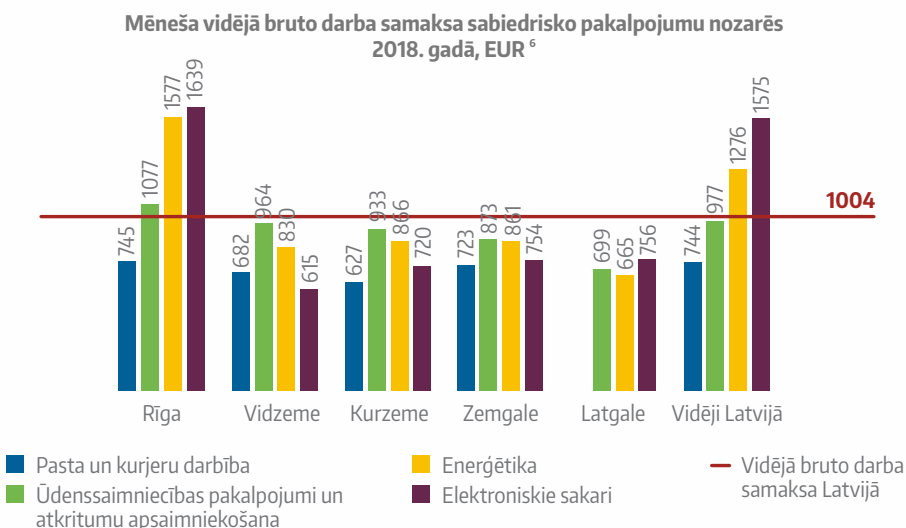
Saskaņā ar Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes (CSP) datiem mēneša vidējā bruto darba samaksa 2018. gadā elektronisko sakaru un enerģētikas nozarē bija daudz augstāka nekā vidējā bruto darba samaksa valstī, savukārt ūdenssaimniecības, atkritumu apsaimniekošanas, pasta un kurjeru darbības jomā – zemāka. Salīdzinot ar 2017. gadu, vidējā bruto darba samaksa vidēji valstī palielinājās par 8,4%. Arī regulējamās nozarēs vidējā bruto darba samaksa 2018. gadā palielinājās: pasta un kurjeru darbības nozarē par 8,9%, ūdenssaimniecības un atkritumu apsaimniekošanas nozarē par 8,3%, enerģētikas nozarē par 5,5%, elektronisko sakaru nozarē par 5,0%.

⁴ Mainoties regulējumam par nodevas aprēķināšanu un piemērošanu, aprēķins balstās uz faktiskajiem apgrozījuma datiem par 2017. gadu.

⁵ Datus par vidējo mēneša darba samaksu pasta un kurjeru darbības nozarē atsevišķos reģionos CSP nepublicē to konfidencialitātes dēļ.

Mēneša vidējā bruto darba samaksa sabiedrisko pakalpojumu nozarēs ir atšķirīga statistiskajos reģionos. Piemēram, Rīgas reģionā mēneša vidējā bruto darba samaksa ūdenssaimniecības un atkritumu apsaimniekošanas, enerģētikas un elektronisko sakaru nozarē ir lielāka nekā mēneša vidējā bruto darba samaksa visās sabiedrisko pakalpojumu nozarēs Latvijā kopumā. Savukārt Latgales reģionā ir viszemākie bruto darba samaksas rādītāji enerģētikas, ūdenssaimniecības un atkritumu apsaimniekošanas nozarē. Elektronisko sakaru nozarē viszemākie bruto darba samaksas rādītāji ir Vidzemes reģionā. Mēneša vidējās bruto darba samaksas nozarē variācijas amplitūda, salīdzinot pa reģioniem, vislielākā ir elektronisko sakaru nozarē – 1024 EUR, enerģētikas nozarē tā ir 912 EUR, bet ūdenssaimniecības un atkritumu apsaimniekošanas nozarē vidējā bruto darba samaksa reģionos variē salīdzinoši mazāk – 378 EUR robežās.

Rīgas reģionā mēneša vidējā bruto darba samaksa sabiedrisko pakalpojumu nozarēs pārsniedz mēneša vidējo bruto darba samaksu attiecīgajā nozarē valstī: elektronisko sakaru nozarē par 4,1%, enerģētikas nozarē par 23,6%, ūdenssaimniecības un atkritumu apsaimniekošanas nozarē par 10,2%. Savukārt pārējos Latvijas reģionos ir pretēja situācija, un atsevišķās nozarēs mēneša vidējā bruto darba samaksa valstī būtiski pārsniedz mēneša vidējo bruto darba samaksu konkrētajā reģionā. Turklāt visos Latvijas reģionos, izņemot Rīgas reģionu, mēneša vidējā bruto darba samaksa sabiedrisko pakalpojumu nozarēs ir zemāka nekā mēneša vidējā bruto darba samaksa valstī.

⁶ Datus par vidējo mēneša darba samaksu pasta un kurjeru darbības nozarē atsevišķos reģionos CSP nepublicē to konfidencialitātes dēļ.

REGULĒJAMO CENU IETEKME UZ INFLĀCIJU

Saskaņā ar CSP datiem 2018. gadā pakalpojumi ar administratīvi regulējamām cenām veidoja 10,8% no visiem iedzīvotāju izdevumiem (precēm un pakalpojumiem patērīga cenu indeksa grozā). Šajā uzskaitījumā administratīvi regulējamās cenas ietver gan regulējamos sabiedriskos pakalpojumus, gan citus regulētus pakalpojumus.

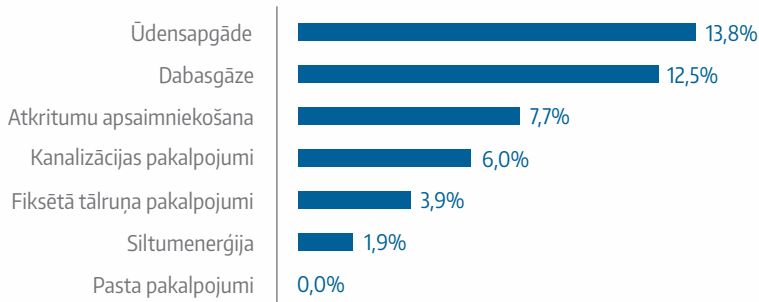
Administratīvi regulējamās cenas un patērīga cenu indekss 2018. gadā

	Īpatsvars iedzīvotāju izdevumos	Cenu pieaugums (2018 XII pret 2017 XII)	Inflācijas komponente (procentpunkti)
<u>Regulējamie sabiedriskie pakalpojumi</u> (dabasgāze, siltumenerģija, vispārējie pasta pakalpojumi, ūdensapgāde, kanalizācijas pakalpojumi, atkritumu apsaimniekošana)	5,96%	5,6%	0,34
<u>Citi regulētie pakalpojumi</u> (kompensējamie medikamenti, pacienta iemaksa, pases nodeva, autostāvvietas, notāra pakalpojumi, pasažieru transports, pirmsskolas vecuma izglītība u. c.)	4,80%	0,6%	0,03
<u>Kopā administratīvi uzraugāmās un regulējamās cenas</u>	10,8%	3,4%	0,37
<u>Kopā patērīga cenu indekss (inflācija)</u>	100%	2,6%	2,6

2018. gada laikā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu patērīga cenas kopumā palielinājās par 2,6%, savukārt administratīvi regulējamās cenas – par 3,4%. Regulējamo sabiedrisko pakalpojumu cenas pieauga par 5,6%. Kopumā administratīvi regulētās cenas palielināja patērīga cenu indeksu par 0,37 procentpunktiem.

No regulējamām nozarēm, kuras uzrauga Regulators, 2018. gadā visstraujāk palielinājās ūdensapgādes pakalpojumu cenas (par 13,8%), dabasgāzes cenas (par 12,5%), atkritumu apsaimniekošanas cenas (par 7,7%) un kanalizācijas pakalpojumu cenas (par 6,0%). Kopumā regulējamo nozaru pakalpojumu cenu izmaiņas 2018. gadā palielināja patērīga cenu indeksu par 0,34 procentpunktiem.

Administratīvi regulējamās cenas un patēriņa cenu indekss 2018. gadā

TIRGUS KONCENTRĀCIJAS LĪMENIS (HHI INDEKSI)

Tirgus koncentrācijas līmenis raksturo gan lietotāju iespējas izvēlēties pakalpojumu sniedzēju, gan savstarpējās konkurences samēru starp pakalpojumu sniedzējiem jeb tirgus varu. Tirgus koncentrāciju iespējams novērtēt, izmantojot datus par pakalpojumu sniedzēju apgrozījumu pa nozarēm un pakalpojumu veidiem. Indeksa veidā novērtētu tirgus koncentrāciju, kur kopējās indeksa vērtības iegūšanai summē katra tirgus dalībnieka tirgus daļu kāpinātu kvadrātā, apzīmē kā Herfindāla–Hiršmana indeksu (HHI). Ja HHI vērtība ir mazāka par 0,18, bet lielāka par 0,1, šādu tirgu var uzskatīt par mēreni koncentrētu. HHI vērtība virs 0,18 norāda, ka tirgus ir koncentrēts.

Pēdējo gadu laikā tikai elektronisko sakaru jomā kopumā tirgus koncentrācija vērtējama kā mēreni koncentrēta – indeksa vērtība ir stabila un svārstās ap 0,16. Pasta pakalpojumos tirgus koncentrācija ir samērā stabila ar tendenci nedaudz samazināties, un 2017. gadā⁷ tā sasniedza 0,257, tātad tirgus vērtējams kā koncentrēts. Elektroenerģijas apgādē 2017. gadā indeksa vērtība samazinājās līdz 0,532, tomēr elektroenerģijas tirdzniecība aizvien ir vērtējama kā ļoti koncentrēts tirgus. Dabaszgāzes tirdzniecība arī vērtējama kā ļoti koncentrēts tirgus, un 2017. gadā indeksa vērtība bija 0,874.

	2014	2015	2016	2017
Elektroniskie sakari	0,163	0,156	0,160	0,164
Pasts	0,317	0,305	0,268	0,257
Elektroenerģijas tirdzniecība	0,685	0,670	0,609	0,532
Dabaszgāzes tirdzniecība	-	-	-	0,874

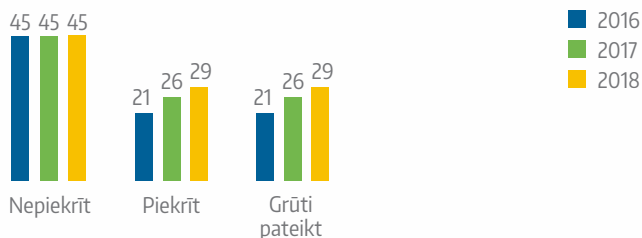
⁷ Saskaņā ar jaunākajiem datiem.

IEDZĪVOTĀJU VĒRTĒJUMS

Regulatora uzdevums, veicot uzraudzību, ne tikai panākt, ka, lai komersanti sniedz drošus un nepārtrauktus sabiedriskos pakalpojumus, bet arī aizstāvēt sabiedrisko pakalpojumu lietotāju intereses

Lai to nodrošinātu, Regulators ne tikai uzrauga komersantu darbību, bet arī skaidro pieņemtos lēmumus, to būtību, kā arī izglīto sabiedrisko pakalpojumu lietotājus par jautājumiem, ar kuriem tie var vērsties pie Regulatora. Tas saskan arī ar Tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centra (SKDS) veiktā pētījuma rezultātiem⁸, kas atklāj, ka 26% Latvijas iedzīvotāju piekrīt apgalvojumam, ka Regulators atklāti un saprotami skaidro norises regulētajās jomās (2017. gadā šim izteikumam piekrita 22%, bet 2016. gadā – 21% aptaujāto). Turpina palielināties arī to cilvēku skaits, kuri uzskata, ka Regulators aizstāv sabiedrisko pakalpojumu lietotāju intereses.

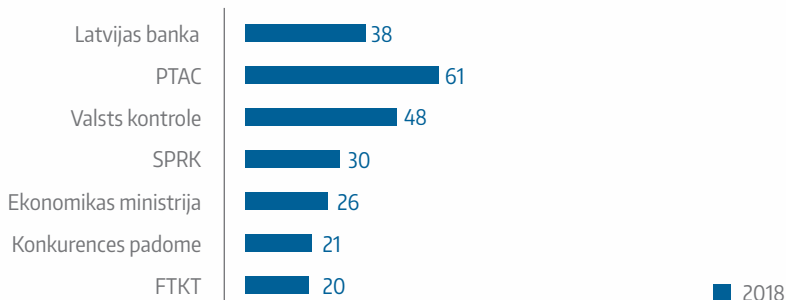
Regulators aizstāv sabiedrisko pakalpojumu lietotāju intereses (%)
(Atbilde uz jautājumu: „Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā Jūs piekrītat, ka Regulators aizstāv Jūsu intereses!”)

Regulators ir novērtējis arī to, cik Latvijas iedzīvotāji uzticas Regulatoram, salīdzinot ar citām valsts iestādēm. No dažādām uzraugošajām institūcijām Latvijā (t. i., Latvijas Banka, Patērētāju tiesību aizsardzības centrs, Tiesībsargs, Valsts kontrole, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija, Konkurences padome, Finanšu un kapitāla tirgus komisija) Regulatoram uzticas 30% aptaujāto iedzīvotāju. Līdz ar to var secināt, ka Regulatora izvirzītie uzdevumi savu lēmumu skaidrošanā un sabiedrības iesaistē tiek sasniegti.

⁸ „Regulatora tēls sabiedrības vērtējumā”, Latvijas iedzīvotāju aptauja, SKDS, 2018. gada aprīlis.

Uzticas Regulatoram salīdzinājumā ar citām uzraugošajām iestādēm Latvijā (%)
(Atbilde uz jautājumu: „Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā Jūs uzticaties šādām institūcijām Latvijā!”)

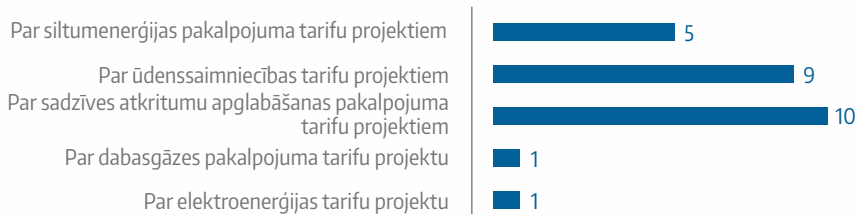
SABIEDRĪBAS IESAISTE

Pirms būtisku lēmumu pieņemšanas Regulators izzina sabiedrisko pakalpojumu lietotāju, komersantu, iestāžu, organizāciju un citu interesentu viedokli. Sabiedrības iesaiste ar katru gadu pieaug

2018. gadā, līdzīgi kā citus gadus, sabiedrisko pakalpojumu tarifi bija visaktuālākā tēma sabiedrības vērtējumā. Viens no veidiem, kā Regulators informē un iesaista sabiedrību un citas iesaistītās puses tarifu projektu izvērtēšanas procesā, ir uzklauššanas sanāksmju organizēšana. Uzklauššanas sanāksmes par tarifu projektiem ir nozīmīga tarifu apstiprināšanas procesa sastāvdaļa, kas tiek organizētas tajā novadā, uz kuru attiecas tarifu projekts.

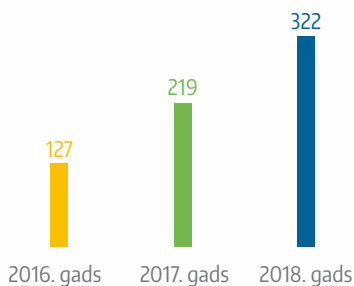
Kopumā 2018. gadā Regulators ir organizējis 18 uzklauššanas sanāksmes, no kurām viena bija par elektroenerģijas pārvades sistēmas attīstības 10 gadu plānu.

Regulatora organizētās uzklauššanas sanāksmes 2018. gadā

Salīdzinot ar citiem gadiem, 2018. gadā pieaudzis sabiedrisko pakalpojumu lietotāju skaits, kuri piedalījās uzklausišanas sanāksmēs. 2017. gadā šādu uzklausišanas sanāksmju bija vairāk, bet dalībnieku apmeklētības ziņā 2018. gads bija veiksmīgāks, dalībnieku skaits ir palielinājies.

**Dalībnieku skaits
Regulatora organizētajās uzklausišanas sanāksmēs**

Lai veicinātu plašāku sabiedrības un nevalstisko organizāciju iesaisti, Regulators 2018. gadā sadarbojās ar dažādām nozaru asociācijām un organizēja informatīvas kampaņas. Būtiskākā no tām bija par AS „GASO” gaidāmajiem tarifiem.

Par ko informēja Regulators?

- Apkures sezona – kāda tā būs šogad?
- Ūdenssaimniecības tarifi –
- no kā tie veidojas, kas ietekmē to lielumu, aktuālie tarifi Latvijā?
- Tarifi izsaukumiem uz citu operatoru tīkliem elektronisko sakaru nozarē:
- problēma un risinājumi
- „Viesabonē kā mājās” režīms Eiropas Savienībā – vai darbojas?
- Dabāsgāzes tirgus atvēršana: kas par to jāzina?
- Gaidāmās izmaiņas OIK
- Kas noticis regulējamās nozarēs 2018. gadā?
- Kas gaidāms regulējamās nozarēs 2019. gadā?
- Jauni dabāsgāzes tarifi: būs fiksēta maksa

KOMERSANTU IESAISTE

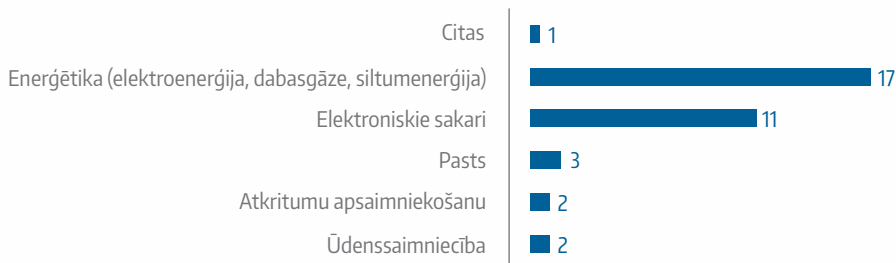
Palielinās komersantu iesaiste regulēšanas procesā; komersantu vērtējumam par Regulatora darbību ir tendence pieaugt

Regulatora lēmumi ir saistoši sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem, tādēļ Regulators aicina komersantus piedalīties normatīvā regulējuma izstrādes un lēmuma pieņemšanas procesā.

Komersantu iesaiste un viedokļu izziņāšana notiek dažādās formās – publiskās konsultācijas, darba sanāksmes un nozaru diskusijas jeb informatīvi pasākumi.

2018. gadā Regulators izsludināja 36 publiskās konsultācijas par dažādiem normatīvajiem aktiem.

Regulatora izsludinātās publiskās konsultācijas

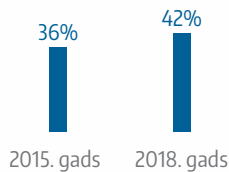
Lai veicinātu ciešāku sadarbību ar sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem un klātienē risinātu neskaidros jautājumus, Regulators 2018. gadā organizēja dažādus pasākumus regulētajiem komersantiem. Pasākumi tika rīkoti, aptverot visu nozaru komersantus, tādējādi nodrošinot, ka neskaidrie un nozīmīgie notikumi tiek pārrunāti klātienē.

Regulatora izsludinātās publiskās konsultācijas

Nozaru pasākumi	Nozare
„Aktualitātes dabasgāzes nozarē 2018”	Enerģētika
„Gaidāmās izmaiņas dabasgāzes nozarē”	Enerģētika
Par izmaiņām informācijas iesniegšanā elektronisko sakaru nozarē	Elektroniskie sakari
„Gaidāmās pārmaiņas tarifu aprēķināšanas kārtībā”	Siltumenerģija

Arī SKDS veiktās regulēto komersantu aptaujas rezultāti liecina, ka Regulatora komunikācija ar komersantiem ir atbilstoša komersantu gaidām, jo pēdējos divos gados šis vērtējums iezīmē stabilitāti. Katru gadu pieaug to regulēto komersantu īpatsvars, kuri sadarbību ar Regulatoru pēdējā gada laikā vērtē kā labu. 42% respondentu uzskata, ka Regulatora darbs pēdējā gada laikā ir uzlabojies. 2015. gadā šādu vērtējumu sniedza 36% aptaujāto.

Komersanti, kuri apgalvo, ka Regulatora darbs ar katru gadu uzlabojas

Tas apliecina, ka Regulatora veiktie pasākumi sadarbības veicināšanai ar komersantiem ir attaisnojušies.

5.

DABASGĀZE

Solis tuvāk vienotajam Somijas–Igaunijas–Latvijas dabasgāzes tirgum

TIRGUS UZRAUDZĪBA

Regulators pieņem lēmumus, lai veicinātu vienota reģionālā dabasgāzes tirgus izveidi: plānots, ka tarifs lietotājiem 2020. gadā samazināsies

Dabasgāzes tirgus darbība

Kopš dabasgāzes tirgus Latvijā ir atvērts brīvai konkurencei, tirgus ir pieprasījis dinamiskāku tā darbību un attīstību. Baltijas valstu un Somijas dabasgāzes tirgi katrs atsevišķi ir nelieli tirgi, kas nerada izteiktu interesi dabasgāzes tirgotājiem darboties tajos. Zemā dabasgāzes tirgotāju konkurence atstāj iespaidu uz dabasgāzes cenu. Pārvadot dabasgāzi no vienas valsts reģiona uz otru, dabasgāzes tirgotājiem ir jāmaksā dabasgāzes pārvades sistēmas tarifs par izeju no vienas valsts un par ieeju citā valstī, kas sadārdzina dabasgāzes piegādi, kā dēļ tiek samazinātas iespējas dabasgāzi saņemt no citiem piegādes avotiem, vienlaikus tas nemazina ilggadējo dabasgāzes piegādātāju monopolstāvokli. Lai risinātu šo problēmu, Baltijas valstu un Somijas regulatori pagājušajā gadā vienojās savstarpēji sadarboties, lai apvienotu visu valstu dabasgāzes pārvades sistēmas vienotā sistēmā, veidojot vienotu tarifu zonu, kas darbību sāks 2020. gadā. Somijas, Igaunijas un Latvijas regulatori sadarbības ietvaros vienojās par valstīs piemērojamo cenas metodiku, pēc kuras aprēķināt un noteikt ekonomiski pamatotākos tarifus, to piemērošanas principus un principus par savstarpējo valstu pārvades sistēmas operatoru kompensāciju mehānisma darbību.

Šāds solis kopīgā tirgus izveidē tika sperts, lai palielinātu tirgotāju interesi darboties tirgū un samazinātu pārvades izmaksas nākotnē, kā rezultātā lietotāji par pārvades sistēmas pakalpojumu maksātu mazāk. Vienlaikus tas mazinās enerģētisko atkarību no Krievijas, kā arī sekmēs izvairīšanos no nacionālas enerģētiskās drošības krīzes iestāšanās. Darbs pie šiem jautājumiem turpinās arī 2019. gadā.

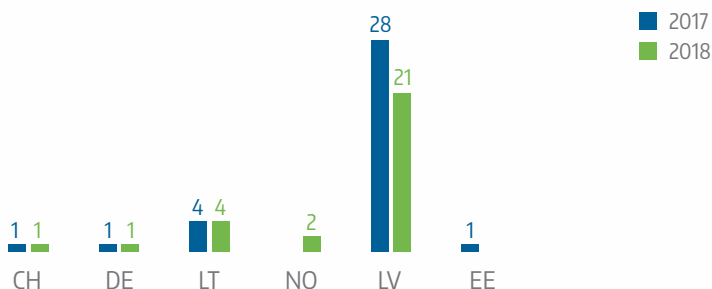
Ņemot vērā, ka Regulators pērn aktīvi sāka virzīties uz reģionālā tirgus izveidi, 2018. gada oktobrī tika pieņemts lēmums dot zaļo gaismu Inčukalna gāzes krātuves darbības attīstībai, kam tika piesaistīts Eiropas Savienības (ES) līdzfinansējums. Līdz ar šī lēmuma pieņemšanu AS „Conexus Baltic Grid” bija iespēja pieteikties ES līdzfinansējumam, lai sāktu realizēt projektu. Gala lēmumu par to, kādā apmērā līdzfinansējums tiks piešķirts, pieņem Eiropas Komisija. Projekta mērķis ir paplašināt krātuves darbību, lai Inčukalna pazemes gāzes krātuve varētu saglabāt savu funkcionalitāti pēc spiediena palielināšanas Baltijas pārvades sistēmā. Galvenais ieguvums no projekta īstenošanas ir spēja samazināt izņemšanas jaudas atkarību no gāzes rezervju apjoma Inčukalna pazemes gāzes krātvē.

ATVĒRTS DABASGĀZES TIRGUS – TIRGUS DAĻAS UN CENAS

Mazumtirgus

Kopš dabasgāzes tirgus atvēršanas ir pieaugusi tirgus konkurence starp dabasgāzes tirgotājiem. 2018. gadā būtiski pieaudzis aktīvo dabasgāzes tirgotāju īpatsvars. Ja 2017. gadā tie bija 7 tirgotāji, tad 2018. gadā aktīvo tirgotāju skaits sasniedza 12. 2018. gadā dabasgāzes tirgotāju reģistrā reģistrējās astoņi jauni dabasgāzes tirgotāji, no tiem divi tirgotāji no Norvēģijas (AS „AXPO NORDICS” un ASA „Equinor”). 2018. gada beigās dabasgāzes tirgotāju reģistrā bija reģistrēti 29 tirgotāji, no kuriem 11 vienlaikus bija arī elektroenerģijas tirgotāji. Pēc valstu piederības no tiem četri ir no Lietuvas, divi – no Norvēģijas, viens – no Vācijas, viens – no Šveices un 21 Latvijas komersants.

**Dabasgāzes tirgotāju sadalījums pēc valstu piederības
2018. gada beigās**

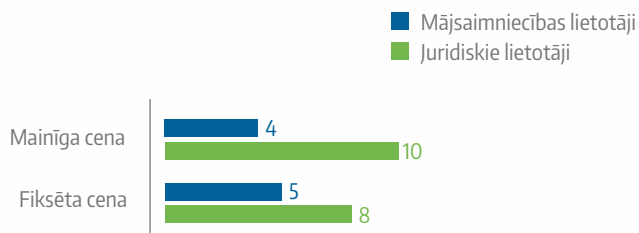
2018. gada ceturktā ceturkšņa beigās AS „Latvijas Gāze” mazumtirgus daļa pēc kopējā pārdotā dabasgāzes daudzuma juridiskajiem un māsaimniecības lietotājiem, ieskaitot AS „Latvenergo” TEC-1 un TEC-2, bija samazinājusies gandrīz uz pusi. Tas liecina par to, ka citi dabasgāzes tirgotāji 2018. gadā ir sekmīgi spējuši noturēt savas pozīcijas tirgū, piesaistot arvien jaunus lietotājus, kuriem nodrošināt dabasgāzes piegādi. Vienlaikus jāmin, ka SIA „EG Enerģija” pārņēma pēdējās garantētās piegādes pakalpojumu no AS „Latvijas Gāze”, tādējādi samazinoties tirgotāja AS „Latvijas Gāze” pozīcijām tirgū.

Juridisko lietotāju tirgus segmentā, neieskaitot AS „Latvenergo” pašpatēriņu, AS „Latvijas Gāze” tirgus daļa kopš tirgus atvēršanas uz 2018. gada ceturto ceturksni ir samazinājusies par aptuveni 20%. Pēc juridiskajiem lietotājiem pārdotā dabasgāzes daudzuma nākamie lielākie dabasgāzes tirgotāji pēc AS „Latvijas Gāze” šajā tirgus segmentā bija SIA „EG Enerģija”, AS „AJ Power Gas”, SIA „Enefit”, AS „Latvenergo”, UAB „Lietuvos Enerģijos Tiekimas”, SIA „Scener”, SIA „IMLITEX LATVIJA”, SIA „Geton Energy” un SIA „Gate service”.

Kopējā visu dabasgāzes tirgotāju vidējā svērtā mazumtirgus cena juridiskajiem lietotājiem 2018. gada ceturtajā ceturksnī bija 26,43 EUR/MWh, kas ir par 20,91% augstāka nekā 2017. gada ceturtajā ceturksnī (21,86 EUR/MWh), kurai atkarībā no patērētā apjoma gala lietotājs papildus sedz sadales pakalpojuma izmaksas. Dabasgāzes cenas pieaugums saistīts ar naftas cenas svārstībām, kas 2018. gadā bija izteiktākas, salīdzinot ar situāciju 2017. gadā.

Mājsaimniecības lietotāju segmentā gandrīz visi noslēgtie dabasgāzes tirdzniecības līgumi ir fiksētas cenas un tikai aptuveni 0,01% no kopējā skaita ir mainīgas dabasgāzes cenas tirdzniecības līgumi. Tikai četri dabasgāzes tirgotāji no 12 aktīvajiem dabasgāzes tirgotājiem mājsaimniecības lietotāju segmentā piedāvā mainīgas dabasgāzes cenas tirdzniecības līgumus. No 12 aktīvajiem dabasgāzes tirgotājiem juridisko lietotāju tirgus segmentā 10 piedāvā mainīgas cenas dabasgāzes produktu, bet astoņi – fiksētas cenas dabasgāzes produktu.

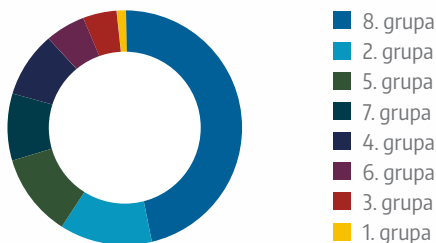
Dabasgāzes tirgotāju skaits, kuri piedāvā dabasgāzes tirgus produktus pēc to veida 2018. gada ceturtajā ceturksnī

Juridisko lietotāju segmentā lietotāji galvenokārt izmanto mainīgas cenas dabasgāzes tirgus produktu. 2018. gada ceturktā ceturksņa beigās no visiem dabasgāzes tirdzniecības līgumiem aptuveni 5/6 bija mainīgas cenas un 1/6 – fiksētas cenas līgumi. Juridisko lietotāju segmentā 2018. gada laikā fiksētas cenas līgumu īpatsvars pakāpeniski pieauga, kas skaidrojams ar dabasgāzes vairumtirdzniecības cenu kāpumu, ko izraisīja naftas un naftas produktu kotējuma pieaugums starptautiskajās biržās. Tā rezultātā, reaģējot uz izmaiņām globālajā tirgū, mainījās juridisko lietotāju uzvedība, proti, turpmāk neuzņemoties tos riskus, ko izraisa dabasgāzes cenas svārstības tirgū, tādējādi kā aizsardzību izmantojot fiksētas līgumcenas iespējas.

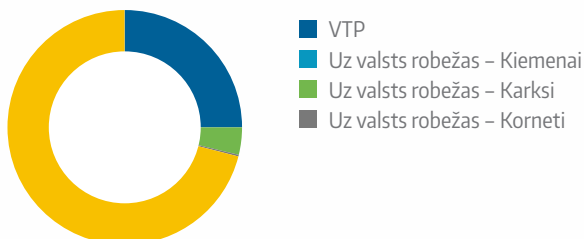
Lielāko dabasgāzes patēriņu 2018. gada ceturtajā ceturksnī kopējā patēriņa īpatsvarā veidoja astotā patēriņa grupa, nodrošinot nedaudz virs 45% no kopējā dabasgāzes patēriņa. Otra pēc īpatsvara lielākā dabasgāzes patēriņa grupa bija otrā patēriņa grupa, kurā ietilpst arī mājāsaimniecības lietotāji, nodrošinot nedaudz mazāk kā 15% no kopējā dabasgāzes patēriņa. Vienlaikus dabasgāzes patēriņš 2018. gada ceturtajā ceturksnī salīdzinājumā ar 2017. gada ceturto ceturksni ir pieaudzis par aptuveni 20%. Tas saistīts galvenokārt ar koģenerācijas staciju pieprasījumu pēc dabasgāzes elektroenerģijas ražošanai.

**Dabasgāzes iegādes vietu izmantošana
2018. gada ceturtajā ceturksnī**

Vairumtirgus

Dabasgāzes vairumtirgus dalībnieki, kuri 2018. gada ceturtajā ceturksnī aktīvi izmantoja dabasgāzes pārvades sistēmu, bija 10 Latvijas komersanti, četri Igaunijas komersanti un divi Lietuvas komersanti. Dabasgāzes tirgotājiem ir vairākas iespējas, kādā veidā iegādāties dabasgāzi, – ieejas punktos uz valsts robežas, virtuālajā tirdzniecības punktā (VTP), Inčukalna pazemes gāzes krātuvē, kā arī ārpus Latvijas Republikas robežām. Latvijā reģistrētie dabasgāzes tirgotāji 2018. gada ceturtajā ceturksnī kā dabasgāzes iegādes vietas izmantoja valsts robežu, virtuālo tirdzniecības punktu un UAB „GET Baltic” biržu.

Uz Latvijas–Krievijas robežas (Korneti) tika veikta dabasgāzes iegāde, kas veidoja aptuveni 5/7 no kopējā 2018. gada ceturtajā ceturksnī iepirkta dabasgāzes daudzuma. VTP apjoma ziņā bija otrs lielākais iegādes punkts, kur kopsummā iepirkta aptuveni 1/4 dabasgāzes. Uz Latvijas–Lietuvas robežas (Kiemenai) tika iepirkta aptuveni 1/25 no kopējā dabasgāzes daudzuma. Salīdzinoši neliela dabasgāzes apjoma iegādei tika izmantota arī Latvijas–Igaunijas robeža (Karksi) un „GET Baltic” birža. 2018. gada pēdējā ceturksnī vidējā svērtā dabasgāzes vairumtirgus cena iegādes punktos Latvijā svārstījās no 23,19 EUR/MWh līdz 28,99 EUR/MWh.

Dabasgāzes vairumtirgus cenas ir cieši saistītas ar naftas un mazuta cenām pasaulē, tai skaitā attiecīgo enerģijas produktu vidējā termiņa biržas kotējumu indeksiem un valūtas kursu svārstībām. 2018. gada oktobrī „Brent” naftas kotējums sasniedza 2018. gadā augstāko vērtību – 70,07 EUR/MWh, ko izraisīja naftas nākotnes darījumu un saistīto dabasgāzes atvasināto biržās tirgojamo līgumu cenu pieaugums, kā rezultātā pieauga dabasgāzes tūlītēja (spot) darījumu cena. Mainoties naftas un naftas produktu cenām, novērojamas arī dabasgāzes vairumtirgus cenas svārstības. Dabasgāzes cenu kāpumam, kas maksimālo vērtību sasniedza 2018. gada oktobrī, sekoja dabasgāzes cenu samazinājums, ko sekmēja naftas un naftas produktu biržas kotējumu lejupslīde ārējo faktoru ietekmē.

KOMERSANTU UZRAUDZĪBA

Pārvides sistēmas operatora neatkarības uzraudzība

Eiropas Savienības prasības un Enerģētikas likums noteic, ka dabasgāzes pārvides sistēmas operatori jābūt neatkarīgiem no dabasgāzes tirgotājiem un ražotājiem. Dabasgāzes pārvides sistēmas operatora sertificēšana ir nepieciešama, lai gūtu pārliecību, ka AS „Conexus Baltic Grid” kā pārvides sistēmas operators ir pilnībā nodalīts no interesēm, kas ir saistītas ar dabasgāzes sadali un tirdzniecību. Sertificēšanas procesā Regulators konstatēja, ka sertificēšanas prasībām neatbilst ne tikai attiecībā uz „Gazprom”, bet arī uz finanšu investoru „Marguerite Fund” īstenotie risinājumi. Enerģētikas likums finanšu investoriem paredz īpašus noteikumus, taču, Regulatora ieskatā, „Marguerite” atrašanās vienlaikus gan AS „Latvijas Gāzes”, gan AS „Conexus Baltic Grid” akcionāru sastāvā apdraud AS „Conexus Baltic Grid” neatkarību un rada interešu konfliktu.

AS „Conexus Baltic Grid” nepiekrīta Regulatora lēmumam. Regulators savu lēmumprojektu nosūtīja Eiropas Komisijai atzinuma sniegšanai, kura apstiprināja Regulatora pozīciju. Atsaucoties uz iepriekš minēto, 2018. gada 28. septembrī Regulators sertificēja vienoto dabasgāzes pārvides un uzglabāšanas sistēmas operatoru AS „Conexus Baltic Grid” ar nosacījumiem, proti, komersantam jānodrošina, ka, sākot ar 2020. gada 1. janvāri, personai, kura kontrolē energoapgādes komersantu, kas nodarbojas ar dabasgāzes tirdzniecību, nav iespēju tieši vai netieši kontrolēt AS „Conexus Baltic Grid”, kā arī nodrošināt, ka finanšu institūciju un īpašam mērķim dibināto komersantu tieša vai netieša darbība AS „Conexus Baltic Grid” nerada nekādu interešu konfliktu starp AS „Conexus Baltic Grid” un energoapgādes komersantu, kas nodarbojas ar dabasgāzes vai elektroenerģijas ražošanu vai tirdzniecību.

Sadales sistēmas operatora neatkarības uzraudzība

AS „Latvijas Gāzes” reorganizācijas gaita noritēja vairākos posmos. 2017. gada 16. jūnijā AS „Latvijas Gāze” kārtējā akcionāru sapulcē tika nolemts izveidot sadales sistēmas operatoru reorganizācijas ceļā, nodalot to kā AS „Latvijas Gāze” meitasuzņēmumu. Tā rezultātā tika nodibināta AS „Gaso”. Atbilstoši Enerģētikas likuma 45. panta prasībām AS „Gaso” ir jāsagatavo un jāiesniedz Regulatoram ziņojums atbilstoši Regulatora noteikumiem⁹.

Regulators, izvērtējot dabasgāzes sadales sistēmas operatora AS „Gaso” juridisko nodalīšanu neatkarības nodrošināšanai no AS „Latvijas gāze”, secināja, ka AS „Gaso” atbilst Enerģētikas likumā noteiktajām prasībām. Vienlaikus Regulators konstatēja, ka AS „Gaso” padomes un valdes locekļi nav iesaistījušies vertikāli integrēta dabasgāzes komersanta “Latvijas gāze” struktūrās, kas tieši vai netieši ir atbildīgas par dabasgāzes ražošanu, pārvadi un uzglabāšanu, sašķidrinātās dabasgāzes pakalpojumu sniegšanu un tirdzniecību. Secināts, ka AS „Gaso” padomes un valdes locekļiem tiek nodrošinātas tiesības neatkarīgi no vertikāli integrēta energoapgādes komersanta pieņemt lēmumus attiecībā uz aktīviem, kas vajadzīgi dabasgāzes sadales tīkla ekspluatācijai, uzturēšanai vai attīstībai. Izvērtējot AS „Gaso” noslēgto ārpakalpojumu līgumu sarakstu, Regulators konstatēja, ka AS „Latvijas gāze” nevar ietekmēt AS „Gaso” darbību un nepastāv interešu konflikts attiecībā uz pakalpojumu izmantošanu. AS „Gaso” ir veikusi visus nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu tās komerciālās informācijas konfidencialitāti, ko tā ieguvusi, pildot dabasgāzes sadales sistēmas operatora pienākumus. AS „Gaso” izstrādātajā atbilstības programmā noteiktie konkrētu darbinieku pienākumi un veicamie pasākumi nepieļauj diskriminējošu rīcību, un AS „Gaso” nodrošina pienācīgu atbilstības programmas ievērošanas kontroli. Atsaucoties uz iepriekš minēto, Regulators 2018. gada 19. aprīlī pieņēma lēmumu Nr. 43 „Par dabasgāzes sadales sistēmas operatora neatkarības nodrošināšanai veikto pasākumu pietiekamību”, ar kuru tika atzīts, ka AS „Gaso” veiktie pasākumi neatkarības nodrošināšanai ir pietiekami.

TARIFI, TARIFU APRĒĶINĀŠANAS METODIKAS, TARIFU IZMAIŅAS

Jauni uzglabāšanas pakalpojuma tarifi – solis Inčukalna krātuves attīstībai

Tarifi

Sistēmas operatoram, iesniedzot tarifu projekta aprēķinu, jāiekļauj tajā ekonomiski pamatotas izmaksas, kas sedz plānotos ieņēmumus no pakalpojuma sniegšanas. Gan uzglabāšanas pakalpojumu tarifā, gan pārvades un sadales sistēmas pakalpojumu tarifos operatoram nav tiesību iekļaut tādas izmaksu pozīcijas kā finanšu ieguldījumi, debitoru parādi, vērtspapīri un līdzdalība kapitālos, naudas līdzekļi, krājumi un arī pamatlīdzekļu vērtības daļa, kas finansēta no valsts, pašvaldības, ārvalsts, Eiropas Savienības, citas starptautiskas organizācijas un institūcijas finanšu palīdzības vai finanšu atbalsta.

⁹ 2017. gada 26. janvāra lēmums Nr. 1/3 “Noteikumi par prasībām dabasgāzes sadales sistēmas operatora neatkarībai”.

2018. gadā Regulators izskatīja un apstiprināja divus AS „Conexus Baltic Grid” iesniegtos tarifu projektus – „Uzglabāšanas pakalpojuma tarifu projekts” (apstiprināts 26.04.2018.) un „Pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu projekts” (apstiprināts 18.06.2018.) – un vienu AS „GASO” tarifu projektu – „Sadales sistēmas pakalpojumu tarifi” (apstiprināts 25.09.2018.).

Regulators 2018. gadā apstiprināja jaunas dabasgāzes uzglabāšanas pakalpojuma tarifa minimālās un maksimālās robežas dabasgāzes uzglabāšanai Inčukalna pazemes gāzes krātuvē, kas stājās spēkā 2018. gada 1. jūlijā. Līdz tam spēkā bija Regulatora 2008. gada apstiprinātie tarifi. Līdz ar jaunajiem uzglabāšanas tarifiem tirgus dalībniekiem tika piedāvāti dažādi produkti, lai sekmētu pilnīgāku krātuves izmantošanu. Apstiprinātajā tarifu projektā tika noteikti divi produkti – tirgus produkts (terminēts) un grupētās jaudas produkts (pieejams neierobežotu laiku). Salīdzinot ar 2008. gada tarifiem, tirgus produkta prognozētā cena bija par 39% zemāka. Tirgus produktam tika noteikta zemākā cena 0,92 EUR/MWh apmērā. Regulatora lēmums paredzēja, ka tarifs par tirgus produktu tiek pārskatīts reizi nedēļā, tirgotājiem paziņojot aktuālo tarifu tirgus produktam. Tirgus produkts mainās atbilstoši cenu starpībai dabasgāzei ziemas un vasaras sezonā. Savukārt grupētās jaudas produkta cenas augšējā robeža tika noteikta 2,94756 EUR/MWh/par ciklu. Regulators lēmumā ir iestrādājis stimulus, kas veicina tirgotājus aktīvāk noglabāt dabasgāzi krātuvē, proti, paredzēt, ka tarifam par grupētās jaudas produktu ir iespēja samazināties, tas ir, jo vairāk gāzes tiek noglabāts Inčukalna krātuvē, jo zemāka cena par grupētās jaudas produktu tiek piemērota.

Salīdzinot ar 2008. gada tarifos iekļautajām izmaksām, kopējās uzglabāšanas sistēmas pakalpojuma izmaksas tika samazinātas par 35%. Tāpat ir samazināta arī komersanta peļņa (kapitāla atdeve), salīdzinot ar 2008. gada tarifu, – 1,13 miljoni eiro.

2018. gadā tika apstiprināti arī AS „Conexus Baltic Grid” dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifi. Apstiprinātie tarifi tika noteikti tā, lai sekmētu Inčukalna pazemes gāzes krātuves izmantošanu un veicinātu vienotā Baltijas dabasgāzes tirgus attīstību. Izvērtēšanas laikā Regulators AS „Conexus Baltic Grid” vairākkārt pieprasīja papildu informāciju, kā arī tarifu projekta precizējumu. Tā rezultātā Regulators samazināja kopējās ar tarifu segtās izmaksas par vairāk nekā 5 miljoniem EUR. Regulators noteica bezmaksas ieeju un izeju Inčukalna pazemes gāzes krātuvē (iepriekš 50% atlaide), lai sekmētu efektīvāku pārvades sistēmas izmantošanu, proti, stimulētu pārvades sistēmas lietotājus plānot dabasgāzes piegādes tā, lai samazinātu sastrēguma riskus dabasgāzes pārvades sistēmā augsta pieprasījuma apstākļos.

Tāpat Regulators noteica zemākus tarifus jeb maksu uz ārējām robežām (ieejas punktam no citas valsts pārvades sistēmas un izejas punktam uz citas valsts pārvades sistēmu), lai sekmētu pārrobežu plūsmu.

Pērn Regulators apstiprināja arī jaunus dabasgāzes sadales sistēmas pakalpojuma tarifus. Salīdzinot ar sākotnēji iesniegto tarifu projektu, Regulatoram izdevās samazināt vidējo tarifu par 16%. Vienlaikus tika samazinātās kopējās tarifu projektā iekļautās izmaksas par 1,6 miljoniem EUR (salīdzinot ar sākotnēji iesniegto tarifu). Tostarp samazinātas personāla un sociālās izmaksas par 5,9%, kapitāla izmaksas – par 3,2% un saimnieciskās darbības izmaksas – par 3,1%. Jaunajā tarifā ietvertās izmaksas ir par 8% jeb 4,5 miljoniem EUR zemākas, salīdzinot ar 2008. gada tarifu.

Jaunie sadales sistēmas pakalpojuma tarifi noteica jaunu tarifu struktūru, proti, fiksētās maksas ieviešanu visām lietotāju grupām. Līdz ar to no 2019. gada 1. janvāra kopējo maksājumu veidoja fiksētā daļa (atkarīga no lietotāja objekta atļautās maksimālās slodzes) un mainīgā daļa (atkarīga no patērētā dabasgāzes apjoma).

Līdz šim tie lietotāji, kuri patērēja dabasgāzi, maksāja arī par tiem lietotājiem, kuri nepatērēja gāzi nemaz (0 patēriņš), bet kuriem pieslēgums tika nodrošināts. Līdz ar to visi lietotāji, sākot no 2019. gada 1. janvāra, piedalās sistēmas uzturēšanas izmaksu segšanā. Kopš 2008. gada Latvijas patēriņš ir strauji samazinājies – par 30%, kas būtiski ietekmē arī sadales tarifa apmēru. No kopējām AS „GASO” izmaksām 90% ir fiksētas, un patēriņa krituma dēļ tās nav iespējams nosegt. Lietotājiem katru mēnesi maksājot fiksēto tarifu daļu, sistēmas operators saņemtos līdzekļus var ieguldīt, lai atjaunotu infrastruktūru. Dabasgāzes cauruļvadu un gāzes regulēšanas punktu atjaunošana ir kritiski svarīga ne vien no pakalpojuma nepārtrauktības nodrošināšanas viedokļa, bet arī no drošības viedokļa.

Regulators samazināja maksu par patērēto dabasgāzes apjomu (mainīgā daļa) visām lietotāju grupām, salīdzinot ar 2008. gada tarifiem. Divas reizes jeb par 48,6% tika samazināta maksa par patērēto apjomu mājāsaimniecības lietotājiem, kuri dabasgāzi izmanto ēdiena gatavošanai. Savukārt par 23,4% tika samazināta maksa par patērēto apjomu mājāsaimniecības lietotājiem, kuri dabasgāzi izmanto apkurei. Vienlaikus Regulators secināja, ka no kopējā sabiedrisko pakalpojumu groza maksājums par gāzi veido vismazāko daļu, proti, aptuveni 2%.

Tarifu aprēķināšanas metodikas

Dabasgāzes apgādes tarifu noteikšanā būtiska loma ir transportētās dabasgāzes apjoma prognozei. Prognozēšanu apgrūrina patēriņa apjoma svārstības, ko ietekmē no sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja darbības neatkarīgs faktors – laikapstākļi (silta vai auksta ziema, atšķirīgs gada nokrišņu daudzums u. tml.). Prognozes precizitāte skar gan lietotāju, gan pakalpojumu sniedzēja intereses, jo neprecīzas prognozes gadījumā vienai no pusēm rodas zaudējumi. Tāpēc Regulators pilnveidoja metodiku „Dabasgāzes sadales sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodika” (2017. gada 16. marta lēmums Nr. 1/8). Metodika papildināta ar regulējumu izmaksu un lietotājiem nodotā dabasgāzes apjoma koriģēšanai, ņemot vērā faktiskos apstākļus. Tostarp precizētas definīcijas un noteikts mehānisms atvieglotai tarifu vērtību pārskatīšanai, ņemot vērā patērētās dabasgāzes apjoma svārstības. Tādējādi tiek nodrošināta lietotāju un pakalpojuma sniedzēju interešu aizsardzība par ekonomiski pamatota tarifa lietošanu norēķinos.

Atvērta dabasgāzes tirgus apstākļos dabasgāzes uzglabāšanu krātuvē noteic atšķirīgi motīvi no slēgta tirgus apstākļos pastāvošiem motīviem. Ņemot vērā, ka normatīvajā regulējumā dabasgāzes tirgotājiem nav noteikts pienākums savas saistības pret lietotājiem nodrošināt ar krājumos turētu dabasgāzi, gan efektīva krātuves darbība, gan stabila tirgus funkcionēšana ir cieši saistīta ar dabasgāzes krātuves aizpildījuma veicināšanu. Lai to īstenotu, Regulators veica grozījumus metodikā „Dabasgāzes uzglabāšanas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodika” (2017. gada 16. marta lēmums Nr. 1/7), iestrādājot regulējumu, kas noteic, ka sistēmas operators aprēķina tarifus tā, lai nodrošinātu dabasgāzes krātuves efektīvu izmantošanu. Atbilstoši grozījumiem metodikā sistēmas operatoram ir dota iespēja aprēķināt tarifus, kurus piemēro, ņemot vērā dabasgāzes cenas izmaiņas tirgū, saskaņā ar atšķirīgos tirgus apstākļos piemērojamām tarifu vērtībām. Līdz ar to tiek nodrošināta uzglabāšanas pakalpojuma tarifu sasaiste ar dabasgāzes uzglabāšanu atvērta tirgus apstākļos noteicošiem motīviem. Vienlaikus metodikā izdarīti redakcionāli grozījumi, tostarp precizētas definīcijas un regulējamo aktīvu bāzes sastāvs.

Ņemot vērā dabasgāzes pārvades sistēmas operatoram normatīvajos aktos noteiktos pienākumus, rodas nepieciešamība paredzēt iespēju iepriekš neplānotu pamatoto izmaksu, ja tādas rodas, iekļaušanai nākamajā tarifu pārskata periodā. Lai to īstenotu, Regulators veica grozījumus metodikā „Dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodika” (2016. gada 28. novembra lēmums Nr. 1/29), precizējot regulējumu, kas paredz, ka gadījumos, ja iepriekšējā tarifu pārskata ciklā izmaiņu ārējos normatīvos aktos vai ārkārtas situāciju novēršanas dēļ radušās neparedzētas izmaksas, tās ir iespējams nākamā tarifu pārskata cikla plānotajās jaudas rezervēšanas pakalpojuma izmaksās iekļaut faktiskā apmērā, ja tās nav iespējams atgūt citādi. Vienlaikus metodikā precizēta sadaļa, kura nosaka izmaksu korekcijas iekļaušanas kārtību tarifu projektā, kā arī kopējās sistēmas operatora izmaksu aprēķināšanas formula, izslēdzot no aprēķina korekcijas, bet attiecīgi attiecināmo korekcijas aprēķinu iekļaujot pārrobežu un reģionālo pārvades sistēmu izmaksās. Metodikas grozījumu rezultātā tika precizēta arī ekspluatācijas izmaksu aprēķināšanas formula, paredzot tajā iekļaut dabasgāzes apgādes nodrošināšanas izmaksas atbilstoši iepriekšējā kalendāra gada faktiskajai ekonomiski un tehniski pamatotajai vērtībai (izsoles izmaksas). Metodikas noslēguma jautājums tika papildināts ar punktu, kurš nosaka, kādā periodā un apmērā ir atgūstamas izmaksas, kas saistītas ar dabasgāzes nodrošināšanu pārvades sistēmas starpsavienojumā ar Inčukalna pazemes gāzes krātuvi uz 2018. gada 1. martu. Vienlaikus metodikā izdarīti redakcionāli grozījumi, tostarp precizētas definīcijas un tarifu aprēķinu formulas.

PAKALPOJUMU LIETOTĀJU AIZSARDZĪBA

Regulators sāk dabasgāzes sadales pakalpojuma kvalitātes mērīšanu.

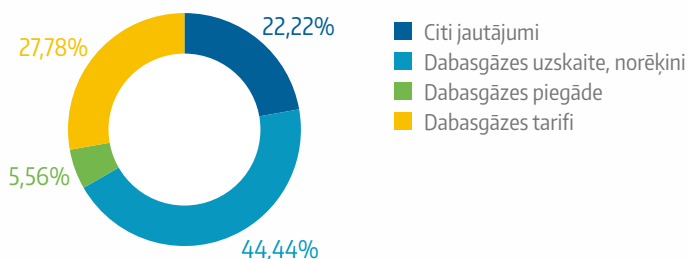
Dabasgāzes apgādē sūdzību skaits samazinās;

joprojām lietotājiem neskaidrības par uzskaiti un norēķiniem

Dabasgāzes apgādes nozarē 2018. gadā, salīdzinot ar 2017. gadu, Regulators saņēma un izskatīja par 25% mazāk sūdzību. Tas nozīmē, ka lietotāji ir kļuvuši informētāki, neskatoties uz pārmaiņām, kas notikušas tirgū pēdējā gada laikā. Regulators aktīvi iesaistījies sabiedrības informēšanā par neskaidrajiem jautājumiem, tiekoties gan ar pakalpojumu sniedzējiem, gan ar pakalpojumu lietotājiem, sniedzot skaidrojumu par gaidāmajām tarifu izmaiņām.

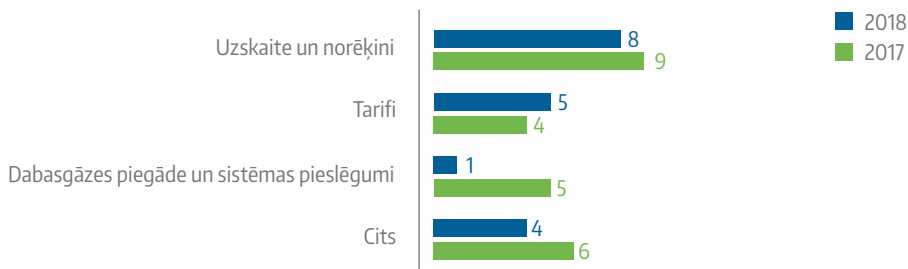
Dabasgāzes apgādes nozarē 2018. gadā no 20 saņemtajām un 18 izskatītajām sūdzībām (atbildes par atlikušajām divām sūdzībām Regulators sniedza 2019. gadā) astoņas (44,44%) bija saistītas ar uzskaiti un norēķiniem, piecas (27,78%) – ar tarifiem, viena (5,56%) – ar dabasgāzes piegādi un četras (22,22%) – ar citiem jautājumiem. 14 sūdzības (77,78%) sniegtas par AS „Latvijas Gāze” un četras (22,22%) – par AS „Gaso” darbību.

Dabasgāzes apgādē saņemto sūdzību sadalījums pēc to veida 2018. gadā (%)

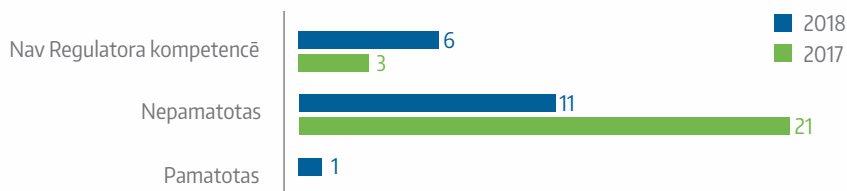
Salīdzinot ar 2017. gadu, ir samazinājies sūdzību skaits gan saistībā ar dabasgāzes piegādes jautājumiem – saņemtas un izskatītas par četrām (80,00%) sūdzībām mazāk, gan saistībā ar citiem jautājumiem (33,33%). Vienlaikus palielinājies sūdzību skaits (25%) attiecībā uz piemērojamajiem tarifiem. 2018. gadā Regulators saņēma divas sūdzības par sadales sistēmas operatora dabasgāzes sadales sistēmas pakalpojuma tarifu struktūras izmaiņām un divas sūdzības bija saistītas ar piemēroto diferencēto dabasgāzes tirdzniecības gala tarifa pieaugumu māsasaimniecības lietotājiem. Kopumā jānorāda, ka pērn un arī 2017. gadā lietotājiem visvairāk neskaidrību radījuši jautājumi par dabasgāzes uzskaiti un norēķiniem.

Sūdzību skaits dabasgāzes apgādē pēc to veida 2017. un 2018. gadā

2018. gadā 11 (61%) no izskatītajām sūdzībām (18) dabasgāzes apgādē bija nepamatotas, viena (6%) bija pamatota un sešas (33%) nebija Regulatora kompetencē. Vienlaikus samazinājies nepamatoto sūdzību skaits par desmit salīdzinājumā ar 2017. gadu.

Sūdzību sadalījums dabasgāzes apgādē pēc pamatotības 2017. un 2018. gadā

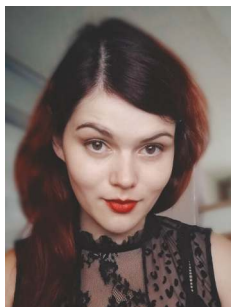
Lai arī bieži vien lietotāji vēršas pie Regulatora, Regulators risina tikai daļu no jautājumiem. Regulatora uzdevums ir pārbaudīt, vai pakalpojumu sniedzējs piemēro Regulatora apstiprinātos tarifus, nodrošina drošu un nepārtrauktu, kvalitatīvu pakalpojumu, vai līguma nosacījumi atbilst nozares normatīvajos aktos noteiktajam, kā arī aizstāv lietotāju intereses un veicina pakalpojumu sniedzēju attīstību.

TARIFU APRĒĶINĀŠANAS METODIKAS

Lai veicinātu dabasgāzes sadales sistēmas pakalpojuma kvalitātes uzlabošanos Latvijā, Regulators sāka mērīt dabasgāzes sadales sistēmas pakalpojuma kvalitāti raksturojošos parametrus. Latvijā darbojas viens licencēts dabasgāzes sadales sistēmas operators AS „Gaso”, tāpēc Regulators turpmāk katru gadu veiks pārbaudes AS „Gaso” darbībā.

2018. gadā veiktas piecas komersanta objektu ekspluatācijas atbilstības kontroles, kurās pārbaudīti 25 objekti. Pārbaūžu laikā konstatētas trīs neatbilstības. Fiksētās neatbilstības saistītas ar operatīvo apzīmējumu trūkumu, nepilnīgu dokumentāciju (neatbilstoša vienlīniju shēma) un neatbilstību siltumietaišu ekspluatācijā (neatbilstoši ierīkota pārspiediena novadišana). Regulatora fiksētās neatbilstības novērstas Regulatora norādītajos termiņos.

NOZARES ATTĪSTĪBAS TENDENCES UN IZAICINĀJUMI 2019. GADĀ

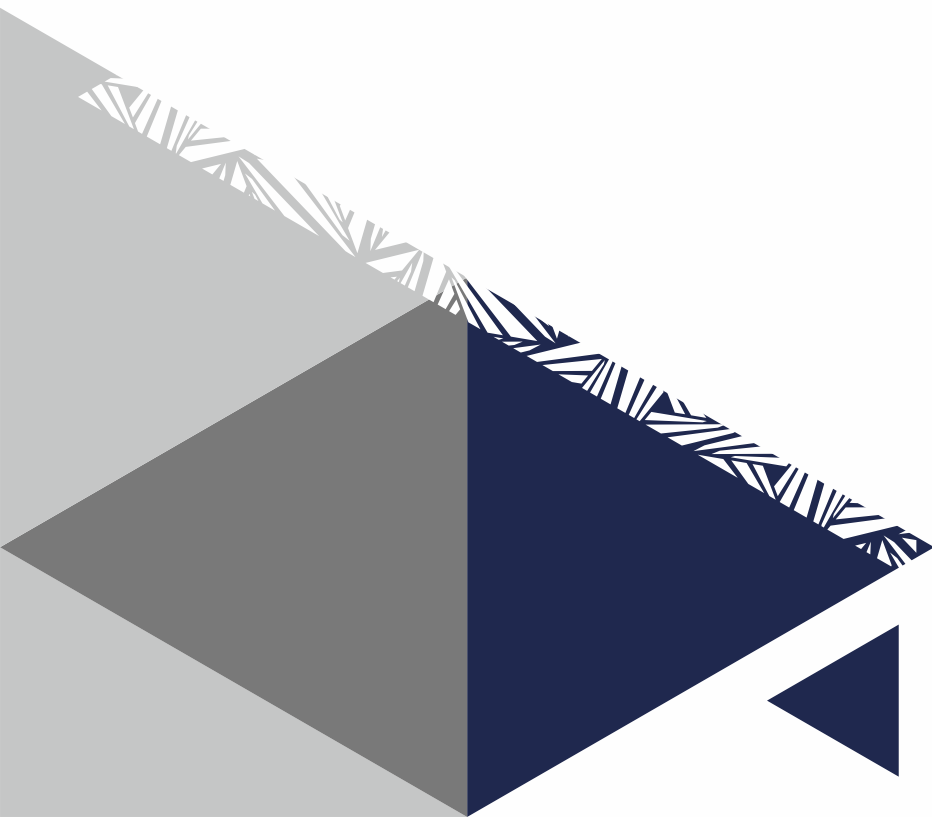
Līga Kurevska
Energētikas departamenta direktore

2019. gads dabasgāzes nozarē gaidāms spraigs un izaicinājumiem bagāts. Regulators turpinās strādāt pie nepieciešamā normatīvā regulējuma izstrādes, lai izveidotu vienotu Somijas–Baltijas dabasgāzes tirgu, kas paredz vienotu pārvades ieejas-izejas sistēmu. Tas nozīmēs dabasgāzes piegādi uz jebkuru no sistēmā ietilpstošajiem nacionālajiem tirgiem, rezervējot jaudu tikai vienotās ieejas-izejas sistēmas ārējos ieejas vai izejas punktos pretēji esošajai kārtībai, kad tirgotājs rezervē jaudas arī iekšējos starpsavienojuma punktos. Izveidojot vienotu dabasgāzes ieejas-izejas sistēmu visās dalībvalstīs (Somijā, Lgaunijā un Latvijā), tiks nodrošināts vienots tarifs dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas ieejas punktiem, kas pašlaik provizorisks tiek plānots 142,77 EUR/MWh/dienā/gadā. Lai izveidotu vienotu sistēmu, visām dalībvalstīm būs jāiesaistās tarifu publiskajā apspriešanās (divi mēneši reģionālā apspriešanās un divi mēneši ar Energoregulatoru sadarbības aģentūru (ACER)). Somija publisko konsultāciju izsludināja 2019. gada 15. februārī, savukārt Latvija un Lgaunija publisko konsultāciju izsludināja vienlaicīgi šā gada maijā.

Galvenais politikas veidotāju uzdevums 2019. gadā būs regulatīvo un tehnisko barjeru samazināšana Latvijas enerģijas tirgus efektīvai integrācijai reģionālajā un kopējā Eiropas enerģijas tirgū. Vienlaikus Regulators strādās pie normatīvo aktu izstrādes pilnveidošanas, lai sekmētu enerģijas tirgus darbību, piemērojot jaunākos regulēšanas paņēmienus un metodes un veicinot enerģijas tirgus dalībnieku iesaisti regulējuma sagatavošanas procesā.

6.

ELEKTROENERGIJA

Liberalizēts elektroenerģijas tirgus turpina dinamiski attīstīties

TIRGUS UZRAUDZĪBA

Citu elektroenerģijas tirgotāju tirgus daļas pēc to piegādātajiem apjomiem turpina pakāpeniski pieaugt

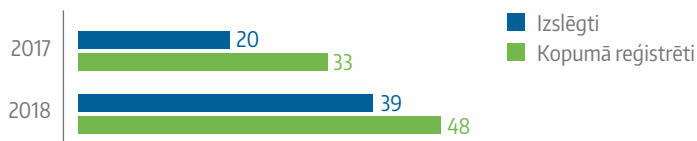
Atvērts elektroenerģijas tirgus – tirgus daļas un cenas

Latvijā elektroenerģijas tirgus pilnībā tika atvērts 2015. gada 1. janvārī, kā rezultātā elektroenerģijas cena mājāsaimniecības lietotājiem kopš tā laika netiek regulēta, bet to nosaka tirgus piedāvājuma un pieprasījuma mijiedarbībā.

Latvijā ar elektroenerģijas tirdzniecību var nodarboties komersanti, kas ir reģistrējušies Regulatora reģistrā „Elektroenerģijas tirgotāju reģistrs” (Tirgotāju reģistrs), bet ar elektroenerģijas ražošanu – komersanti, kas ir reģistrēti Regulatora reģistrā „Elektroenerģijas ražotāju reģistrs” (Ražotāju reģistrs). Elektroenerģijas nozarē sabiedrisko pakalpojumu sniegšanai kopumā ir autorizējušies 111 komersanti, no kuriem aktīvi darbojas 106 komersanti jeb 95%.

2018. gada 31. decembrī Regulatora Tirgotāju reģistrā bija reģistrēti 33 komersanti, no kuriem 28 (85%) bija aktīvi. Vienlaikus septiņi tirgotāji (VAS „Latvijas dzelzceļš”, SIA „Lauktechnikas enerģētiķis”, SIA „RTO Elektrotīkli”, pašvaldības SIA „Sadzīves pakalpojumu kombināts”, VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga””, SIA „Vangažu elektriķis”, SIA „VATS”) ir arī sadales sistēmas operatori. Tirgotāju reģistrā 2018. gadā Regulators reģistrēja piecus jaunus tirgotājus, bet 20 komersantus no reģistra izslēdza, jo gada laikā tirgotāji darbību nesāka, kā to paredz Regulatora noteikumi¹⁰.

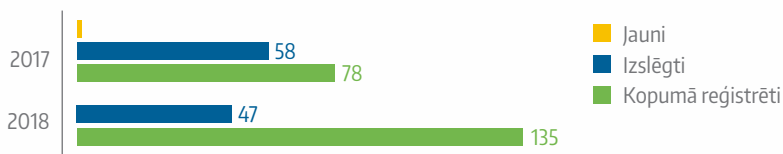
**Elektroenerģijas tirgotāju reģistrs
2017. un 2018. gadā**

¹⁰ Regulatora lēmums Nr. 1/10 „Enerģijas ražotāju un tirgotāju reģistrācijas noteikumi”.

Elektroenerģijas ražotāju reģistrā uz 2018. gada 31. decembri bija reģistrējušies 78 komersanti, no kuriem visi darbību bija sākuši. No Ražotāju reģistra gada laikā tika izslēgti 58 komersanti, kas nebija sākuši ražot elektroenerģiju – uzcēlušī elektrostacijas un tās nodevuši ekspluatācijā.

Elektroenerģijas ražotāju reģistrs 2017. un 2018. gadā

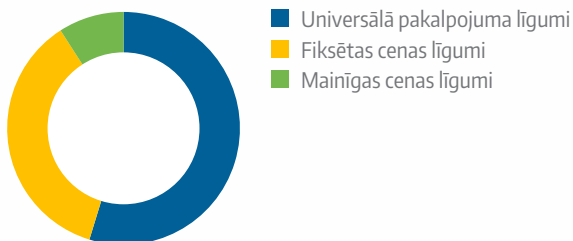

Pēc mājāsaimniecības lietotājiem pārdotā elektroenerģijas daudzuma citu tirgotāju (bez AS „Latvenergo”) mazumtirgus daļa ir pieaugusi no 3,05% 2017. gada ceturtajā ceturksnī līdz 8,67% 2018. gada ceturtajā ceturksnī. Gan mājāsaimniecību, gan juridisko lietotāju sektorā joprojām dominējošais elektroenerģijas tirgotājs ir AS „Latvenergo”, taču tā tirgus daļa turpina pakāpeniski samazināties, kas ļauj secināt par elektroenerģijas tirgus liberalizēšanas sekmīgu darbību.

Mājāsaimniecības lietotājiem vidējā svērtā elektroenerģijas cena 2018. gada ceturtajā ceturksnī bija 49,98 EUR/MWh. Salīdzinājumā ar vidējo svērtu cenu 2017. gada ceturtajā ceturksnī (47,56 EUR/MWh) cena pārskata periodā ir pieaugusi par 5,09% (2,42 EUR/MWh). Savukārt juridisko lietotāju tirgus segmentā vidējā svērtā elektroenerģijas cena 2018. gada ceturtajā ceturksnī bija 45,88 EUR/MWh. Salīdzinājumā ar 2017. gada ceturto ceturksni (40,49 EUR/MWh) vidējā svērtā elektroenerģijas cena ir pieaugusi par 13,31% (5,39 EUR/MWh). Cenu pieaugums abos segmentos saistīts ar to, ka 2018. gada otrajā pusē bija vērojams elektroenerģijas cenu kāpums Skandināvijas un Eiropas biržās, līdz ar to daudzi elektroenerģijas tirgotāji paaugstināja elektroenerģijas cenas galalietotājiem.

Mājāsaimniecības lietotājiem elektroenerģijas tirdzniecības līgumus pēc to veida iedala mainīgas cenas, fiksētas cenas vai universālā pakalpojuma līgumos. 2018. gada ceturto ceturksni beigās nedaudz virs 50% ar mājāsaimniecības lietotājiem noslēgtajiem elektroenerģijas tirdzniecības līgumiem bija universālā pakalpojuma līgumi, nedaudz virs 30% – fiksētas cenas un nedaudz zem 10% – mainīgas cenas līgumi.

Elektroenerģijas tirgotāju piedāvātie līgumi pēc tirgus produktu veidiem mājssaimniecībām 2018. gada ceturtajā ceturksnī

Savukārt juridisko lietotāju segmentā fiksētas cenas tirdzniecības līgumi veidoja nedaudz virs 60%, savukārt mainīgas cenas līgumu īpatsvars bija nedaudz vairāk kā 30%. Mainīgas cenas līgumu īpatsvars pakāpeniski atgūst iepriekš zaudētās pozīcijas saistībā ar strauju vairumcenas pieaugumu 2018. gada vasarā.

KOMERSANTU UZRAUDZĪBA

Pārvades sistēmas operatora, tā īpašnieka un sadales sistēmas operatoru uzraudzība

Elektroenerģijas pārvadi Latvijā veic pārvades sistēmas operators AS „Augstsprieguma tīkls”. Regulators 2013. gada 30. maijā sertificēja un apstiprināja AS „Augstsprieguma tīkls” kā neatkarīgu pārvades sistēmas operatoru. AS „Augstsprieguma tīkls” katru gadu Regulatoram iesniedz ziņojumu par sertificēšanas prasībām, savukārt elektroenerģijas sistēmas īpašnieks katru gadu iesniedz ziņojumu par elektroenerģijas sistēmas īpašnieka atbildību saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likuma prasībām. Regulators pēc šo ziņojumu izvērtēšanas lemj par nepieciešamību sertificēt pārvades sistēmas operatoru.

Regulators izvērtēja AS „Augstsprieguma tīkls” sagatavoto ziņojumu par tā atbilstību sertificēšanas prasībām, tostarp neatkarības prasībām 2017. gadā. Regulators secināja, ka kopumā AS „Augstsprieguma tīkls” atbilst sertificēšanas prasībām. Vienlaikus Regulators saskatīja, ka pastāv atsevišķi trūkumi, kas apgrūtina AS „Augstsprieguma tīkls” spēju veikt investīcijas atsevišķos infrastruktūras objektos, kas nepieciešami pārvades sistēmas pakalpojuma efektīvai nodrošināšanai.

Regulators uzdeva pienākumu AS „Augstsprieguma tīkls” līdz 2019. gada 1. aprīlim novērst trūkumus un pilnveidot sadarbības modeļus ar attiecīgo pamatlīdzekļu iznomātāju. Tas nozīmē, ka AS „Augstsprieguma tīkls” jāveic darbības, kas vērstas uz noslēgto līgumu ar pamatlīdzekļu iznomātāju nosacījumu pārvērtēšanu, nodrošinot AS „Augstsprieguma tīkls” līdzvērtīgus nosacījumus, kādi ir noteikti attiecībā uz pārējiem pārvades sistēmas aktīviem, kas atrodas AS „Latvijas elektriskie tīkli” īpašumā.

Regulators konstatēja, ka AS „Augstsprieguma tīkls” pilda Elektroenerģijas tirgus likumā un Eiropas Savienības normatīvajos aktos noteiktos pienākumus, tās rīcībā ir nepieciešamie resursi, lai nodrošinātu sistēmas operatoram noteikto pienākumu izpildi, un:

1. AS „Augstsprieguma tīkls” kapitāla daļu turētājs – Finanšu ministrija – nav ne tiešā, ne netiešā veidā elektroenerģijas sistēmas īpašnieka AS „Latvijas elektriskie tīkli” kapitāla daļu turētājs vai tādu komersantu kapitāla daļu turētājs, kuri veic elektroenerģijas ražošanas, tirdzniecības un sadales darbības;
2. persona, kas ieceļ AS „Augstsprieguma tīkls” padomes vai valdes locekļus, nevar tiešā vai netiešā veidā iecelt AS „Latvijas elektriskie tīkli” padomes vai valdes locekļus vai tāda komersanta padomes vai valdes locekļus, kurš veic elektroenerģijas ražošanas, tirdzniecības un sadales darbības;
3. viena un tā pati persona nevar vienlaikus ieņemt AS „Augstsprieguma tīkls” padomes vai valdes locekļa amatu un padomes vai valdes locekļa amatu kapitālsabiedrībā, kas veic elektroenerģijas ražošanas, tirdzniecības vai sadales darbības.

Vienlaikus Regulators izvērtēja arī elektroenerģijas sistēmas īpašnieka AS „Latvijas elektriskie tīkli” sagatavoto ziņojumu par tā atbilstību Elektroenerģijas tirgus likuma prasībām un Regulatora sertifikācijas noteikumiem. Regulatora padome nolēma, ka AS „Latvijas elektriskie tīkli” veiktie pasākumi neatkarības nodrošināšanai 2017. gadā ir bijuši pietiekami.

Regulators katru gadu apstiprina pārvades sistēmas operatora attīstības plānu turpmākajiem 10 gadiem un uzrauga tā izpildi. AS „Augstsprieguma tīkls” izstrādātais plānošanas dokuments nosaka pārvades sistēmas attīstību un nepieciešamos finanšu ieguldījumus pārvades sistēmas infrastruktūrā turpmākajiem 10 gadiem. Attīstības plānā iekļauti vairāki projekti, kas nodrošinās Latvijas turpmāko integrāciju ES tirgū, veidojot spēcīgu elektroenerģijas tranzīta koridoru caur Baltijas valstīm, un palielinās elektroapgādes drošumu reģionā, kā arī veicinās elektroenerģijas pārrobežu tirdzniecību.

Nozīmīgākie attīstības plānā ietvertie pasākumi, kas nodrošinās Latvijas turpmāku integrāciju vienotajā ES tirgū:

- ▶ iekšzemes līnija posmā Ventspils, Tume un Imanta (LV) (330 kV līniju savienojums „Kurzemes loks”);
- ▶ „Latvijas–Igaunijas trešā starpsavienojuma izbūve”;
- ▶ „Iekšējā līnija starp Rīgas TEC-2 un Rīgas HES (LV)”;
- ▶ „Baltijas valstu elektroenerģijas pārvades sistēmas integrācija un sinhronizēšana ar Eiropas tīkliem. 1. posms”;
- ▶ 330 kV pārvades tīkla pastiprināšanas projekti – elektropārvades līnijas Tartu (EE) – Valmiera (LV), Tsirgulina (EE) – Valmiera (LV).

Minētie projekti veidos stabilu elektroenerģijas tranzīta koridoru caur Baltijas valstīm, palielinās elektroapgādes drošumu reģionā, kā arī veicinās elektroenerģijas tirdzniecību. Plānā ietvertu kopīgo interešu projektu kopējais plānotais ieguldījumu apjoms ir 169,57 miljoni EUR, no kuriem 50–61% paredzēts ES līdzfinansējums. Vienlaikus plānā ir iekļauti projekti, lai apturētu pārvades tīklu novecošanās tendences, nodrošinot pārvades sistēmas stabilu darbību, un projekti, kas vērsti uz pārvades sistēmas darba spēju uzturēšanu.

Izvērtējot AS „Augstsprieguma tīkls” attīstības plānu 10 gadiem, Regulators konstatēja, ka tajā ietvertie pasākumi vērsti uz sekmīgu Elektroenerģijas tirgus likumā noteikto pārvades sistēmas operatora pienākumu izpildi un atbilst arī Eiropas Kopienas tīkla attīstības plānam un Tīkla kodeksā noteiktajām prasībām.

Sadales sistēmas operatoru uzraudzība

Latvijas Republikas teritorijā elektroenerģijas sadales pakalpojumus nodrošina 11 sadales sistēmas operatori katrs savā darbības teritorijā, kuriem Regulators ir izsniedzis licences. AS „Sadales tīkls” nodrošina 99% elektroenerģijas lietotāju elektroapgādi ar licences darbības termiņu līdz 2027. gada 30. jūnijam.

AS „Sadales tīkls” ir pienākums katru gadu līdz 1. aprīlim iesniegt Regulatoram ziņojumu par sadales sistēmas operatora atbilstību neatkarības prasībām un atbilstības programmas izpildi iepriekšējā kalendāra gadā.

Regulators 2018. gada jūnijā izvērtēja AS „Sadales tīkls” ziņojumu par tās atbilstību neatkarības prasībām 2017. gadā. Regulators secināja, ka iepriekšējā gadā sistēmas operators ir veicis nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu savu neatkarību no elektroenerģijas ražošanas, pārvades un tirdzniecības darbībām. Sistēmas operators nodrošināja visiem elektroenerģijas tirgus dalībniekiem vienlīdzīgus nosacījumus piekļuvei sadales sistēmai.

Latvijā elektroenerģijas tirgū darbojas vertikāli integrēts elektroapgādes komersants AS „Latvenergo” koncerns –, kurā ietilpstošie meitasuzņēmumi nodarbojas ar elektroenerģijas ražošanu, tirdzniecību un sadales pakalpojuma sniegšanu. Līdz ar to Regulators secināja, ka AS „Sadales tīkls” valdes locekļi nav iesaistījušies vertikāli integrēta elektroapgādes komersanta – AS „Latvenergo” koncerna – struktūrās, kas tieši vai netieši ikdienas darbībā ir atbildīgas par elektroenerģijas ražošanu, pārvadi un tirdzniecību. Vienlaikus AS „Sadales tīkls” valdes locekļiem tiek nodrošinātas tiesības neatkarīgi no vertikāli integrēta elektroapgādes komersanta un valdošā uzņēmuma – AS „Latvenergo” – pieņemt lēmumus attiecībā uz aktīviem, kas nepieciešami sadales sistēmas ekspluatācijai, uzturēšanai un attīstībai. Turklāt AS „Sadales tīkls” ir izstrādājusi atbilstības programmu, kurā ir noteikti konkrētu darbinieku pienākumi un pasākumi, kas veicami, lai nepieļautu diskriminējošu rīcību, un nodrošina atbilstības programmas ievērošanas pienācīgu kontroli.

AS „Sadales tīkls” ir vienīgais elektroenerģijas sadales sistēmas operators Latvijā, uz kuru attiecas minēto prasību ievērošana, jo tam kā sadales sistēmas operatoram ir vairāk nekā 100 000 lietotāju.

Vienlaikus Regulatora padome 2018. gadā noslēdza vienošanos ar AS „Sadales tīkls” par nepieciešamajiem uzlabojumiem sistēmas pieslēguma procesā. Šādu lēmumu Regulatora padome pieņēma, izvērtējot AS „Sadales tīkls” sistēmas pieslēguma ierīkošanas procesu elektroenerģijas ražotājiem un AS „Sadales tīkls” rīcības atbilstību Regulatora noteikumiem¹¹. Turpmākos divus gadus AS „Sadales tīkls” ir pienākums uzlabot sistēmas pieslēguma procesu un tā kontroli. Savukārt Regulators turpmākos divus gadus papildus veiks šī procesa pastiprinātu uzraudzību.

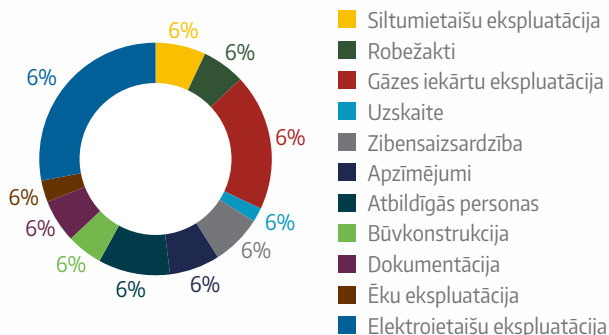
Ņemot vērā kapitāla izmaksu īpatsvaru kopējās uz tarifu attiecināmajās izmaksās, Regulators 2018. gada 11. oktobrī iesniedza Ekonomikas ministrijai priekšlikumu grozījumiem Elektroenerģijas tirgus likumā, kas paredz Regulatora kompetenci katru gadu apstiprināt sadales sistēmas operatora (AS „Sadales tīkls”) izstrādāto sadales sistēmas attīstības 10 gadu plānu un uzraudzīt tā izpildi. Šāds regulējums nodrošinātu Regulatoram iespēju iesaistīties kapitāla izmaksu izvērtēšanā, pirms tās radušās, nepieciešamības gadījumā novēršot nepamatotu izmaksu pieaugumu. Minētais priekšlikums ir ietverts likumprojektā „Grozījumi Elektroenerģijas tirgus likumā”, kuru Saeima pirmajā lasījumā izskatīja 2018. gada 6. decembrī.

Elektroapgādes komersantu pārbaudes

Regulatora pienākums ir veikt kontroles elektroapgādes komersantu (sistēmas operatoru un elektroenerģijas ražotāju) objektos, lai pārbaudītu nodotā objekta ietekmi uz elektroapgādes drošumu. 2018. gadā Regulators veica 30 komersantu objektu ekspluatācijas atbilstības kontroles, kuru laikā pārbaudīti 97 objekti. Pārbaūžu laikā konstatētas 89 neatbilstības 18 pārbaudēs (60% no pārbaudēm kopā). 60 neatbilstības novērstas 2018. gadā, pārējās neatbilstības atbilstoši Regulatora norādījumiem ir novērstas 2019. gada pirmajā ceturksnī vai tiks novērstas 2019. gada laikā.

¹¹ Regulatora lēmums Nr. 1/7 „Sistēmas pieslēguma noteikumi elektroenerģijas sistēmas dalībniekiem”.

2018. gadā Regulatora fiksēto neatbilstību grupas

Lielākais neatbilstību skaits – 25 gadījumi – konstatēts elektroietaišu ekspluatācijā. 11 gadījumos konstatēta elektroietaišu profilaktisko mērījumu periodiskuma neievērošana, deviņos gadījumos fiksētas neatbilstības saistībā ar iekārtu zemējumu. Pārējās neatbilstības saistītas ar iekārtu un telpu vispārējo stāvokli, nepareizi izbūvētu iekārtas daļu un nekalibrētiem drošinātājiem.

Savukārt otrs lielākais neatbilstību skaits fiksēts gāzes iekārtu ekspluatācijā. Konstatētas 17 neatbilstības, no kurām četros gadījumos nebija ierīkota vai bija nepilnīgi ierīkota gāzes vada potenciālu izlīdzināšana, deviņos gadījumos fiksētas neatbilstības gāzes noplūdes devēju ekspluatācijā. Divos gadījumos fiksēti nenoplombēti gāzes noplūdes vārsti, un divos gadījumos nebija saņemts gāzes ievads ēkā. Deviņos gadījumos fiksēts par ekspluatāciju atbildīgo personu norīkojumu trūkums vai arī atbildīgajām personām netika uzrādītas derīgas apliecības par zināšanu pārbaudi attiecīgo iekārtu ekspluatācijā, sešos gadījumos konstatētās neatbilstības saistītas ar nepilnīgiem apzīmējumiem objektos un trūkumiem komersantu uzrādītajā dokumentācijā (piecos gadījumos).

Neatbilstības konstatētas arī saistībā ar enerģijas uzskaites robežaktiem un enerģijas uzskaites iekārtām. Turklāt sešos gadījumos fiksētas neatbilstības saistībā ar objektu zibens aizsardzību, kā arī neatbilstošu ēku būvkonstrukciju stāvokli (pieci gadījumi), siltumietaišu (seši gadījumi) un ēku ekspluatāciju.

Lielākā daļa no pārbaudēs konstatētajiem trūkumiem objektu ekspluatācijā tiešā veidā neietekmē elektroapgādes drošumu, tomēr attiecīgos apstākļos var radīt būtiskus ražošanas procesa traucējumus un ietaišu bojājumus. Būtiskākie no trūkumiem ir novērsti Regulatora norādītajos termiņos.

ELEKTROENERĢIJAS TIRGUS INTEGRĀCIJA

Latvijas elektroenerģijas tirgus ciešāka integrācija vienotajā Eiropas elektroenerģijas tirgū – vairāki nozīmīgi soļi izpildīti

2018. gadā Regulators turpināja ieviest ES Tīkla kodeksu un vadlīnijas, lai veidotu vienotu, koordinētu un atbilstīgu iekšējo elektroenerģijas tirgu. Tīkla kodekss nosaka tirgus darbības, sistēmas darbības un tīkla pieslēguma prasības. Nodrošinot elektroenerģijas tirgus integrāciju, tostarp vienotu nākamās dienas un tekošās dienas tirgus sasaistišanu ES mērogā, 2018. gadā apstiprināti vairāki normatīvie akti:

- ▶ **Visu elektroenerģijas pārvades sistēmas operatoru metodika nākamā gada, nākamās un tekošās dienas kopējo tīkla modeļu izveidei.** Metodikas mērķis ir izveidot ES mēroga pārvades sistēmas operatoru datu kopu par elektroenerģijas sistēmas galvenajiem raksturlielumiem (ražošana, slodze un tīkla topoloģija) un to izmaiņām minētajos raksturlielos. Kopējā tīkla modeļa izveide ir priekšnoteikums, lai varētu veikt sistēmas darbības drošības analīzi un jaudas aprēķinus vairāku pārvades sistēmas operatoru starpā.
- ▶ **Jaudas aprēķināšanas metodika Baltijas jaudas aprēķināšanas reģionā.** Jaudas aprēķināšanas metodika noteic, kā Baltijas jaudas aprēķināšanas reģionā aprēķina un noteic pārvades drošuma rezervju lielumus un citus lielumus, ko piemēro viens vai vairāki pārvades sistēmas operatori, lai uzturētu tīkla darbības drošumu. Vienlaikus metodika notesaka, kā aprēķina jaudu un to sadala starp dažādām tirdzniecības zonām un jaudas aprēķināšanas reģioniem un kā veic jaudu pārbaudes.
- ▶ **Nominētu elektroenerģijas tirgus operatoru (NETO) rezerves risinājumu metodika.** Metodika nepieciešama ārkārtas gadījumiem, kad biržu algoritms pirkšanas un pārdošanas piedāvājumu saskaņošanai nedod rezultātus, lai valsts un reģionālā līmenī nodrošinātu jaudas piešķiršanu un tirgus sasaistišanu. Rezerves procedūras katrā nākamās dienas un tekošās dienas tirgus sasaistes posmā samazina tirgus traucējumus tā pilnīgas vai daļējas atsaistes gadījumā.
- ▶ **Produkti, kurus nominēti elektroenerģijas tirgus operatori var ņemt vērā vienotā nākamās dienas un tekošās dienas tirgus sasaistišanā.** Normatīvais akts nosaka, ka tādi tirgus sasaistišanas produkti kā stundas, pusstundas, ceturtdaļstundas un citi produkti ir pieejami visiem tirgus dalībniekiem. NETO nodrošina, ka visi uzdevumi, kas izriet no vienotā nākamās dienas un tekošās dienas tirgus sasaistišanas produktiem un ir iesniegti iekļaušanai cenas sasaistišanas algoritmā, ir izteikti EUR un tajos ir norāde uz tirgus laiku.
- ▶ **Baltijas jaudas aprēķināšanas reģiona elektroenerģijas pārvades sistēmas operatoru rezerves procedūras.** Procedūras mērķis ir nodrošināt efektīvu, pārredzamu un nediskriminējošu jaudas piešķiršanu Baltijas reģionā, ja daļēji vai pilnīgi nav iespējams vienotais nākamās dienas tirgus sasaistišanas process, lai tirgus dalībniekiem būtu pieejama skaidra un uzticama informācija par starpzonu jaudām un jaudas piešķiršanas ierobežojumiem nākamās dienas piešķirumiem.

- **Starpzonu jaudas piešķiršana un citi pasākumi, kas attiecas uz vairāk nekā vienu nominēto elektroenerģijas tirgus operatoru Latvijas tirdzniecības zonā.** Igaunijas, Latvijas un Lietuvas tirdzniecības zonā bez „Nord Pool” AS, kas ir iecelts par NETO visās trīs Baltijas valstīs, nākamās dienas un tekošās dienas tirdzniecības pakalpojumus plāno sniegt vēl viens citās Eiropas Savienības dalībvalstīs iecelts NETO – „EPEX SPOT” SE. Tādēļ, lai nodrošinātu nediskriminējošu piekļuvi starpzonu jaudai vairāk nekā vienam NETO, kuri piedāvā pakalpojumus vienotai nākamās dienas un tekošās dienas sasaistīšanai, tiek noteikts, kādas darbības un kādā secībā ir jāveic NETO un pārvades sistēmas operatori, ko dara koordinētais jaudas aprēķinātājs un sūtītājs, kā tiek sadalītas izmaksas.
- Grozījumi Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2013. gada 26. jūnija lēmumā Nr. 1/4 “Tīkla kodekss elektroenerģijas nozarē”, kas nosaka tīkla pieslēguma prasības elektroenerģijas ražošanas moduļiem.
- Grozījumi Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2013. gada 26. jūnija lēmumā Nr. 1/4 “Tīkla kodekss”, kas nosaka atkāpes piešķiršanas kritērijus no viena vai vairākiem Regulas Nr.2016/1388 un Regulas Nr.2016/1447 noteikumiem.

2018. gadā, Baltijas valstu regulatoriem un elektroenerģijas pārvades sistēmas operatoriem vienojoties, ir atrisināts jautājums par pārrobežu jaudas aprēķināšanas un piešķiršanas metodiku un ar to saistītajām metodikām, kā arī jautājums par metodiku starpzonu jaudas aprēķināšanai un piešķiršanai ar trešajām valstīm. Metodika starpzonu jaudas aprēķināšanai un piešķiršanai ar trešajām valstīm paredz, ka no 2019. gada 1. janvāra vairs netiek īstenota garantētās minimālās (200 MW) pārvades jaudas piemērošana uz Lietuvas–Baltkrievijas robežas. Pārvadot elektroenerģiju Baltijas energosistēmā, starpsavienojumā uz Latvijas–Igaunijas robežas pārrobežu tirdzniecības plūsmas vairs netiks ierobežotas, kā tas notika līdz šim. Tā rezultātā samazināsies pārslodze Latvijas–Igaunijas starpsavienojumā un uzlabosies tirgus likviditāte.

TARIFI, TARIFU APRĒĶINĀŠANAS METODIKA, TARIFU IZMAIŅAS

Regulators samazina OIK fiksēto maksu visiem galalietotājiem

Sadales sistēmas pakalpojumu tarifi

2016. gada 1. augustā stājās spēkā AS „Sadales tīkls” elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifi. Līdzīgi kā 2017. gadā, arī 2018. gadā Regulators veica apstiprināto tarifu aprēķina izmaksu prognožu izvērtējumu, salīdzinot tās ar faktiskajām operatora izmaksām. Regulators konstatēja nelielu lietotājiem nodotās elektroenerģijas apjoma pieaugumu (<1%), salīdzinot ar iepriekš prognozēto, savukārt faktiskā lietotāju pieprasītā pieslēgumu jauda bija zemāka par prognozēto (-8%), lietotājiem turpinot pārskatīt pieslēgumos nepieciešamo jaudu. AS „Sadales tīkls” faktiskās kopējās izmaksas, salīdzinot ar prognozētajām izmaksām, palielinājās par 6%, ko lielā mērā noteica AS „Sadales tīkls” veiktā pamatlīdzekļu pārvērtēšana 2016. gadā un uzņēmumu ienākuma nodokļa politikas izmaiņas valstī.

Obligātā iepirkuma un jaudas komponentes

Elektroenerģijas obligātais iepirkums (OI) ir valsts noteikts atbalsta mehānisms elektroenerģijas ražotājiem, kas elektroenerģiju ražo efektīvā koģenerācijas stacijā vai no atjaunojamiem energoresursiem. AS „Energijas publiskais tirgotājs” iepērk elektroenerģiju OI ietvaros no elektroenerģijas ražotājiem, maksā garantēto maksu par elektrostacijās uzstādīto elektrisko jaudu, sedz balansēšanas izmaksas un izmaksas energoietilpīgiem apstrādes rūpniecības uzņēmumiem, kam piešķirtas tiesības uz obligātā iepirkuma komponentes samazinājumu. Līdz ar to AS „Energijas publiskais tirgotājs” izmaksas veido maksa par enerģiju (maksa par OI ietvaros iepirkto elektroenerģiju no ražotājiem par noteiktu cenu virs tirgus cenas) un tās balansēšanas izmaksas, jaudas maksa (maksa par uzstādīto elektrisko jaudu), maksa energoietilpīgiem apstrādes rūpniecības uzņēmumiem, kā arī administratīvās izmaksas.

Ar 2018. gada 1. janvāri mainījās kārtība, kā elektroenerģijas galalietotāji sedz publiskā tirgotāja izmaksas. Līdz 2017. gada 31. decembrim visas publiskā tirgotāja izmaksas tika segtas proporcionāli galalietotāju elektroenerģijas patēriņam, savukārt no 2018. gada 1. janvāra jaudas maksa vairs netiek segta proporcionāli galalietotāju elektroenerģijas patēriņam, bet segta atkarībā no galalietotāja pieprasītā pieslēguma veida¹². Līdz ar to no 2018. gada 1. janvāra elektroenerģijas galalietotāji publiskā tirgotāja izmaksas sedz, maksājot OI komponenti (mainīgo daļu), un tā ir proporcionāla katra galalietotāja elektroenerģijas patēriņam, savukārt izmaksas, ko veido maksājumi par koģenerācijas stacijā uzstādīto elektrisko jaudu, lietotāji sedz, maksājot jaudas komponenti (fiksēto daļu), un tā katram lietotājam ir noteikta atbilstoši tam, kādai sprieguma un patēriņa līmeņa grupai lietotājs atbilst.

Katru gadu AS „Energijas publiskais tirgotājs” iesniedz Regulatoram obligātā iepirkuma un jaudas komponentes, kas aprēķinātas atbilstoši Regulatora metodikai¹³. Regulators pārbauda iesniegtos aprēķinus un apstiprina obligātā iepirkuma un jaudas komponentes.

AS „Energijas publiskais tirgotājs” iesniegtās obligātā iepirkuma un jaudas komponentes

Komersants	Iesniegtais aprēķins	Iesniegšanas datums	Apstiprināšanas datums	Vērtības
AS „Energijas publiskais tirgotājs”	Obligātā iepirkuma un jaudas komponentes no 2018. gada 1. janvāra	20.10.2017.	23.11.2017.	Obligātā iepirkuma un jaudas komponentes vidējā vērtība 25,79 EUR/MWh

¹² Izmaiņas saistītas ar grozījumiem Elektroenerģijas tirgus likumā, kurus Saeima pieņēma 2016. gada 23. novembrī.

¹³ Regulatora lēmums Nr. 1/24 „Obligātā iepirkuma un jaudas komponentu aprēķināšanas metodika”.

Komersants	Iesniegtais aprēķins	Iesniegšanas datums	Apstiprināšanas datums	Vērtības
AS „Energijas publiskais tirgotājs”	Jaudas komponentes no 2018. gada 1. jūlija	16.05.2018.	23.05.2018.	Jaudas komponentes, salīdzinot ar 2018. gada 1. janvārī spēkā esošajām, – par 27,8% mazākas visās sprieguma un patēriņa līmeņa grupās. Obligātā iepirkuma un jaudas komponentes vidējā vērtība 22,68 EUR/MWh
AS „Energijas publiskais tirgotājs”	Obligātā iepirkuma komponentes no 2019. gada 1. janvāra	23.10.2018.	28.11.2018.	Obligātā iepirkuma komponentes vidējā vērtība 22,68 EUR/MWh

Lai arī aprēķinus par jaunajām obligātā iepirkuma un jaudas komponentēm AS „Energijas publiskais tirgotājs” iesniedza 2017. gadā, tabulā norādīta obligātā iepirkuma un jaudas komponentes vidējā vērtība, kas ir spēkā un piemērojama no 2018. gada 1. janvāra. Pārējos lēmumus par obligātā iepirkuma un jaudas komponentēm Regulators pieņēma 2018. gada laikā.

No 2018. gada 1. janvāra obligātā iepirkuma komponentes (OIK) vidējā vērtība elektroenerģijas galalietotājiem samazinājās no 26,79 EUR/MWh līdz 25,79 EUR/MWh. Attiecīgi obligātā iepirkuma komponente no ražotājiem, kas elektroenerģiju ražo koģenerācijā, veidoja 0,00434 EUR/kWh, un obligātā iepirkuma komponente no ražotājiem, kas elektroenerģiju ražo, izmantojot atjaunojamos energoresursus, – 0,01029 EUR/kWh.

Regulators 2018. gada maijā veica grozījumus metodikā¹⁴, kas paredzēja samazināt kopējo OIK maksājuma fiksēto daļu visiem elektroenerģijas galalietotājiem no 2018. gada 1. jūlija. Kopējā OIK maksājuma fiksētā daļa jeb jaudas komponente visiem elektroenerģijas galalietotājiem neatkarīgi no pieslēguma veida tika samazināta par 28%. Regulatora apstiprinātās jaunās jaudas komponentes paliek spēkā no 2018. gada 1. jūlija līdz 2021. gada 31. decembrim. Atbilstoši metodikai obligātā iepirkuma komponente 2018. gada periodā (mainīgā komponente, kas atkarīga no elektroenerģijas patēriņa) palika nemainīga – 0,01463 EUR/kWh. Vienlaikus Regulators 2018. gadā apstiprināja jaunas obligātās iepirkuma komponentes vērtības, kas stājās spēkā no 2019. gada 1. janvāra.

¹⁴ Grozījums Regulatora 2017.gada 14.septembra lēmumā Nr. 1/24 „Obligātā iepirkuma un jaudas komponentu aprēķināšanas metodika”.

Metodikas

Atbilstoši Ministru kabineta rīkojumam¹⁵, kas noteica elektroenerģijas kopējās obligātā iepirkuma un jaudas komponentes vidējās vērtības samazināšanu no 25,79 EUR/MWh līdz 22,68 EUR/MWh, sākot ar 2018. gada 1. jūliju, Regulators 2018. gada 14. maijā veica atbilstošu grozījumu metodikā¹⁶.

Grozījums metodikā paredzēja maksu par uzstādīto elektrisko jaudu (jaudas maksājums) izlīdzināt trīsarpus gadu periodam līdzšinējo divu gadu vietā. Tas nozīmēja kopējās OIK maksājuma fiksētās daļas jeb jaudas komponentes samazināšanu visiem elektroenerģijas galalietotājiem neatkarīgi no pieslēguma veida. Saskaņā ar izmaiņām metodikā AS „Enerģijas publiskajam tirgotājs” iesniedza Regulatoram apstiprināšanai jaudas komponentešu aprēķinu, un pēc aprēķina pārbaudes Regulators apstiprināja jaunās jaudas komponentes, kas piemērotas no 2018. gada 1. jūlija līdz 2021. gada 31. decembrim.

Vienlaikus 2018. gadā Regulators mainīja kārtību, kādā aprēķināmas kapitāla atdeves likmes. Grozījumi paredzēja, ka, sākot ar 2019. gada 1. janvāri, uz pārvades tarifu attiecināmajā nomas maksā iekļaujamās kapitāla atdeves aprēķinam jāpiemēro faktiskā regulējamo aktīvu bāzes vērtība un Regulatora noteiktā kalendāra gadā piemērojamā kapitāla atdeves likme. Veiktās izmaiņas precizēja pamatotas nomas maksas aprēķina kārtību.

Regulators šādus grozījumus metodikā veica, lai nodrošinātu, ka, pārskatot elektroenerģijas pārvades sistēmas aktīvu nomas maksu, tās aprēķinā ņem vērā aktuālās izmaksu vērtības, proti, Regulatora noteikto aktuālo kapitāla atdeves likmi. Līdz šim, aprēķinot nomas maksu, elektroenerģijas pārvades sistēmas operators un aktīvu īpašnieks piemēroja kapitāla atdeves likmi, kura tika piemērota, izstrādājot tarifu projektu. Turpmāk elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifs tiks iekļautas nomas maksas izmaksas, kas atbilst aktuālajām izmaksu vērtībām, un tiks piesaistītas tādi Regulatora noteiktajai kapitāla atdeves likmei, kas atspoguļo regulējamā nozarē sagaidāmo atdevi atbilstoši faktiskajai situācijai finanšu tirgū.

PAKALPOJUMU LIETOTĀJU AIZSARDZĪBA

Samazinās sūdzību skaits par uzskaiti un norēķiniem, bet joprojām pietiekami augsts rādītājs

2018. gadā elektroenerģijas nozarē lietotāji visvairāk sūdzējušies par elektroenerģijas uzskaiti un norēķiniem, proti, par izrakstītajiem rēķiniem un norēķinu kārtību.

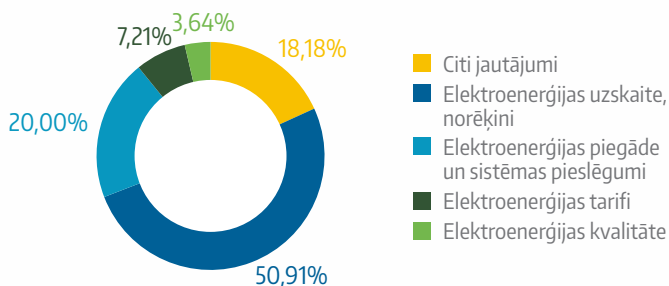
¹⁵ 2018. gada 7. maija rīkojums Nr. 202 “Par elektroenerģijas kopējās obligātā iepirkuma un jaudas komponentes samazināšanu”.

¹⁶ Grozījums Regulatora 2017. gada 14. septembra lēmumā Nr. 1/24 “Obligātā iepirkuma un jaudas komponentešu aprēķināšanas metodika”.

Elektroenerģijas apgādē 2018. gadā saņemtas 60 sūdzības, no tām ir izskatītas 55 (91,67%), bet uz piecām (8,33%) sūdzībām atbildes sniegtas 2019. gada pirmajā ceturksnī. No tām 28 (50,91%) sūdzības bija par elektroenerģijas uzskaiti un norēķiniem, 11 (20,00%) – par elektroenerģijas piegādi un sistēmas pieslēgumiem, četras (7,27%) sūdzības – par elektroenerģijas tarifiem, divas (3,64%) sūdzības – par elektroenerģijas kvalitāti un attiecīgi 10 (18,18%) sūdzības – par citiem jautājumiem.

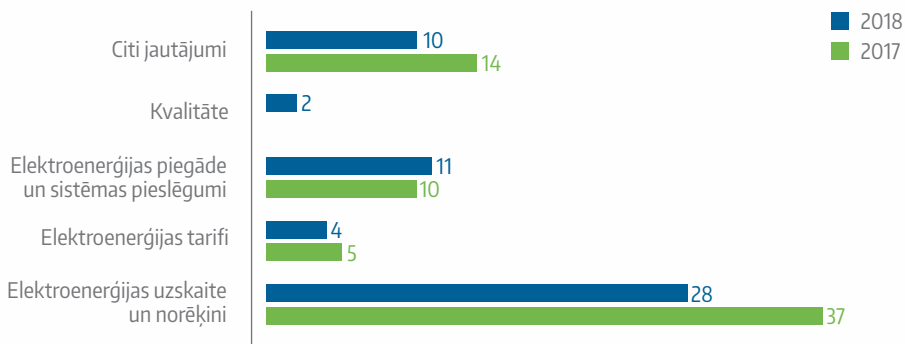
Savukārt 26 (47,28%) sūdzības tika saņemtas par AS „Latvenergo”, 20 (36,36%) sūdzības sniegtas par AS „Sadales tīkls” un deviņas (16,36%) sūdzības – par citu pakalpojuma sniedzēju darbību (t. sk. sadales sistēmas operatoriem, kuru sadales tīkliem pieslēgti mazāk par 100 000 lietotāju). Tāpat kā 2017. gadā, arī 2018. gadā Regulators saņēmis 10 sūdzības saistībā ar obligātā iepirkuma komponentēm.

Elektroenerģijas apgādē izskatīto sūdzību sadalījums pēc to veidiem 2018. gadā (%)

Elektroenerģijas nozarē 2018. gadā salīdzinājumā ar 2017. gadu Regulators saņēma un izskatīja par 11 (16,67%) sūdzībām mazāk. Salīdzinājumā ar 2017. gadu būtiski samazinājies sūdzību skaits saistībā ar uzskaiti un norēķiniem, kur saņemts par deviņām sūdzībām mazāk. Par citiem jautājumiem sūdzību skaits samazinājies par četrām, savukārt par elektroenerģijas tarifiem saņemts par vienu sūdzību mazāk.

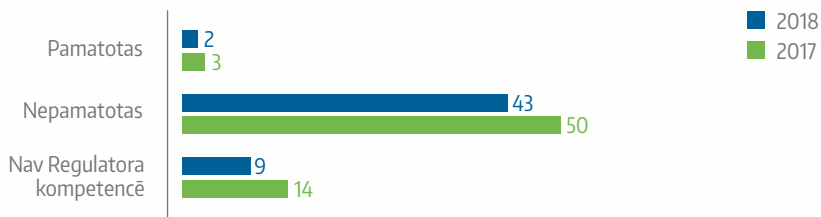
Sūdzību skaits elektroapgādē pēc to veida 2017. un 2018. gadā

2018. gadā no izskatītajām 55 sūdzībām elektroenerģijas nozarē tikai trīs (5,45%) bija pamatotas. Vienlaikus 2018. gadā salīdzinājumā ar 2017. gadu ir samazinājies nepamatoto sūdzību skaits – par septiņām sūdzībām un to sūdzību skaits, kas nav Regulatora kompetencē, – par piecām sūdzībām salīdzinājumā ar 2017. gadu.

Tikai daļa no iesniegumos ietvertajiem jautājumiem ietilpst Regulatora kompetencē. Regulatora uzdevums ir pārbaudīt, vai pakalpojumu sniedzējs piemēro Regulatora apstiprinātos tarifus, vai nodrošina drošu un nepārtrauktu, kvalitatīvu pakalpojumu, vai līguma nosacījumi atbilst nozares normatīvajos aktos noteiktajam, kā arī aizstāv lietotāju intereses un veicina pakalpojumu sniedzēju attīstību.

Sūdzību sadalījums elektroapgādē pēc pamatotības 2017. un 2018. gadā

PAKALPOJUMU KVALITĀTE

Regulators secinājis, ka 2018. gadā, salīdzinot ar 2017. gadu, samazinājies plānoto un neplānoto elektroenerģijas piegādes pārtraukumu ilgums un skaits. Elektroapgādes drošums ir atkarīgs no elektroenerģijas apgādes pārtraukumiem un sprieguma iekritumiem. Lietotāji sagaida augstu elektroapgādes drošumu par iespējami mazāku tarifu, mazu sprieguma pārtraukumu skaitu un pēc iespējas īsāku pārtraukumu laiku. Līdz ar to sistēmas operatoru uzdevums ir samazināt šos pārtraukumus ar pēc iespējas mazākām investīcijām. Mūsdienu sadales tīklu monopolstāvokļa situācijā Regulatora loma ir kontrolēt šo procesu, lai sistēmas operators nodrošinātu lietotāju elektroapgādes drošumu par ekonomiski pamatotām izmaksām.

Elektroapgādes drošumu mēra pēc diviem rādītājiem – elektroenerģijas piegādes pārtraukumu skaits un ilgums. Turklāt elektroapgādes drošums ir atkarīgs arī no atbilstošas elektroapgādes objektu ekspluatācijas.

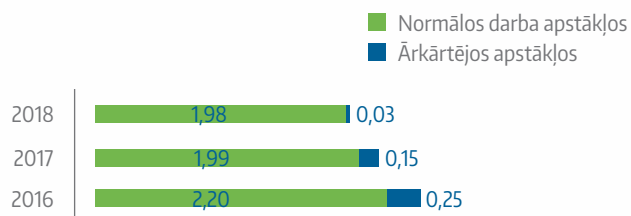
Plānoto elektroenerģijas piegādes pārtraukumu skaits uz lietotāju

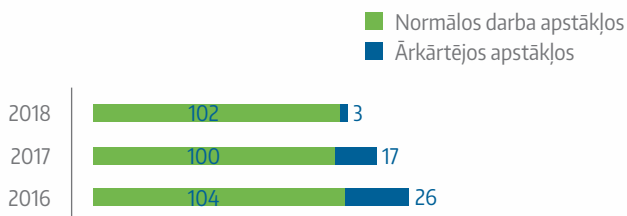
Plānoto elektroenerģijas piegādes pārtraukumu ilgums (minūtēs) uz vienu lietotāju (SAIDI)

Neplānoto elektroenerģijas piegādes pārtraukumu skaits

Neplānoto elektroenerģijas piegādes pārtraukumu skaits

Regulators secina, ka 2018.gadā neplānotie elektroapgādes pārtraukumi vienam lietotājam bijuši vidēji mazāk nekā divas reizes un 1,7 stundu garumā. Neplānoto pārtraukumu ilguma samazināšanās tendence turpinās un sāk stabilizēties, kas liecina, ka sistēmas operatora ieguldītie līdzekļi sadales tīklu infrastruktūras rekonstrukcijā un uzturēšanā ir atbilstoši, lai uzturētu sasniegto elektroapgādes drošumu un neplānoto elektroapgādes pārtraukumu ilgumu. Turklāt neplānoto elektroapgādes pārtraukumu rādītājs nostabilizējas Eiropas valstu noteiktajam vidējam līmenim, kas nozīmē, ka komersants nodrošina arvien kvalitatīvāku pakalpojumu saviem lietotājiem.

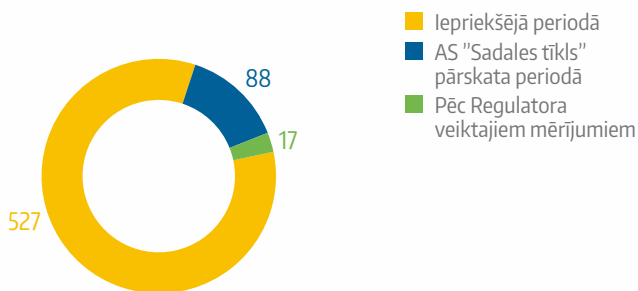
Sprieguma un elektroapgādes kvalitāte

Regulators 2018. gadā veica 46 sistēmas operatoru elektroenerģijas piegādes kvalitātes un elektroapgādes tīklu sprieguma raksturlielumu mērījumu un analizēja to atbilstību Standartam¹⁷. Neatbilstības Standartā noteiktajiem elektroenerģijas piegādes kvalitātes un elektroapgādes tīklu sprieguma raksturlielumiem konstatētas 34 gadījumos. Visbiežāk konstatēta neatbilstība raksturlielumam „Mirgoņa” (30 gadījumi), harmoniskie kropļojumi atsevišķām harmonikām (14 gadījumos) un sprieguma vērtībai (13 gadījumos).

Regulators secina, ka lielākā daļa minēto neatbilstību kvalitātes prasībām konstatētas tieši lauku apvidos, kas saistīts ar to, ka lauku apvidos joprojām tiek izmantotas garās elektroapgādes līnijas, kuras izbūvētas pagājušā gadsimta 70. gados un bija projektētas nelielām slodzēm (~1 kilovats), kas tajos laikos bija pietiekami. Savukārt mūsdienu elektroiekārtu jaudām šo līniju vadu šķērsgriezums ir nepietiekams.

¹⁷ Standarts LVS EN 50160:2010 „Publisko elektroapgādes tīklu sprieguma raksturlielumi”, kuru kā obligāti piemērojamu nosaka Ministru kabineta 2011. gada 4. oktobra noteikumi Nr. 759 “Noteikumi par publisko elektroapgādes tīklu sprieguma prasībām”.

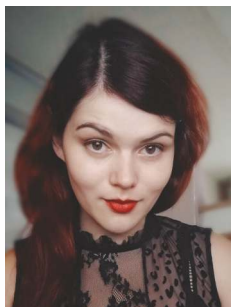
Neatbilstību īpatsvars mērījumos

Visos neatbilstības gadījumos sistēmu operatori ir iesnieguši Regulatoram rīcības plānu neatbilstību novēršanai.

Par neatbilstošu sprieguma kvalitāti lietotājiem ir tiesības maksāt uz pusi mazāku sadales sistēmas pakalpojuma tarifu. 2018. gada laikā pazemināts tarifs piemērots 88 lietotājiem, tai skaitā 17 lietotājiem, kuriem Regulators bija veicis sprieguma kvalitātes mērījumus. Savukārt kopumā pārskata perioda beigās pazemināts tarifs bija piemērots 632 lietotājiem.

NOZARES ATTĪSTĪBAS TENDENCES UN IZAICINĀJUMI 2019. GADĀ

Līga Kurevska
Energētikas departamenta direktore

Regulators turpinās iesāktu darbu pie astoņu Eiropas elektroenerģijas tīkla kodeksu prasību pārņemšanas, kuru mērķis ir veicināt vienlīdzīgus konkurences nosacījumus Eiropas mērogā, nozaru regulējuma harmonizāciju un pārrobežu tirgu attīstību. 2019. gadā īpaša uzmanība tiks pievērsta elektroenerģijas balansēšanas tirgus un sistēmas darbības jautājumiem. Vienlaikus 2019. gada otrajā ceturksnī „Nord Pool” AS biržai Baltijas valstīs pievienosies otra lielākā Eiropas birža – „EPEX SPOT” SE. Tas no Regulatora prasīs aktīvāku biržu uzraudzību, kā arī tiks formulēti galvenie izmaksu dalīšanas principi starp biržām un elektroenerģijas pārvades sistēmas operatoriem.

Pašlaik Regulatoram ir dotas pilnvaras apstiprināt vienīgi elektroenerģijas pārvades sistēmas operatora AS „Augstsprieguma tīkls” pārvades sistēmas 10 gadu attīstības plānu. Taču vienlaikus nozīmīgu daļu no gala lietotāju maksājumiem veido arī elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojums. Šajā ziņā Regulatoram ir ierobežotas iespējas ietekmēt AS „Sadales tīkls” kapitāla izmaksu apmēru, jo faktiski sadales sistēmas operatoram nav pienākuma plānotās investīcijas saskaņot ar Regulatoru. Izmaiņas Elektroenerģijas tirgus likumā, kas tiks pieņemtas 2019. gadā, ļautu Regulatoram aktīvāk iesaistīties AS „Sadales tīkls” investīciju plānošanā. Ja attiecīgie grozījumi tiks atbalstīti arī galīgajā lasījumā, Regulators plāno AS „Sadales tīkls” investīciju plāna apspriešanā iesaistīt arī sabiedrību un pašvaldības.

Vienlaikus sagaidāms, ka 2019. gadā AS „Augstsprieguma tīkls” iesniegs jaunu elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifu projektu. Ņemot vērā projekta „Kurzemes loks” noslēgšanos, būtiski palielināsies elektroenerģijas pārvades pakalpojuma nodrošināšanā izmantoto pamatlīdzekļu vērtība. Vienlaikus, ievērojot virzību uz elektroenerģijas pārvades sistēmas desinhronizāciju no BRELL sistēmas, tuvākajā nākotnē veicami vairāki sagatavošanās un testēšanas darbi. Regulatoram un sistēmas operatoram būs jāvienojas par labāko risinājumu šo izmaksu segšanai.

Regulatora ieskatā, galvenais politikas veidotāju uzdevums 2019. gadā būtu veicināt sabiedrības izpratni par atjaunojamo energoresursu nozīmīgumu un nepieciešamu palielināt to īpatsvaru elektroenerģijas ražošanas bilanci, jo obligātās iepirkumu komponentes atbalsta programmas dēļ māsaimniecības lietotājiem ir negatīva attieksme pret atjaunojamiem energoresursiem. Vienlaikus Regulators uzskata, ka politikas veidotājiem būtu jāstrādā pie izmaiņām normatīvajos aktos, kas saistīti ar tirgotāju maiņu, proti, lai lietotāji varētu ātrāk veikt elektroenerģijas tirgotāja maiņas procesu. Māsaimniecības lietotāji elektroenerģijas tirgū vēl aizvien ļoti kūtri izvēlas citu elektroenerģijas tirgotāju, ļoti lielum īpatsvaram paliekot pie vēsturiskā monopoluzņēmuma. Regulatora ieskatā, politikas veidotājiem vajadzētu veicināt sabiedrības izpratni par liberalizētu elektroenerģijas tirgu, tostarp tirgotāja maiņas procesu.

7.

ELEKTRONISKIE SAKARI

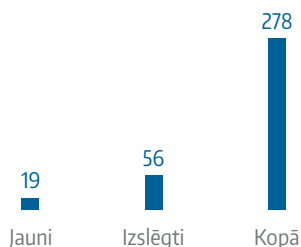
Izsole par frekvenču tiesībām 6,5 milj. vērtībā – turpmākai mobilo sakaru tehnoloģiju paaudzes 5G attīstībai

TIRGUS UZRAUDZĪBA

Regulējamie pakalpojumi

Kopumā elektronisko sakaru nozarē ir astoņi regulējami pakalpojumi – balss telefonijas pakalpojumi; publiskie taksofonu pakalpojumi; publiskie datu un elektronisko ziņojumu pārraides pakalpojumi; nomāto līniju pakalpojumi; publiskie interneta piekļuves pakalpojumi; radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumi publiskajos elektronisko sakaru tīklos; piekļuves pakalpojumi; starpsavienojuma pakalpojumi. Regulators uzrauga, kā tiek sniegti visi astoņi pakalpojumi.

Elektronisko sakaru nozarē 2018. gada laikā par darbības sākšanu paziņoja 19 komersanti, 56 komersanti tika izslēgti, gada beigās strādāja 278 elektronisko sakaru komersanti.

Ierobežoto resursu piešķiršana – frekvences

Regulators radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības komercdarbībai 19 radiofrekvenču spektra joslu diapazonos piešķir tikai konkursa vai izsoles kārtībā. 2018. gadā Regulators saņēma elektronisko sakaru komersantu pieprasījumus komercdarbībai izmantojamo radiofrekvenču spektra joslu 3550 MHz–3600 MHz lietošanas tiesību piešķiršanai Latvijas Republikā no 2019. gada 1. janvāra. Līdz ar to Regulators organizēja izsoli, izstrādājot un apstiprinot izsoles nolikumu. Regulatoram lēmums par pieprasīto radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību piešķiršanu bija jāpieņem ne vēlāk kā līdz 2018. gada 4. oktobrim. No 2018. gada 29. augusta līdz 2018. gada 11. septembrim notika izsole, un 2017. gada 20. septembrī pieprasītās lietošanas tiesības ar Regulatora lēmumu tika piešķirtas elektronisko sakaru komersantam SIA „Telez”.

2018. gadā Regulators ir pieņēmis 11 lēmumus, kuri ir saistīti ar radiofrekvenču spektra resursu lietošanu Latvijas Republikā. No tiem divi lēmumi pieņemti par lietošanas tiesību piešķiršanu, deviņi lēmumi pieņemti par lietošanas tiesību termiņa pagarināšanu.

Ierobežoto resursu piešķiršana – numerācijas piešķirumi

Kopš 2004. gada Regulators ir ieviesis un vairākkārt optimizējis numuru saglabāšanas pakalpojumu, kas tiek izmantots gadījumos, kad lietotājs pāriet pie cita operatora. Līdz ar to pakalpojuma izmantošana pieaug ar katru gadu. Pašlaik operatori šo pakalpojumu nodrošina vienas darbadienas laikā, ja vien lietotājs ar operatoru nav vienojies par citu termiņu. Pēc VAS „Elektroniskie sakari” datubāzes datiem, 2018. gadā, saglabājot iepriekšējo numuru, operatoru ir mainījuši 0,82% fiksēto un 1,94% mobilo sakaru pakalpojumu lietotāji.

Numerācijas lietošanas tiesības, kuras piešķirtas 2018. gadā

Numerācijas veids	Piešķirti		Anulēti	
	Numuri	Komersanti	Numuri	Komersanti
Publiskā fiksētā telefonu tīkla numuri	141 000	12	144 800	8
Publiskā mobilā telefonu tīkla numuri	10 000	1	0	0
Bezmaksas izsaukuma pakalpojuma numuri	120	3	110	2
Dalītās samaksas pakalpojuma numuri	10 000	1	1000	1
Papildu samaksas pakalpojuma numuri	1100	2	130	2
Citu veidu pakalpojumu numuri	31500	3	41100	4
Īsie kodi	10	5	15	8
Indentifikācijas kodi	6	3	19	5

Informācija par krāpniecības, izmantojot numerāciju, novēršanas pasākumiem 2018. gadā

Līdzīgi kā citās valstīs, arī Latvijā 2018. gadā tika novērotas dažādu krāpniecisko shēmu aktivizēšanās numerācijas resursu izmantošanā. Šādu shēmu atklāšana ir ļoti sarežģīta, jo krāpniecības process ir dinamisks – cik pēkšņi sāks, tikpat ātri tiek izbeigts. Lai ierobežotu krāpnieciskās darbības, ārvalstu operatori pat uz aizdomu pamata bez īpašiem pierādījumiem var liegt savā elektronisko sakaru tīklā veikt izsaukumus uz Latvijas numuriem, tādējādi lietotājam liedzot iespēju veikt izsaukumus, atrodoties ārvalstīs.

Regulators 2018. gadā saņēma desmit iesniegumus gan no Latvijas, gan no ārvalstu elektronisko sakaru komersantiem, kuros norādīts, ka septiņiem Latvijas elektronisko sakaru komersantiem piešķirtie numuri ir izmantoti krāpnieciskos nolūkos. Kā arī Latvijas elektronisko sakaru komersanti ir oficiāli nodevuši trīs iesniegumus, par ārvalstu komersantu numerācijas izmantošanu krāpnieciskos nolūkos.

Lai arī Regulators ir detalizēti izvērtējis iesniegumus, pagaidām nav iegūti pierādījumi par šo numuru nelikumīgu izmantošanu. Pašlaik starptautiskā līmenī nav izveidota savstarpēja sadarbība, kas ļautu gūt pietiekamus pierādījumus krāpnieciskajām darbībām, taču norit aktīvs darbs pie šādas starptautiskās sadarbības izveides starp dažādu valstu regulatoriem, jo šis jautājums ir aktuāls ne tikai Latvijā. Vienlaikus Regulators 2018. gadā sāka darbu pie normatīvā regulējuma pilnveides, lai ierobežotu krāpniecības gadījumus, izmantojot numerāciju. Regulators jauno regulējumu par krāpniecību apstiprināja 2019. gada sākumā.

Starpsavienojumu līgumi un piekļuve elektronisko sakaru tīklam

Elektronisko sakaru komersantu attiecības nosaka vairāku veidu līgumi. Lai viena publiskā elektronisko sakaru tīkla galalietotāji varētu sazināties ar cita publiskā elektronisko sakaru tīkla galalietotājiem, operatori slēdz piekļuves vai starpsavienojuma līgumu. Šajā līgumā tiek iekļauti visi tehniskie, komerciālie un citi piekļuves vai starpsavienojuma noteikumi, tajā skaitā vienošanās, kuras attiecas uz numerācijas atvēršanu izsaukumu maršrutēšanai, izsaukumu uzsākšanas, pabeigšanas un tranzīta tarifiem. Ņemot vērā šā līguma nozīmību, desmit darbadienu laikā pēc starpsavienojumu līguma noslēgšanas vai grozīšanas viens tā eksemplārs ir jāiesniedz Regulatoram. 2018. gadā Regulatorā tika reģistrēti astoņi jauni starpsavienojumu līgumi, un kopumā gada beigās bija reģistrēti 119 starpsavienojumu līgumi.

Savukārt piekļuve ir citam elektronisko sakaru komersantam sniegts pakalpojums ar konkrētiem nosacījumiem piekļūt elektronisko sakaru pakalpojumu nodrošināšanai nepieciešamajām iekārtām un pakalpojumiem (pārsvārā interneta un TV pakalpojumu nodrošināšanai galalietotājiem). Ņemot vērā, ka viens no Regulatora pienākumiem ir veikt uzraudzību par piekļuvi tirgiem (tajā skaitā piekļuvi saistītām iekārtām, datu plūsmai un

atsaistītai abonentlīnijai), Regulators veica nacionālo konsultāciju ar tirgus dalībniekiem un 2018. gada 4. oktobrī apstiprināja trīs normatīvo aktu¹⁸ grozījumus, kā arī jaunus noteikumus¹⁹. Noteikumu grozījumi un jaunu noteikumu izstrāde bija nepieciešama, lai nodrošinātu EK noteikto saistību realizāciju piekļuves tirgos, veicinātu piekļuves attīstību un pieejamību, kā arī veiktu nepieciešamās redakcionālās izmaiņas tehnoloģiju jomā, ņemot vērā elektronisko sakaru nozarē pastāvīgo tehnoloģisko attīstību. Noteikumi precizē, kā arī paredz jaunas prasības, kas jāievēro gan elektronisko sakaru komersantiem ar būtisku ietekmi tirgū, gan arī citiem elektronisko sakaru komersantiem, kuri nodrošina piekļuves pakalpojumus elektronisko sakaru nozarē. Visi minētie noteikumi stājās spēkā 2019. gada 5. aprīlī.

Ņemot vērā, ka Latvijā elektronisko sakaru nozarē ir raksturīga infrastruktūras konkurence, pērn Regulatorā reģistrēti vien divi piekļuves līgumi dalītai infrastruktūras izmantošanai. Tas nozīmē, ka konkurencei ir tendence saglabāties.

Pagājušajā gadā Regulators vērtēja komersanta ar būtisku ietekmi tirgū SIA „Lattelecom” pamatpiedāvājumus un secināja, ka ir jāuzlabo regulējums, lai veicinātu piekļuves pakalpojuma pieejamību. Līdz ar to Regulators pērn sāka strādāt pie noteikumu pilnveides, kas tika apstiprināti 2018. gada rudenī. Tas nozīmē, ka SIA „Lattelecom” kā komersantam ar būtisku ietekmi tirgū ir pienākums līdz 2019. gada 5. jūnijam publicēt trīs jaunus piekļuves pamatpiedāvājumus – piekļuvei saistītām iekārtām, datu plūsmai un atsaistītai abonentlīnijai. Pēc šo pamatpiedāvājumu publicēšanas Regulators veiks šo dokumentu rūpīgu analīzi, izvērtējot to atbilstību Regulatora noteikumiem.

Regulators elektronisko sakaru nozarē ir piemērojis saistības komersantiem ar būtisku ietekmi savienojumu pabeigšanas tirgū fiksētajā tīklā, vairumtirdzniecības līmeņa vietējas piekļuves tirgū fiksētajā tīklā un plašpatēriņa produktu vairumtirdzniecības līmeņa centralizētas piekļuves tirgū fiksētajā tīklā.

Regulators ir veicis atkārtotu tirgus analīzi savienojumu pabeigšanas tirgū fiksētajā tīklā un noteicis 13 jaunus komersantus ar būtisku ietekmi tirgū, neļaujot tiem noteikt nesamērīgi augstus savienojuma pabeigšanas tarifus. Regulators ir analizējis vēl divus vairumtirdzniecības tirgus – vietējas piekļuves tirgu fiksētajā tīklā un centralizētas piekļuves plašpatēriņa produktiem tirgu fiksētajā tīklā. Abos šajos vairumtirdzniecības tirgos SIA „Lattelecom” tika atzīts par komersantu ar būtisku ietekmi tirgū, un tam tika noteiktas saistības, kas tam neļauj izmantot tā ietekmi vairumtirdzniecības tirgū, lai kavētu konkurenci saistītajos mazumtirdzniecības tirgos.

¹⁸ Noteikumi par piekļuvei saistītām iekārtām, Elektronisko sakaru tīkla tehniskie un darbības noteikumi par piekļuvei datu plūsmai un Noteikumi par atsaistītu piekļuvei abonentlīnijai vai tās daļai.

¹⁹ Piekļuves, saistītu iekārtu kopīgas izmantošanas, piekļuves datu plūsmai un atsaistītas piekļuves abonentlīnijām pamatpiedāvājuma noteikumi.

TARIFI, TARIFU APRĒĶINĀŠANAS METODIKAS, TARIFU IZMAIŅAS

Galalietotāji iegūst no vairumtirdzniecības cenu samazinājuma

No 2018. gada 1. janvāra samazinājās savienojuma pabeigšanas tarifu augšējās robežas: mobilajā tīklā par 15,5% un fiksētajā tīklā par 7,7%. Zemāki savienojuma pabeigšanas tarifi rada priekšnosacījumus, lai elektronisko sakaru komersanti varētu nodrošināt galalietotājiem iespēju zvanīt lētāk uz jebkuru tīklu Latvijā. Tādējādi tiek veicināta konkurences attīstība un mazināti šķēršļi jaunu komersantu ienākšanai elektronisko sakaru tirgū.

Samazinoties viesabonēšanas datu vairumtirdzniecības cenai, no 2018. gada 1. janvāra palielinājās viesabonēšanā bez papildu maksas pieejamo datu apjoms tiem mobilo sakaru lietotājiem, kas izmanto tarifu plānu ar neierobežotu datu apjomu Latvijā.

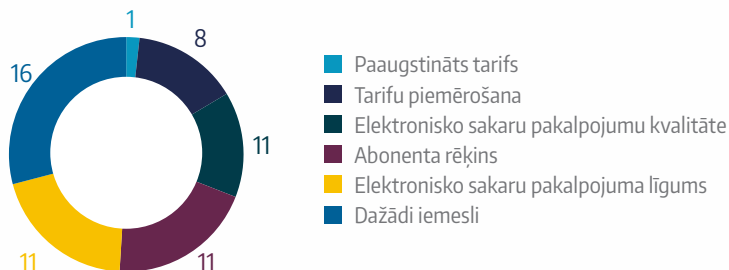
PAKALPOJUMU LIETOTĀJU AIZSARDŽĪBA

Konkurences apstākļu un tehnoloģiju attīstības dēļ pakalpojumu kvalitāte turpina pieaugt

Regulators katru gadu apkopo informāciju par iesniegtajām sūdzībām arī elektronisko sakaru nozarē. Regulators 2018. gadā saņēma un sniedza rakstveida atbildes uz 55 lietotāju sūdzībām par pakalpojumiem un ar tiem saistītiem jautājumiem.

Izvērtējot sūdzību iemeslus, Regulators ir secinājis, ka saņemto lietotāju sūdzību galvenie jautājumi ir par:

- 1) elektronisko sakaru pakalpojuma līgumiem;
- 2) abonenta rēķiniem;
- 3) pakalpojumu kvalitāti;
- 4) tarifu piemērošanu;
- 5) paaugstinātu tarifu;
- 6) citiem jautājumiem, piemēram, lietotāju traucēšanu ar nepieprasītiem pakalpojumiem (reklāmas zvaniem, parazītzvaniem no ārvalstīm), neregistrētu pakalpojuma sniedzēju darbību, galiekārtu darbības traucējumiem, pakalpojuma atslēgšanu nesamaksātu rēķinu dēļ vai pakalpojuma sniedzēja vienpusēju lēmumu par pakalpojuma pārtraukšanu, neizskaidrojot pārtraukšanas iemeslus.

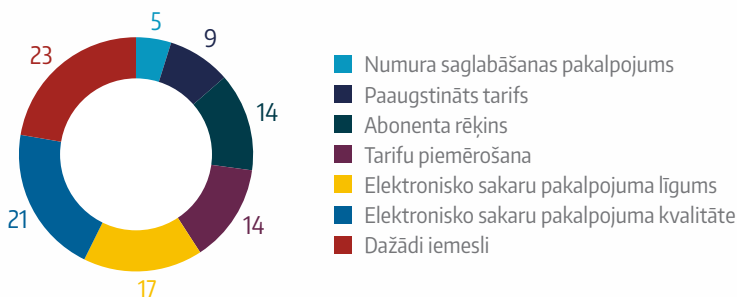
Vairāki lietotāji iesniedza sūdzības par SIA „Lattelecom” (Lattelecom), SIA „Tele2” (Tele2), SIA „BITE Latvija” (BITE Latvija), SIA „Baltcom” (Baltcom) un SIA „Latvijas Mobilais Telefons” (LMT).

Mobilā tīkla pakalpojumu lietotāju biežākais sūdzību iemesls bija par dažādo lietotāju izpratni par pakalpojuma lietošanas nosacījumiem un manuālo iestatījumu fiksēšanu galiekārtā, atrodoties ārvalstīs, kā arī par pakalpojuma kvalitāti attālākos Latvijas reģionos, tostarp lietotāja ieskatā neatbilstošu pakalpojuma kvalitāti dažādos diennakts laikos.

Savukārt no fiksētā tīkla pakalpojumu lietotājiem visbiežāk sūdzības saņemtas par pakalpojumu sniegšanas pārtraukšanu, kā arī par interneta piekļuves pakalpojuma noslēgšanu un neatjaunošanu.

Vienlaikus 2018. gadā Regulators sniedza 103 konsultācijas pa telefonu. Atbildot uz lietotāju telefoniski uzdotajiem jautājumiem par elektronisko sakaru pakalpojumiem, Regulators sniedza skaidrojumus, kā rīkoties, ja lietotāju neapmierina saņemtā pakalpojuma kvalitāte, kas jāņem vērā, izbeidzot līgumu, kā arī informēja par iesnieguma vai sūdzības iesniegšanas kārtību, lai iesniegums tiktu izskatīts pēc būtības.

Gadījumos, ja lietotāja jautājums nebija saistīts ar Regulatora kompetenci, Regulators sniedza informāciju par atbildīgajām institūcijām, kuru pārziņā ietilpst attiecīgo jautājumu izskatīšana.

Balss telefonijas pakalpojuma kvalitāte

Pakalpojumu kvalitātes parametru mērījumus veic gan Regulators, gan paši komersanti atbilstoši noteiktu kvalitātes prasību, kvalitātes pārskatu iesniegšanas un publiskošanas noteikumos noteiktajiem elektronisko sakaru pakalpojumu kvalitātes prasību nosacījumiem.

Balss telefonijas pakalpojuma kvalitātes parametru mērījumos elektronisko sakaru tīklā Regulators vērtē tādus parametrus kā nesekmīgo savienojumu koeficients, vidējais savienošanas laiks un vidējā runas pārraides kvalitāte.

Runas pārraides kvalitāte novērtēta, izmantojot PESQ²⁰ algoritmu, vērtējumu raksturojot atbilstoši tabulā norādītajai 5 ballu skalai.

Runas pārraides kvalitātes novērtējuma skala

Vērtība ballēs	5	4	3	2	1
Kvalitātes novērtējums	Teicams	Labs	Apmierinošs	Slikts	Vājš

Runas pārraides kvalitāte ir teicama, ja balsis saklausāmas skaidri un nav dzirdami trokšņi; par labu tiek uzskatīta saruna ar nelielu trokšņu fonu; par apmierinošu – ja vājas dzirdamības dēļ atsevišķi vārdi nav skaidri saklausāmi; par vāju – ja augstā trokšņu līmeņa dēļ saklausāmi tikai daži vārdi.

Kopumā fiksētā balss telefonijas pakalpojuma kvalitātes mērījumi tika veikti 10 dažādās ģeogrāfiskās vietās, savukārt mobilā balss telefonijas pakalpojuma kvalitātes mērījumi tika veikti vairāk nekā 40 dažādās ģeogrāfiskās vietās.

Regulators secina, ka kopumā nesekmīgo savienojumu skaita attiecību pret kopējo veikto savienojumu mēģinājumu skaitu balss telefonijas pakalpojumam gan mobilā, gan fiksētā elektronisko sakaru tīklā vērtība ir ļoti niecīga, nesasniedzot pat procenta desmitdaļas. BITE Latvijā, LMT un Tele2 tīklā parametra vērtība sasniedz 0,02%, bet Lattelecom tīklā – 0,003%. Tikai retos gadījumos lietotājiem, veicot izsaukumu, savienojums pārtrūkst.

²⁰ PESQ – angļu val. Perceptual Evaluation of Speech Quality.

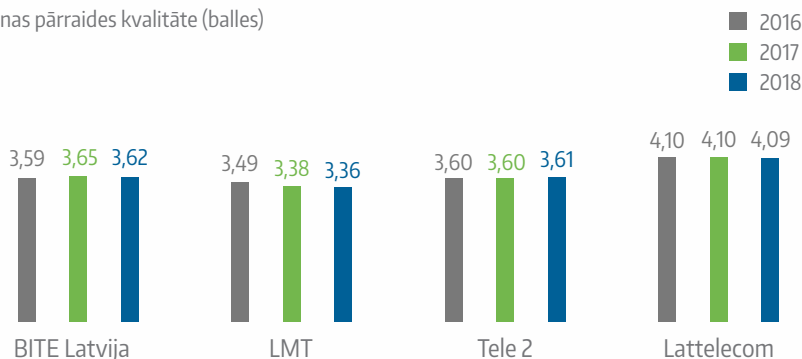
Aplūkojot vidējo savienojuma laiku mobilā elektronisko sakaru tīklā, parametra vērtība ir no 3 līdz 7 sekundēm un no 1 līdz 2 sekundēm fiksētā elektronisko sakaru tīklā. Izvērtējot kopumā vidējo savienošanas laiku komersantu elektronisko sakaru tīklos, Regulators secina, ka lietotājiem tiek nodrošināts ātrs savienojums pēc izsaucamā numura nosūtīšanas.

Izvērtējot runas pārraides kvalitāti mobilā elektronisko sakaru tīklā, tās vērtība vidēji ir 3,5 balles, savukārt fiksētā elektronisko sakaru tīklā runas pārraides kvalitāte pārsniedz 4 balles.

Izvērtējot kopumā 2018. gada balss pakalpojuma kvalitāti raksturojošo parametru mērījumu rezultātus, Regulators secina, ka neatkarīgi no pakalpojuma sniedzēja izmantotās tehnoloģijas lietotāji saņem labā kvalitātē nodrošinātus balss telefonijas pakalpojumus.

Vidējās runas pārraides kvalitātes mērījumu rezultātu salīdzinājums pa gadiem (2016. gads, 2017. gads, 2018. gads)

Runas pārraides kvalitāte (balles)

Interneta pakalpojuma kvalitāte

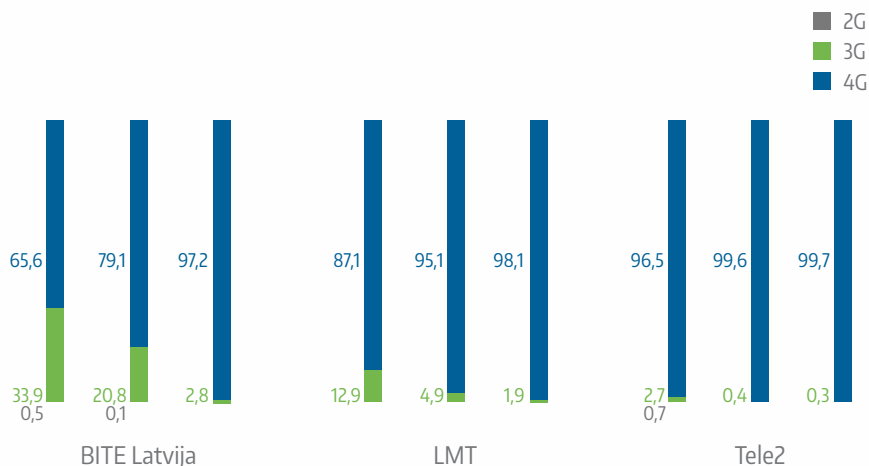
Interneta pakalpojuma kvalitātes mērījumos Regulators nosaka tādus parametrus kā pieslēguma ātrums (lejupielādes un augšupielādes), latentums, trīce un pakešu zuduma koeficients.

Regulators 2018. gadā veica gan izlases, gan sērijveida interneta pakalpojuma kvalitātes mērījumus BITE Latvija, LMT un Tele2 mobilajā elektronisko sakaru tīklā dažādās Latvijas vietās.

Kopumā mērījumi veikti 1203 brīvi izvēlētās pārsvarā apdzīvotās ģeogrāfiskās vietās, iespējami vienmērīgi aptverot visu Latvijas teritoriju, tajā skaitā vairāk nekā 200 vietās Rīgā. Pēc iedzīvotāju skaita lielākajās 20 Latvijas pilsētās mērījumu skaits tika izvēlēts proporcionāli iedzīvotāju skaitam. Kopumā gada laikā izlases mērījumos tika veikts vairāk nekā 18 000 mērījumu, katra operatora mobilajā tīklā veicot vairāk nekā 6000 mērījumu, un sērijveida mērījumos tika veikti 183 700 mērījumu.

Analizējot 2018. gada mērījumu rezultātus, secināms, ka kopumā Latvijā ir plaši izvērsti 4G tīkls. Mērījumu vietās gan pilsētās²¹, gan lauku rajonos 4G tehnoloģijas pieslēgums bija pieejams vairāk nekā 90% mērījumu. 2018. gadā netika veikts neviens mērījums 2G tīklā, tādējādi secināms, ka vietās, kur mobilais internets ir pieejams, tiek nodrošināts vismaz 3G tehnoloģijas pieslēgums. Tomēr joprojām ir vairākas vietas Latvijā, kur kvalitātes mērījumus nebija iespējams veikt nestabila vai neesoša mobilā elektronisko sakaru tīkla pārklājuma dēļ. Līdzīgi kā iepriekšējā gadā, šāda situācija ir fiksēta lauku apvidos. Arī 2018. gadā vietās, kurās mobilā tīkla pārklājums nebija pieejams kādam no operatoriem, to nodrošināja viens vai abi pārējie komersanti, turklāt vairumā gadījumu tika nodrošinātas vidējās lejupielādes ātruma vērtības virs 10 Mbit/s. Tādējādi secināms, ka Latvijas teritorijā lietotājam ir iespēja izvēlēties vismaz vienu no mobiliem operatoriem, kurš spēj nodrošināt labas kvalitātes mobilā interneta pakalpojumu.

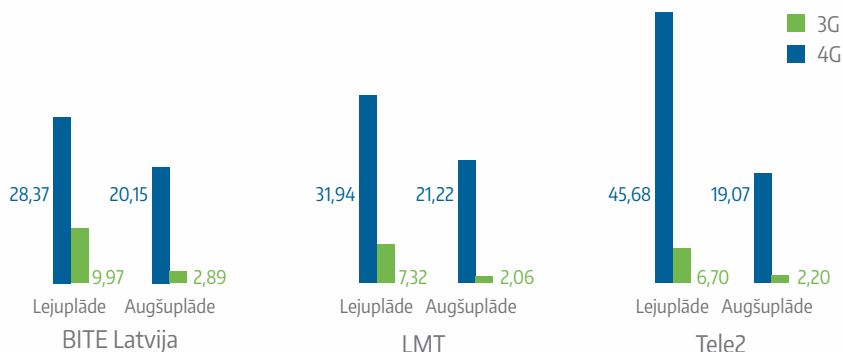
Vidējās runas pārraides kvalitātes mērījumu rezultātu salīdzinājums pa gadiem (2016., 2017., 2018. gads), %

²¹ Deviņas republikas un 67 novada pilsētas atbilstoši Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas Latvijas teritoriālajam dalījumam.

Analizējot 2018. gada mērījumu rezultātus, secināms, ka vidēji lejupielādes ātruma rādītāji visu trīs mobilo operatoru 4G pieslēguma tīklos tiek nodrošināti teicamā kvalitātē. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, šī parametra rādītāji ir vai nu paaugstinājušies, vai saglabājušies stabili. Izvērtējot atsevišķus mērījumus, vērojams, ka pieslēguma ātruma vērtības kļūst arvien augstākas un lejupielādes ātrums virs 30 Mbit/s un virs 100 Mbit/s ir pieejams arvien biežāk. Tas liecina, ka mobilie operatori joprojām turpina attīstīt un izvērst 4G tehnoloģijas mobilo elektronisko sakaru tīklus, iezīmējot tehnoloģiju paaudžu attīstību un pakāpeniski tuvinoties Eiropas digitālās programmas noteiktajiem digitālā vienotā tirgus attīstības mērķiem par piekļuvi ātram un īpaši ātram internetam²².

Pieslēguma ātruma vidējās vērtības 95% mērījumu salīdzinājumā starp BITE Latvija, LMT un Tele2 izmantotām datu pārraides tehnoloģijām Latvijā 2018. gadā, Mbit/s

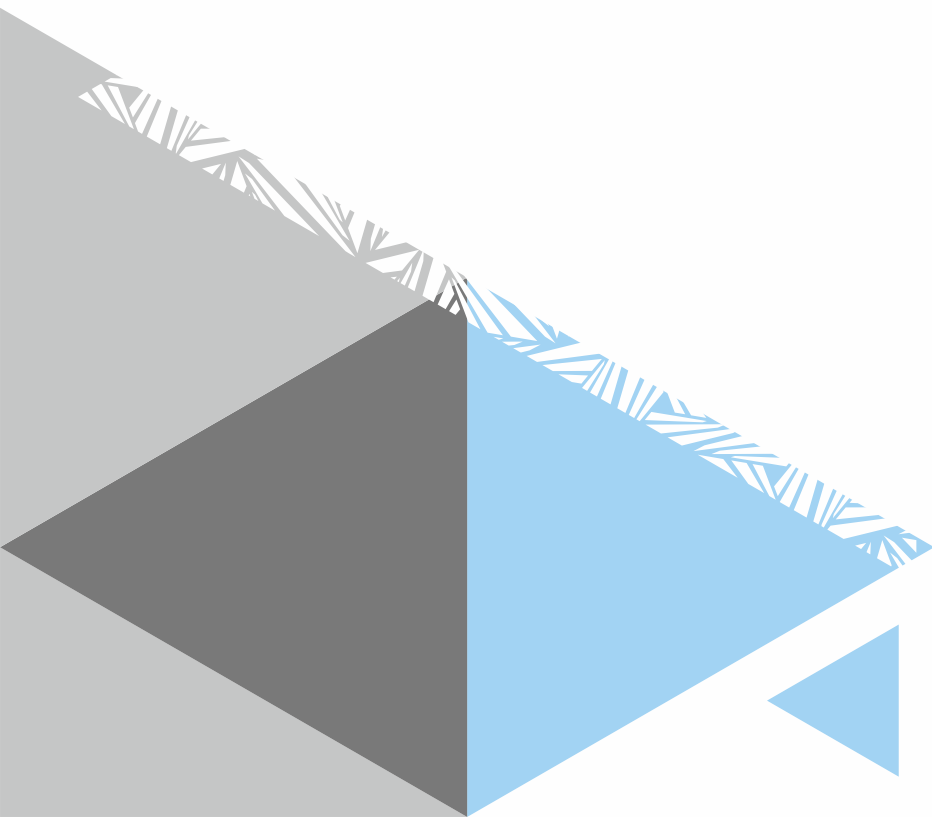

Analizējot 2018. gada mobilā interneta pakalpojuma kvalitātes mērījumus, vērojams, ka kvalitātes rādītāji joprojām turpina uzlaboties un 4G tehnoloģijas pieejamība arvien paaugstinās. Vairāk nekā pusē no visiem 2018. gada mērījumiem lejupielādes ātruma vērtības pārsniedza 30 Mbit/s ātrumu, kā arī tādi kvalitātes parametri kā latentums, trīce un pakešu zuduma koeficients ir nodrošināti teicamā līmenī. Tādējādi mobilā interneta kvalitātes rādītāji iezīmē turpmāku tehnoloģiju attīstību, gan uzlabojot un izvēršot esošās 4G tehnoloģijas, gan nodrošinot atbilstošu platformu pakāpeniskai pārejai jaunākās 5G tehnoloģijas virzienā.

²² Deņiņas republikas un 67 novada pilsētas atbilstoši Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas Latvijas teritoriālajam dalījumam.

8.

UNIVERSĀLAIS PAKALPOJUMS
ELEKTRONISKO SAKARU NOZARĒ

Universālā pakalpojuma (UP) koncepts elektronisko sakaru nozarē ir vēsturiski senākais un tāpēc arī attīstītākais. Ar to saprot minimālo noteiktas kvalitātes elektronisko sakaru pakalpojumu kopumu, kas par pieņemamu cenu ir pieejams visiem esošajiem un potenciālajiem lietotājiem neatkarīgi no to ģeogrāfiskās atrašanās vietas.

Regulators jau kopš 2003. gada ir uzdevis šo funkciju pildīt Lattelecom. Vēsturiski UP pakalpojumu klāsts bija daudz plašāks, proti, taksofona pakalpojumi, telefona grāmatas un uzziņu dienesta pakalpojumi u. c. Attīstoties digitālajām tehnoloģijām un iespējām, minētie pakalpojumi zaudēja aktualitāti un nozīmi, lietotājiem arvien retāk izmantojot tos. Taču vienlaikus UP pakalpojumu grozs tika saglabāts, nodrošinot labvēlīgus nosacījumus pakalpojumu klāstam personām ar īpašām vajadzībām. Līdz ar to 2018. gadā operatoram ir noteikts pienākums nodrošināt personām ar īpašām vajadzībām noteiktas maksas atlaides par elektronisko sakaru pakalpojumiem.

Atbilstoši normatīviem 2018. gadā Regulators pēc iesniegtās informācijas analīzes apstiprināja, ka 2017. gadā UP nodrošināšana noteiktajā apjomā ir radījusi 322 961 EUR zaudējumus, kas kompensējami no valsts budžeta.

NOZARES ATTĪSTĪBAS TENDENCES UN IZAICINĀJUMI 2019. GADĀ

Andris Virtmanis
Elektronisko sakaru un pasta departamenta direktors

2018. gadā galvenais notikums nozarē bija trīs iepriekšējos gadus diskutētās jaunās direktīvas (Eiropas Elektronisko sakaru kodeksa) pieņemšana gada nogalē, kas, lai arī nesniedz tiešu ieguvumu lietotājiem 2018. gadā, paredz virkni ieguvumu turpmākajos gados. Bez direktīvas prasību pārņemšanas valstu likumdošanā, kam atvēlēti divi gadi, tieši piemērojami no 2019. gada 15. maija ir tarifu ierobežojumi izsaukumiem citu ES dalībvalstu klientiem – maksimāli pieļaujami tarifi (bez PVN) būs 19 centi balss telefonijas izsaukumiem un 6 centi īsziņu nosūtīšanai. Regulatora eksperti arī 2018. gadā dažādos formātos aktīvi iesaistījās topošā kodeksa priekšlikumu apspriešanā.

No 2018. gada stājās spēkā Regulatora 2017. gadā pieņemtais lēmums par balss telefonijas pakalpojumu cenu normalizāciju izsaukumiem, kas tiek veikti uz citu operatoru tīkliem, paredzot visiem operatoriem pienākumu šādiem paaugstinātās maksas izsaukumiem brīdināt par to lietotājus ar īpašu balss paziņojumu. Šī lēmuma mērķis bija novērst pārmērīgi augstu rēķinu saņemšanu tiem lietotājiem, kas telefoniski reģistrējas dažāda rakstura pakalpojumu, piemēram, ārstu apmeklējuma, pieteikšanai.

2018. gadā saistībā ar starptautiskās viesabonēšanas regulējuma „viesabonē kā mājās” ieviešanu vairumtirdzniecības tarifs, ko maksā Latvijas mobilo tīklu operatori citu valstu operatoriem, samazinājās no 7,50 EUR (bez PVN) līdz 6,00 EUR par vienu gigabitu datu izmantošanu, atrodoties citās ES valstīs. Lietotājiem tas deva iespēju palielināt viesabonēšanā izmantojamo datu apjomu par nemainīgu cenu, kā arī iespējas operatoriem piemērot pakalpojumu paketes ar zemākiem tarifu plāniem. Regulators turpināja uzraudzīt operatoru godīgas lietošanas politikas piemērošanu viesabonēšanas pakalpojumus izmantojošajiem klientiem.

2018. gadā ES valstu regulatori, tostarp Regulators, turpināja nodrošināt t. s. „tīklu neitralitātes” (atvērta interneta) prasību ievērošanas uzraudzību publiskajos elektronisko sakaru pakalpojumu tīklos. Šo prasību uzraudzība ierobežo operatoru iespējas ierobežot vai bloķēt klientu piekļuvi to izvēlētajiem pakalpojumiem internetā.

No 2018. gada stājās spēkā Regulatora 2017. gadā pieņemtais lēmums par Latvijas tirgū kārtējo vairumtirdzniecības tarifu samazināšanu balss izsaukumu pabeigšanai citu operatoru tīklos – lēmumam ir netiešs iespaids uz pakalpojumu tarifiem galalietotājiem.

Regulators 2018. gadā veica izsoli radiofrekvenču lietošanas tiesību iegūšanai radiofrekvenču joslā 3,4–3,8 GHz, ko izsolē ieguva operators Tele2. Līdz ar to visiem trim Latvijas mobilajiem operatoriem no 2019. gada 1. janvāra minētajā diapazonā ir pieejami lietošanai vismaz 100 MHz spektra, kas izmantojams jaunas mobilo sakaru tehnoloģiju paaudzes (5G) attīstībai.

Satiksmes ministrija 2018. gadā apstiprināja Latvijas Republikas Elektronisko sakaru nozares politikas plānu 2018.–2020. gadam. Plānā ir iekļauti arī Regulatora sagatavotie priekšlikumi.

Savukārt 2019. gadā Regulators sāks normatīvo aktu priekšlikumu izstrādi saistībā ar „Eiropas elektronisko sakaru kodeksa” stāšanos spēkā, kā arī iesaistīsies Eiropas Elektronisko sakaru iestādes (BEREC) ekspertu darba grupu darbā, kurām jāizstrādā virkne Kodeksā uzdoto vadlīniju regulēšanas ietvara saskaņotai ieviešanai visās ES dalībvalstīs.

Regulators turpinās uzraudzīt piekļuves saistības dominējošam fiksētā tīkla operatoram, nostiprinot infrastruktūras konkurenci, – ilgtermiņā tam ir jāveicina galalietotājiem platjoslas interneta pakalpojumu pieejamība.

Regulators turpinās uzraudzīt arī starptautiskās viesabonēšanas regulas un tīklu neitralitātes prasību uzraudzību.

9.

PASTS

Būtiskas izmaiņas pasta komersantu reģistrēšanas kārtībā,
pakalpojumu kvalitāte – jāuzlabo

TIRGUS UZRAUDZĪBA

leviesti stingrāki principi pasta komersantu reģistrācijai

Regulators pasta nozarē regulē tradicionālos pasta pakalpojumus (vēstuļu korespondences un pasta paku sūtījumi), eksprespasta pakalpojumus, kurjerpasta pakalpojumus un abonētās preses piegādes pakalpojumus. Regulators uzrauga, kā tiek sniegti visi minētie pakalpojumi.

2018. gadā pasta pakalpojumus sniedza 79 pasta komersanti. Pieci pasta komersanti tika reģistrēti 2018. gadā, savukārt deviņi komersanti tika izslēgti no pasta komersantu reģistra. Galvenais iemesls pasta komersantu izslēgšanai no reģistra bija pasta pakalpojumu nesniegšana pēdējo 12 mēnešu laikā un tiesību atņemšana sniegt pasta pakalpojumus.

2018. gadā Regulators ir izskatījis 25 administratīvo pārkāpumu lietas par vispārējās atļaujas noteikumu neievērošanu. Četriem komersantiem tika atņemtas tiesības sniegt pasta pakalpojumus uz trīs gadiem.

Pasta pakalpojumu tirgus straujāk pieaugs pasta paku pakalpojumu segmentā. Galvenais iemesls tam ir e-tirdzniecības attīstība un ar to saistītā paku piegāde. Ņemot vērā iepriekšējo gadu tendences un elektronisko pakalpojumu pieaugumu, vēstuļu sūtījumu apjoms turpina samazināties.

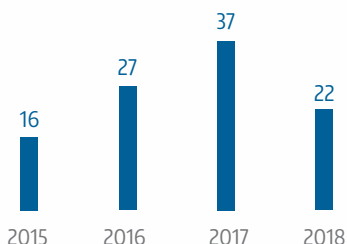
PAKALPOJUMU LIETOTĀJU AIZSARDZĪBA

Turpina pieaugt pasta pakalpojumu lietotāju sūdzību skaits tieši par eksprespasta un kurjerpasta pakalpojumiem

Regulators katru gadu apkopo informāciju par Regulatoram iesniegtajām sūdzībām arī pasta nozarē. Regulators 2018. gadā saņēma un sniedza rakstveida atbildes uz 22 lietotāju sūdzībām par pakalpojumiem un ar tiem saistītiem jautājumiem.

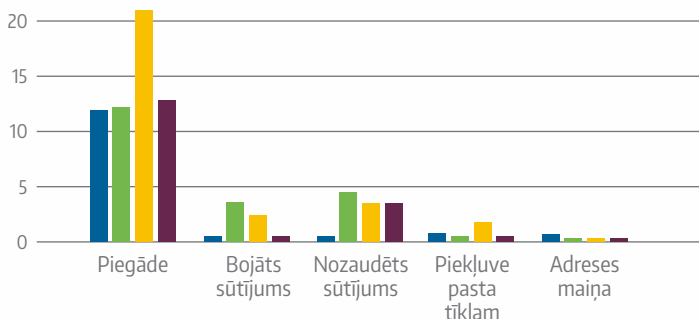
Būtiskākais jautājums, par ko 2018. gadā saņemtas lietotāju sūdzības pasta nozarē, bija pasta sūtījumu piegāde, sevišķi par eksprespasta pakalpojumu sniedzēju pārobežu pasta paku un sīkpaku piegādes laiku adresātiem.

Sūdzību skaita dinamika no 2014. līdz 2018. gadam

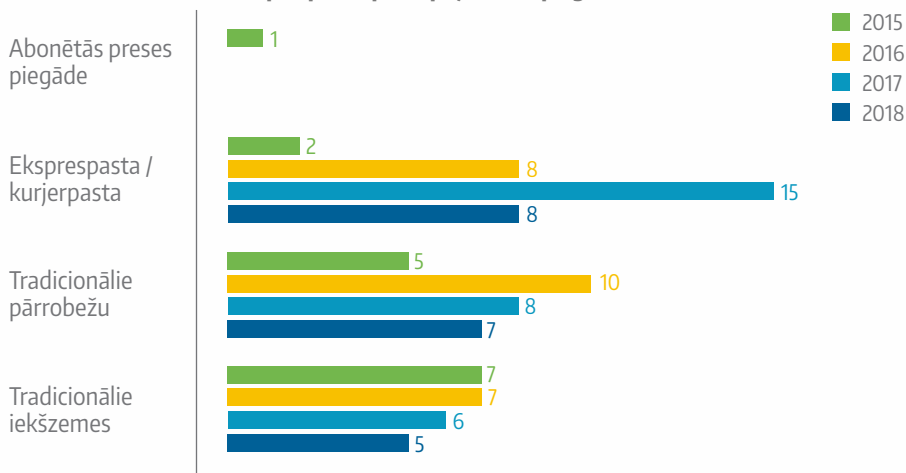
Pēdējos trijos gados sūdzību skaits ir pieaudzis, taču 2018. gadā sūdzību skaits, salīdzinot ar 2017. gadu, samazinājies par 15 sūdzībām jeb 40,5%. Viens no iemesliem ir saistīts ar to, ka pērn iedzīvotāji mazāk pretenziju izteikuši par pasta piegādi, kas iegūst arvien lielāku popularitāti, it īpaši veicot pārrobežu sūtījumus un eksprespasta sūtījumu piegādi.

Regulatorā saņemto sūdzību skaita salīdzinājums pēc sūdzību iemesliem pa gadiem

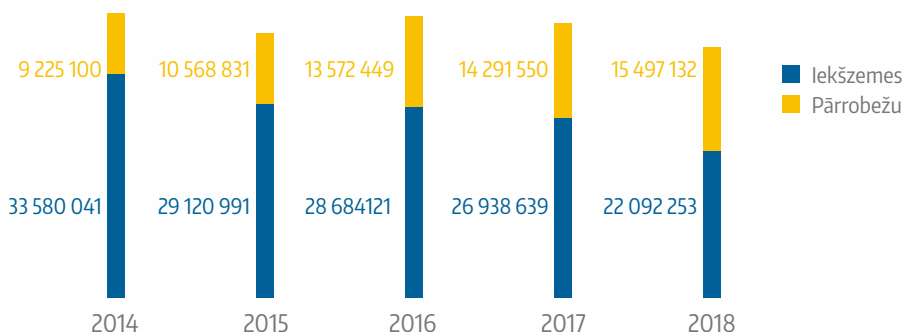
Pērn samazinājies sūdzību skaits pasta piegādes jomā. Vienlaikus samazinājies arī pretenziju skaits par bojātu sūtījumu saņemšanu. Papildus tam samazinājies sūdzību skaits par piekļuvi pasta tīklam. Pērn tika pieņemti grozījumi Pasta likumā, kas paredzēja iespēju pasta komersantiem izmantot citam pasta komersantam piederošu pasta tīklu par atlīdzību. Abiem pasta operatoriem ir pienākums noslēgt līgumu ar abpusēji ekonomiski izdevīgiem nosacījumiem. Regulatora ieskatā, šāds regulējums ir samazinājis saņemto sūdzību skaitu par pasta piekļuvi. Ja pasta komersants atsaka citam pasta komersantam izmantot tam piederošu pasta tīklu, šādam atteikumam viennozīmīgi ir jābūt pamatotam.

Regulatorā saņemto sūdzību skaita salīdzinājums pēc pasta pakalpojumiem pa gadiem

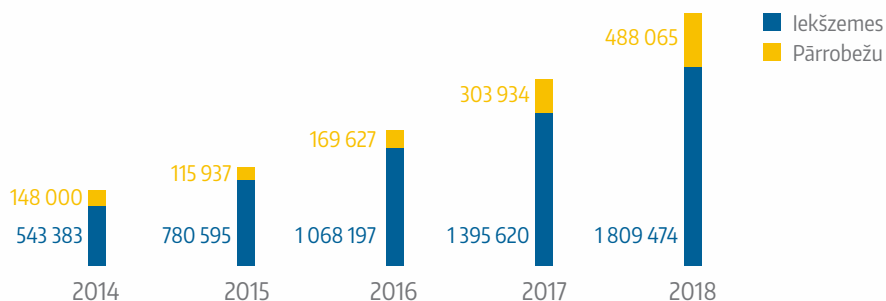

Regulators, izvērtējot saņemtās sūdzības pēc tajās minētajiem pakalpojumiem, secina, ka ir vērojama tendence samazināties sūdzību skaitam par tradicionālajiem pasta pakalpojumiem, bet sūdzību skaitam par eksprespasta un kurjerpasta pakalpojumiem ir tendence pieaugt.

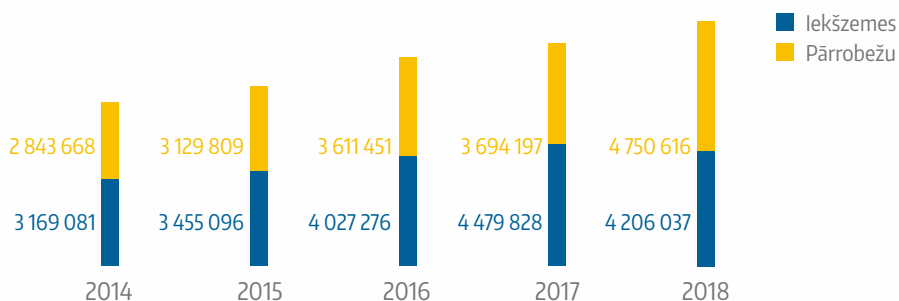
Vēstuļu korespondences sūtījumi

Pasta paku sūtījumi

Eksprespasta un kurjerpasta sūtījumi

Digitālās ekonomikas attīstība pavērs vēl plašākas iespējas iegādāties preces un pakalpojumus internetā. Lai labāk izmantotu e-tirdzniecības potenciālu, ir svarīgi veidot patērētāju uzticēšanos pārrobežu tiešsaistes pārdošanai. EK, īstenojot digitālā vienotā tirgus stratēģiju, pieņēma regulas e-komercijas atbalstam, kas paredz novērst ģeogrāfisko bloķēšanu, samazināt pārrobežu pasta sūtījumu piegādes cenas un veicināt tās efektivitāti, virojot klientu uzticēšanos.

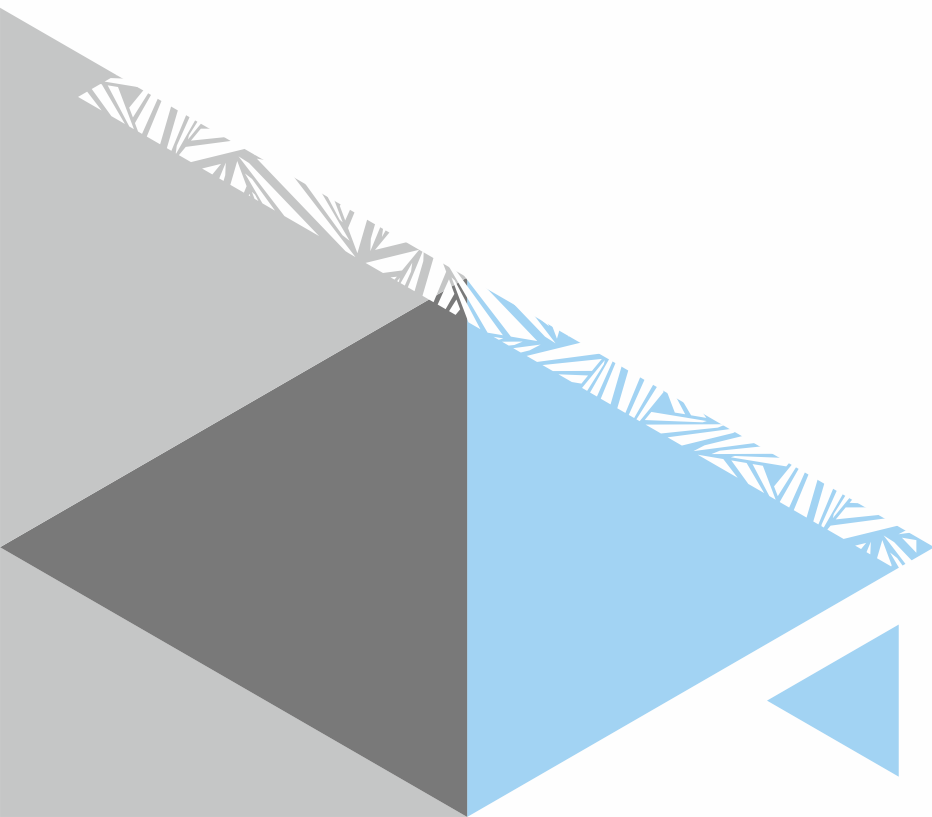
2018. gada 2. maijā stājās spēkā EK Regula par pārrobežu paku piegādes pakalpojumiem. Regulas mērķis ir palielināt tirgu darbības rezultativitāti un tarifu pārredzamību.

EK ir izveidojusi Eiropas regulatoru grupu pasta pakalpojumu jomā (ERGP), kuras uzdevums ir konsultēt EK un sniegt tai atbalstu pasta pakalpojumu iekšējā tirgus konsolidēšanā, iekšējā tirgus pilnveidošanā un pasta pakalpojumu tiesiskā regulējuma noteikumu konsekventas piemērošanas nodrošināšanā visās dalībvalstīs. Vienlaikus ERGP ir pienākums konsultēt EK un sniegt tai atbalstu visos ar pasta pakalpojumiem saistītajos jautājumos, kas ir tās kompetencē.

Ir izstrādāta ERGP darbības vidēja termiņa (2017.–2019. gads) stratēģija, kas paredz veicināt ilgtspējīgu universālā pasta pakalpojuma sniegšanu, sekmēt ES vienotā pasta tirgus konkurētspēju un nodrošināt pakalpojumu lietotāju aizsardzību, tajā skaitā pasta pakalpojumu kvalitātes uzraudzību. Pēc pasta paku regulas pieņemšanas Regulators uzraudzīs pārrobežu tirgu un pārbaudīs cenu pieejamību un to, cik tās ir pamatotas ar izmaksām, kā rezultātā lietotājiem būs kvalitatīva pārrobežu paku piegāde par pieņemamu cenu.

10.

UNIVERSĀLAIS PAKALPOJUMS
PASTA NOZARĒ

Universālā pasta pakalpojuma (UPP) kvalitāte Latvijā –
nemainīga, atbilst noteiktajām prasībām

PAKALPOJUMU LIETOTĀJU AIZSARDŽĪBA

UPP pasta nozarē pakalpojumu kvalitāte saglabājas esošajā līmenī

UPP ir minimālais noteiktas kvalitātes pasta pakalpojumu kopums, kas pieejams visiem lietotājiem visā Latvijas Republikas teritorijā neatkarīgi no to ģeogrāfiskās atrašanās vietas. UPP sniedzējam ir pienākums nodrošināt iekšzemes un pārrobežu vēstuļu korespondences sūtījumu (tajā skaitā ierakstītu un apdrošinātu) savākšanu, šķirošanu, pārvadāšanu un piegādi, kuru svars nepārsniedz divus kilogramus; iekšzemes un pārrobežu pasta paku (tajā skaitā apdrošinātu) savākšanu, šķirošanu, pārvadāšanu un piegādi, kuru svars nepārsniedz 10 kilogramu un pārrobežu pasta paku (tajā skaitā apdrošinātu) piegādi, kuras saņem no citām ES valstīm un kuru svars nepārsniedz 20 kilogramu.

Regulators ir noteicis, ka līdz 2019. gada 31. decembrim UPP sniedzējs ir valsts AS „Latvijas Pasts” (Latvijas Pasts).

Latvijas Pastam ir pienākums ar Regulatoru rakstveidā saskaņot izmaiņas pasta pakalpojumu sniegšanas vietu un vēstuļu kastīšu izvietojumā. 2018. gadā Regulators saskaņoja 28 izmaiņas pasta pakalpojumu sniegšanas vietu un 30 vēstuļu kastīšu izvietojumā. 2018. gadā netika slēgta neviena Latvijas Pasta pasta pakalpojuma sniegšanas vieta.

Regulators 2018. gadā veica UPP kvalitātes prasību pārbaudes 25 Latvijas Pasta pasta pakalpojumu sniegšanas vietās. Pārbaudes laikā tika pārbaudīta pasta pakalpojumu sniegšanas vietās pieejamā informācija par UPP klāstu un tarifiem, kā arī pasta pakalpojumu sniegšanas vietu darba laiku. Regulatora pārbaudēs pārkāpumi netika konstatēti.

2018. gadā darbojās 618 Latvijas Pasta pasta pakalpojumu sniegšanas vietas un 1067 vēstuļu kastītes.

Regulators Latvijas Pastam ir noteicis pienākumu ievērot UPP kvalitātes prasības vēstuļu korespondences sūtījumu pārsūtīšanas laikiem iekšzemē. Nākamajā darba dienā adresātiem jāpiegādā vismaz 90% no visiem A klases (prioritārais pasts – pasts, kas tiek pārsūtīts prioritārā kārtībā) vienkāršas vēstuļu korespondences sūtījumiem. Trešajā darba dienā adresātiem jāpiegādā vismaz 98% no visiem B klases (ekonomiskais pasts – pasts, kas tiek pārsūtīts standarta (parastajā kārtībā) vienkāršas vēstuļu korespondences sūtījumiem.

2018. gadā AS „Latvijas Pasts” trešajā darba dienā pēc vienkāršas vēstuļu korespondences sūtījuma nodošanas pasta tīkla piekļuves punktā adresātiem piegādāja 99,8% no visiem B klases vienkāršas vēstuļu korespondences sūtījumiem un 93,9% no visiem iekšzemes A klases vienkāršo vēstuļu korespondences sūtījumiem. Vienkāršo vēstuļu pārsūtīšanas laiks atbilst Regulatora noteiktajām kvalitātes prasībām.

TARIFI, TARIFU APRĒĶINĀŠANAS METODOLOĢIJA, TARIFU IZMAIŅAS

UPP pasta nozarē – bez nozīmīgām izmaiņām

Efektīva konkurence pasta pakalpojumu tirgū nodrošina iespēju saņemt gan tradicionālos, gan kurjerpasta pakalpojumus par galalietotājiem pieejamām cenām. 2018. gadā Latvijas Pasta UPP sniegšana par spēkā esošajiem tarifiem nodrošināja šī pakalpojuma rentabilitāti, tādēļ universālā pasta pakalpojuma tarifi netika pārskatīti.

Nozares attīstības kontekstā noteikti jāpiemin, ka 2018. gadā Regulators veica sagatavošanās darbus, lai ieviestu un uzraudzītu ES Regulas prasības par pasta paku pārrobežu piegādes pakalpojumiem.

NOZARES ATTĪSTĪBAS TENDENCES UN IZAICINĀJUMI 2019. GADĀ

Andris Virtmanis
Elektronisko sakaru un pasta departamenta direktors

2018. gada aprīlī tika pieņemta ES regula par pārrobežu pasta paku sūtījumiem, bet septembrī – tās īstenošanas regula. Regulas paredz uzlabotus pārrobežu paku piegādes pakalpojumus, jo īpaši privātpersonām, mikrouzņēmumiem un mazajiem uzņēmumiem, tostarp attālos vai mazapdzīvotos reģionos. Panākot, ka pārrobežu cenas kļūst pārredzamākas un vieglāk salīdzināmas visā ES, vajadzētu sekmēt to, ka tiek mazinātas nepamatoti lielas tarifu atšķirības, tostarp attiecīgā gadījumā nepamatotas tarifu atšķirības starp iekšzemes un pārrobežu tarifiem.

Regulators aktīvi piedalījās ERGP darbā, sagatavojot ES mērogā harmonizētas veidlapas paku piegādes pakalpojumu sniedzēju iesniedzamai informācijai, kas nodrošinās vienādus nosacījumus regulas īstenošanai.

Viens no būtiskiem notikumiem nozares attīstībā ir Pasta likuma grozījumi, kas deva iespēju Regulatoram turpmāk noteikt kvalitātes prasības visiem pasta pakalpojumu sniedzējiem Latvijā. Regulatora lēmums pozitīvi ietekmēs iedzīvotājiem sniegto pasta pakalpojumu kvalitāti no 2019. gada, proti, lietotāji būs vairāk aizsargāti pret nekvalitatīvu pakalpojumu saņemšanu.

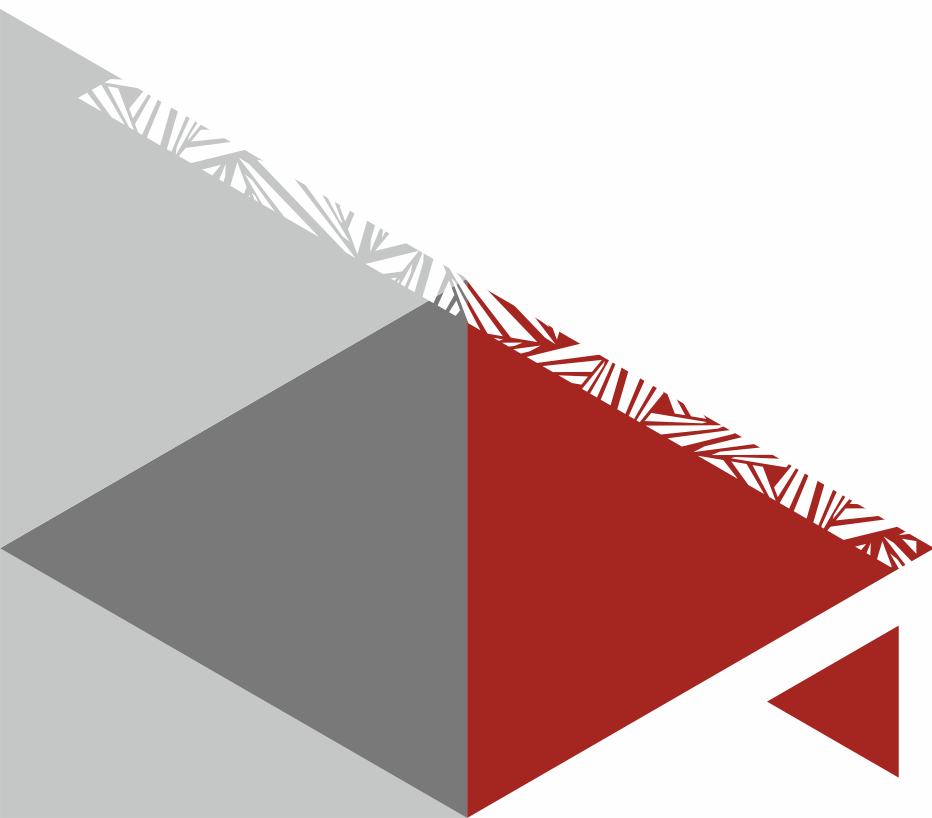
Būtiska ir bijusi arī Regulatora dalība Pasaules Pasta savienības (UPU) ārkārtas kongresā, kas pierāda, cik svarīgas un nepieciešamas, mainoties pasta pakalpojumu sniegšanas tendencēm pasaulē, ir visaptverošas un kardinālas reformas pasta nozarē tuvākajos gados. Šīs tendences atspoguļojas Pasta likuma grozījumos, izslēdzot definīcijas, kas detalizēti apraksta visus vēstuļu korespondences sūtījumu veidus, kurus piemēro tikai UPP sniedzējs, ņemot vērā UPU klasifikāciju (bandrole, iespieddarbi, M maiši, sīkpaka, tiešā pasta sūtījumi, pastkarte, vēstule). Vienlaikus tiek precizēta vēstuļu korespondences sūtījumu definīcija, vispārinot to. Terminus „pastkarte”, „vēstule” un „tiešā pasta sūtījums” aizstāj jēdziens „rakstveida paziņojums”. Tādējādi pasta komersantiem tiek dota iespēja pašiem noteikt pasta sūtījumu veidus un formātus, kas veicina uz lietotājiem orientētu pakalpojumu sniegšanu.

Nozares attīstības kontekstā jāmin Regulatora pārstāvju dalība UPU ārkārtas kongresā, kas apstiprināja pasta sektora reformas pamatvirzienus pieņemšanai UPU Kongresā 2020. gadā. Ievērojot pēdējo gadu tendences saistībā ar e-tirdzniecības attīstību, UPU ārkārtas kongresā tika pieņemti lēmumi attiecībā uz vēstuļu korespondences sūtījumu klasifikāciju, paredzot nodrošināt šo sūtījumu klasificēšanu vienīgi kā dokumentus (sarakste jeb korespondence) vai preces (sūtījumi, kas satur jebkurus priekšmetus, izņemot naudu un korespondenci).

2019. gadā viens no izaicinājumiem Regulatoram būs UPP konkursa organizēšana, lai noteiktu UPU sniedzēju valstī no 2020. gada. Tas noteikti ieviesīs zināmas izmaiņas nozarē, jo vairāk nekā 25 gadus šos pakalpojumus ir sniedzis Latvijas Pasts.

11.

SILTUMENERGIJA

Regulators turpina pilnveidot siltumenerģijas tarifu noteikšanas metodes

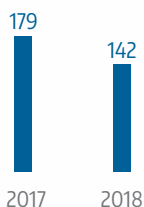
KOMERSANTU AUTORIZĀCIJA UN UZRAUDZĪBA

Siltumapgādes ražotāju skaits salīdzinājumā ar 2017. gadu ir samazinājies par 21%

Siltumapgādes nozarē regulējamie pakalpojumi ir siltumenerģijas ražošana, siltumenerģijas pārvade un sadale, kā arī siltumenerģijas tirdzniecība. Tiem komersantiem, kuri nodarbojas ar siltumenerģijas ražošanu, tai skaitā ražojot siltumenerģiju koģenerācijas stacijās, ir jāreģistrējas Regulatora reģistrā "Siltumenerģijas ražotāju reģistrā" (Ražotāju reģistrs), ja iekārtu kopējā uzstādītā siltuma jauda ir lielāka par 1 MW un lietotājiem nodotais siltumenerģijas apjoms pārsniedz 5000 MW/h. Tiem komersantiem, kuri nodrošina siltumenerģijas pārvades un sadales pakalpojumu, Regulators izsniedz licenci, ja kopējais pārvadītās un sadalītās siltumenerģijas apjoms pārsniedz 5000 MW/h gadā. Savukārt komersanti, kuri nodrošina tirdzniecības pakalpojumu lietotājiem, reģistrējas Regulatora "Siltumenerģijas tirgotāju reģistrā" (Tirgotāju reģistrs), ja kopējais siltumenerģijas tirdzniecības apjoms pārsniedz 5000 MW/h gadā.

2018. gada beigās Ražotāju reģistrā bija 142 komersanti, kas, salīdzinot ar 2017. gadu, ir par 21% mazāk. Pārskata gadā reģistrēti pieci komersanti, bet izslēgti 42 komersanti. Komersantu izslēgšanas iemesls galvenokārt bija nesākta plānotā siltumenerģijas ražošana koģenerācijas stacijās.

Ražotāju reģistrs

Tirgotāju reģistrā 2018. gada beigās bija reģistrēti 79 komersanti, kas ir tikpat daudz kā 2017. gadā. Pārskata gadā reģistrēti trīs jauni komersanti, bet no reģistra izslēgti trīs komersanti, kas vairs neturpināja sniegt siltumenerģijas tirdzniecības pakalpojumus.

Tirgotāju reģistrs

2018. gada beigās licences siltumenerģijas pārvadei un sadalei bija izsniegtas 76 komersantiem, kas ir par trim komersantiem vairāk nekā 2017. gada beigās.

TARIFI, TARIFU APRĒĶINĀŠANAS METODIKAS, TARIFU IZMAIŅAS

Darbs pie jaunas metodikas izstrādes;

Regulators daudzās Latvijas pilsētās un ciemos samazinājis gala tarifu lietotājiem pret sākotnēji iesniegto

Tarifu aprēķināšanas metodikas

Regulators pērn uzsāka darbu pie metodiku²³ grozījumu izstrādes. Metodiku grozījumi paredz pāreju no kopkapitāla rentabilitātes uz kapitāla atdevi. Šādas izmaiņas nodrošinātu, ka turpmāk regulējamo pakalpojumu tarifus enerģētikas nozarē aprēķinātu pēc vienotas pieejas. Darbs pie metodiku pilnveides nav noslēdzies un turpinās arī 2019. gadā. Vienlaikus Regulators izskatīja vairākas iespējas, kādā veidā ieviest komersantu uzraudzības optimizācijas procesa citādu regulējuma ieviešanu, līdz ar to šī darba procesā Regulators vairākkārt rīkojis darba apspriedes ar nozaru ekspertiem, siltumenerģijas pakalpojumu sniedzējiem, tai skaitā Latvijas siltumuzņēmumu asociāciju.

²³ Siltumenerģijas apgādes pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodika un Kogenerācijas tarifu aprēķināšanas metodika.

Tarifi un tarifu izmaiņas

No regulētajiem siltumapgādes komersantiem 77% ir tādi, kuri strādā ar Regulatora apstiprinātiem gala tarifiem, pārējie pakalpojumu sniedzēji piemēro savulaik pašvaldību regulatoru apstiprinātos tarifus.

Regulators 2018. gadā saistībā ar siltumenerģijas tarifu apstiprināšanu pieņēma 22 lēmumus. Septiņos gadījumos pieņemti lēmumi par jaunu siltumenerģijas tarifu apstiprināšanu, tostarp vienam komersantam tarifi apstiprināti divreiz.

Pieciem komersantiem vienlaikus ar siltumenerģijas tarifu apstiprināšanu ir noteikta to piemērošanas kārtība kurināmā vai iepirtās siltumenerģijas cenu izmaiņu gadījumos. Vienam komersantam (AS „Daugavpils siltumtīkli”) vienlaikus ar siltumenerģijas tarifu apstiprināšanu ir izsniegta atļauja pašam noteikt siltumenerģijas tarifus, ja turpmāk mainīsies kurināmā vai iepirtās siltumenerģijas cenas.

Diviem komersantiem (SIA „Cēsu siltumtīkli” un AS „Valmieras enerģija,”) 2018. gadā Regulators izsniedza atļauju pašiem noteikt siltumenerģijas tarifus kurināmā vai iepirtās siltumenerģijas cenas izmaiņu gadījumos. Minētie komersanti, kā arī četri citi komersanti (AS „Valmieras piens”, SIA „Valmieras ūdens”, SIA „Babītes Siltums” un SIA „Fortum Jelgava”), kas šāda veida atļaujas saņēma 2017. gadā, 2018. gadā paši noteica jaunus siltumenerģijas tarifus, un Regulators pieņēma septiņus lēmumus (attiecībā uz vienu komersantu atkārtoti) atzīt komersantu noteikto siltumenerģijas tarifu un to pamatojuma atbilstību metodikai.

Regulatora 2018. gadā apstiprinātie tarifu projekti un pieņemtie lēmumi siltumapgādes nozarē

Komersants	Regulatora pieņemtie lēmumi	Apstiprinātais siltumenerģijas tarifs, EUR/MWh	Datums, no kura tarifs ir spēkā	Komersanta sniegtā siltumenerģijas apgādes pakalpojuma veids
Rēzeknes siltumtīkli, AS	Lēmums par tarifu apstiprināšanu	52,14	01.03.2018.	Gala tarifs
Baložu komunālā saimniecība, SIA	Lēmums par tarifu apstiprināšanu	58,99	01.06.2018.	Gala tarifs
Ozolnieku KSDU, SIA	Lēmums par tarifu apstiprināšanu	61,18	01.07.2018.	Gala tarifs
Jēkabpils siltums, SIA	Lēmums par tarifu apstiprināšanu	54,22	01.09.2018.	Gala tarifs

Komersants	Regulatora pieņemtie lēmumi	Apstiprinātais siltumenerģijas tarifs, EUR/MWh	Datums, no kura tarifs ir spēkā	Komersanta sniegtā siltumenerģijas apgādes pakalpojuma veids
Norma K, PSIA	Lēmums par tarifu apstiprināšanu	58,38	01.01.2019.	Gala tarifs
Baložu komunālā saimniecība, SIA	Lēmums par tarifu apstiprināšanu	63,40	01.02.2019.	Gala tarifs
Jūrmalas siltums, SIA	Lēmums par tarifu apstiprināšanu	60,87	01.02.2019.	Gala tarifs

Komersants	Regulatora pieņemtie lēmumi	Piemērojamais siltumenerģijas tarifs 2018. gada decembrī EUR/MWh	Datums, no kura tarifs ir spēkā	Komersanta sniegtā siltumenerģijas apgādes pakalpojuma veids
Energoapgādes tīkli 1, SIA	Lēmums par tarifu apstiprināšanu un piemērošanas kārtība	58,38	01.03.2018.	Ražošanas tarifs
Energoapgādes tīkli 2, SIA	Lēmums par tarifu apstiprināšanu un piemērošanas kārtība	63,40	01.03.2018.	Ražošanas tarifs
Energoapgādes tīkli 3, SIA	Lēmums par tarifu apstiprināšanu un piemērošanas kārtība	31,21	01.03.2018.	Ražošanas tarifs
ETO, SIA	Lēmums par tarifu apstiprināšanu un piemērošanas kārtība	32,45	01.03.2018.	Gala tarifs
BALTENEKO, SIA	Lēmums par tarifu apstiprināšanu un piemērošanas kārtība	43,87/ 50,31	01.01.2019.	Ražošanas tarifs

Komersants	Regulatora pieņemtie lēmumi	Piemērojamais siltumenerģijas tarifs 2018. gada decembrī EUR/MWh	Datums, no kura tarifs ir spēkā	Komersanta sniegtā siltumenerģijas apgādes pakalpojuma veids
Daugavpils siltumtikli, AS	Lēmums par tarifu apstiprināšanu un atļauja ²⁶	59,11	01.01.2019.	Gala tarifs
Cēsu siltumtikli, SIA	Atļauja			Gala tarifs
Valmieras enerģija, AS	Atļauja			Ražošanas tarifs

Komersants	Regulatora pieņemtie lēmumi	Apstiprinātais siltumenerģijas tarifs, EUR/MWh	Datums, no kura tarifs ir spēkā	Komersanta sniegtā siltumenerģijas apgādes pakalpojuma veids
Babītes siltums, SIA	Lēmums atzīt komersanta noteikto tarifu un to pamatojuma atbilstību metodikai ²⁵	54,80	01.02.2018.	Gala tarifs
Valmieras ūdens, SIA	Lēmums atzīt komersanta noteikto tarifu un to pamatojuma atbilstību metodikai	61,68	01.07.2018.	Gala tarifs
Valmieras enerģija, AS	Lēmums atzīt komersanta noteikto tarifu un to pamatojuma atbilstību metodikai	44,07	01.02.2018.	Ražošanas tarifs
Cēsu siltumtikli, SIA	Lēmums atzīt komersanta noteikto tarifu un to pamatojuma atbilstību metodikai	62,27	01.07.2018.	Gala tarifs
Valmieras piens, AS	Lēmums atzīt komersanta noteikto tarifu un to pamatojuma atbilstību metodikai	43,22	01.09.2018.	Ražošanas tarifs

²⁶ Atļauja ir lēmumi, kas nosaka tiesības komersantiem pašiem noteikt tarifus. Atļaujas gadījumā komersantam ir iespēja lemt, vai un kad atļauju izmantot. Atsaucē attiecas uz visiem komersantiem, kam piešķirta atļauja.

²⁵ Atsaucē attiecas uz septiņiem komersantiem, kuriem Regulators izsniedzis atļaujas vai nu 2017. gadā, vai 2018. gadā, sniedzot iespēju komersantiem pašiem noteikt jaunus tarifus, ja tie atbilst metodikai.

Komersants	Regulatora pieņemtie lēmumi	Apstiprinātais siltumenerģijas tarifs, EUR/MWh	Datums, no kura tarifs ir spēkā	Komersanta sniegtā siltumenerģijas apgādes pakalpojuma veids
Valmieras ūdens, SIA	Lēmums atzīt komersanta noteikto tarifu un to pamatojuma atbilstību metodikai	62,08	01.09.2018.	Gala tarifs
Fortum Jelgava, SIA	Lēmums atzīt komersanta noteikto tarifu un to pamatojuma atbilstību metodikai	54,28	01.11.2018.	Gala tarifs

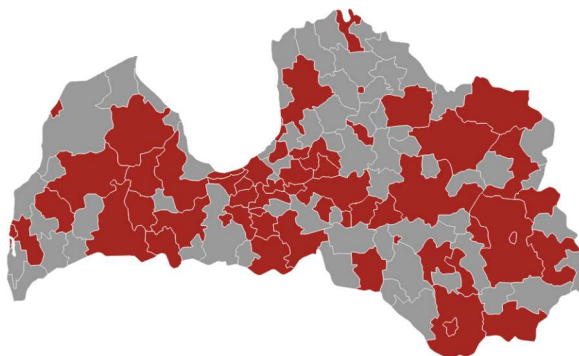
Galvenie iemesli, kāpēc komersanti vērsās Regulatorā ar jaunu tarifu projektu, ir siltumenerģijas apjomu izmaiņas, kurināmā izmaksu palielinājums, kā arī komersantu licenču darbības zonu izmaiņas. 2018. gadā kopumā Regulatorā tika saņemti 11 tarifu projekti, no kuriem četri tika apstiprināti līdz 2018. gada 31. decembrim, savukārt septiņu tarifu projektu izvērtēšana turpinājās arī 2019. gadā. Diviem komersantiem Regulators izsniedza atļaujas pašiem noteikt tarifus.

PAKALPOJUMU LIETOTĀJU AIZSARDŽĪBA

Komersantu skaits – nemainīgs; komersantu darbības kvalitāte – uzlabojusies;
siltumapgādes drošums – stabils

Regulators apstiprina siltumenerģijas tarifus regulētiem siltumenerģijas apgādes komersantiem, izņemot tarifus neatkarīgajiem siltumenerģijas ražotājiem, kas darbojas siltumapgādes sistēmas operatora zonā.

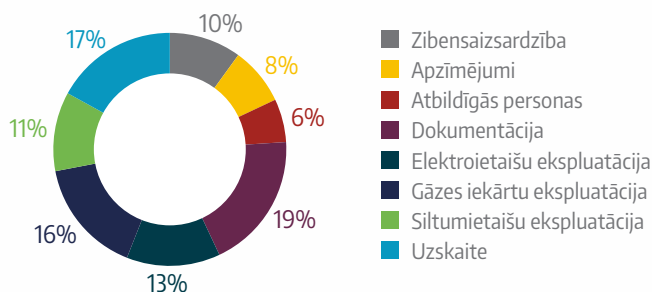
Regulēto komersantu pakalpojumu sniegšanas vietas

Lai sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs nodrošinātu nepārtrauktus, drošus un kvalitatīvus sabiedriskos pakalpojumus, Regulators ne tikai uzrauga komersantu darbību, rūpīgi izvērtē iesniegtos tarifu projektus, bet arī apkopo un analizē lietotāju saņemtas sūdzības. Vienlaikus Regulatoram saskaņā ar Regulatora likumu²⁶ ir pienākums kā ārpustiesas instancei izskatīt strīdus starp sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju un lietotāju vai starp pakalpojumu sniedzējiem par to tiesībām un pienākumiem.

Par siltumenerģijas apgādes jautājumiem 2018. gadā saņemtas un izskatītas septiņas sūdzības, tajā skaitā divas (28,57%) ir nepamatotas un piecas (71,43%) neattiecas uz Regulatora kompetenci. Iedzīvotāji galvenokārt sūdzējušies par siltumenerģijas tarifiem, siltumenerģijas uzskaiti un norēķiniem. Siltumenerģijas apgādē 2018. gadā netika ierosināts un izskatīts neviens strīds par sabiedrisko pakalpojumu nodrošināšanu.

Fiksēto neatbilstību grupas

Lielākais neatbilstību skaits ir 12 (19,00%), tas ir fiksēts saistībā ar nepilnībām pārbaudītajā dokumentācijā. Neatbilstības saistītas ar energoefektivitātes žurnāliem, iekārtu tehniskās apkalpošanas līgumiem, kā arī citu normatīvi tehnisko dokumentāciju. 11 gadījumos (17,00%) neatbilstība fiksēta enerģijas uzskaitē, tā saistīta ar uzskaites iekārtu verifikāciju un plombēšanu.

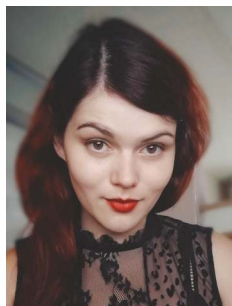
Trešais lielākais neatbilstību skaits ir 10 (16,00%). Tas konstatēts gāzes iekārtu ekspluatācijā, tai skaitā trīs gadījumos nebija saņemts gāzes ievads ēkā, trīs gadījumos nebija noplombēti gāzes noplūdes vārsti un divos gadījumos nebija ierīkota vai bija nepilnīgi ierīkota gāzes vada potenciālu izlīdzināšana.

²⁶ Likuma „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” 32. panta pirmā daļa.

Astoņi (13,00%) gadījumi konstatēti elektroietaišu ekspluatācijā. Sešos gadījumos fiksēta elektroietaišu profilaktisko mērījumu periodiskuma neievērošana, pārējos gadījumos fiksēta neatbilstība saistībā ar iekārtu zemēšanu un neatbilstoši izbūvētu elektroietaišu daļu. Tāpat neatbilstības fiksētas siltumietaišu ekspluatācijā.

Lielākā daļa no pārbaudēs konstatētajiem trūkumiem objektu ekspluatācijā tiešā veidā neietekmēja siltumapgādes drošumu, tomēr attiecīgos apstākļos var radīt būtiskus ražošanas procesa traucējumus un ietaišu bojājumus. Būtiskākie no trūkumiem ir novērsti Regulatora norādītajos termiņos.

NOZARES ATTĪSTĪBAS TENDENCES

Līga Kurevska
Enerģētikas departamenta direktore

Siltumenerģijas apgādes pakalpojumu regulējumā lielākās izmaiņas saistāmas ar grozījumiem tarifu aprēķinu metodikās. Regulators strādā pie metodiku pilnveidošanas. Metodiku grozījumi paredz pāreju no kopkapitāla rentabilitātes uz kapitāla atdevi. Šādas izmaiņas nodrošinātu to, ka turpmāk regulējamo pakalpojumu tarifus enerģētikas nozarē aprēķinātu pēc vienas pieejas. Vienlaikus Regulators izskata komersantu uzraudzības optimizācijas procesa citādā regulējumā ieviešanas iespējamus virzienus. Papildus tam Regulators ir uzņēmies iniciatīvu mazināt administratīvo slogu siltumapgādes komersantiem, kas attieksies uz vienkāršotāku pieeju, komersantiem iesniedzot tarifu projektu izskatīšanā. Tas komersantiem ļaus skaidrāk izprast, kāda informācija Regulatoram jāiesniedz, kā arī atvieglos komersanta ikdienas darbu.

12.

ŪDENSŠAIMNIECĪBA

Komersantu darbības rādītāji kļūst pieejami un saprotami.
Turpinās komersantu darbības teritoriju paplašināšana.
Administratīvā sloga samazināšana tarifu izvērtēšanā.
Vispārējā pakalpojumu pieejamība palikusi nemainīga

KOMERSANTU REĢISTRĀCIJA UN UZRAUDZĪBA

Komersantu skaits – nemainīgs.
Komersantu darbības rādītāji kļūst pieejami un saprotami

Regulatora pienākumos ūdenssaimniecības nozarē ietilpst komersantu sniegto ūdensapgādes pakalpojumu (ūdens ieguve un sagatavošana; ūdens piegāde) regulēšana un kanalizācijas pakalpojumu (notekūdeņu savākšana un novadīšana; notekūdeņu attīrīšana) regulēšana. Tas ir ar nosacījumu, ja komersanta sniegto sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu apjoms vismaz vienā no minētajiem četriem sabiedriskā pakalpojuma veidiem pārsniedz 100 000 m³ gadā.

2018. gada 31. decembrī ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzēju reģistrā bija reģistrēti 65 komersanti, un to skaits, salīdzinot ar 2017. gadu, ir palicis nemainīgs. Pārskata gadā ir reģistrēts jauns ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzējs – SIA „Līgatnes komunālserviss”, bet no reģistra izslēgta SIA „Kokneses Komunālie pakalpojumi”, kuras sniegtie sabiedriskie ūdenssaimniecības pakalpojumi 2017. gadā nesasniedza regulējamo apjomu nevienā no četriem sabiedriskā pakalpojuma veidiem.

Komersantu darbības uzraudzības laikā Regulators 2018. gadā veica 12 komersantu pārbaudes to darbības vietās. Pārbaucē laikā netika konstatētas sabiedriskā pakalpojuma sniegšanas neatbilstības. Četros gadījumos komersantu darbiniekiem tika sniegti skaidrojumi par ikgadējo atskaišu un tarifa projektu sagatavošanu.

Regulatora tīmekļvietnē katru gadu tiek ievietota apkopotā informācija par regulēto ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzēju darbību iepriekšējā gadā. 2018. gadā Regulators sāka izmantot interaktīvu ūdenssaimniecības nozares informācijas pasniegšanas rīku, kas ļauj apskatīt ne tikai komersantu 2017. gada kopējos darbības rezultātus, bet arī datus par konkrētiem atlasītiem komersantiem un 2017. gada informāciju salīdzināt ar attiecīgajiem rādītājiem 2016. gadā²⁷.

²⁷ <https://www.sprk.gov.lv/content/nozares-raditaji-2>.

Analizējot ikgadējos atskaides pārskatus, secināms, ka joprojām ir vērojama tendence pieaugt ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanas izmaksām, jo komersanti turpina iesāktos darbus, lai uzlabotu dzeramā ūdens kvalitāti un samazinātu vides piesārņojuma riskus, kā arī ir nepieciešamas investīcijas esošās infrastruktūras atjaunošanai.

TARIFI, TARIFU APRĒĶINĀŠANAS METODIKA, TARIFU IZMAIŅAS

Turpinās komersantu darbības teritoriju paplašināšana.

Uzlabojumi tarifu aprēķināšanas metodikā.

Administratīvā sloga samazināšana tarifu izvērtēšanā

2018. gadā 47 komersanti saviem lietotājiem piemēroja Regulatora noteiktos ūdensapgādes un kanalizācijas tarifus. Pieci komersanti piemēroja gan Regulatora noteiktos ūdenssaimniecības tarifus, gan atsevišķās teritorijās reģionālo regulatoru apstiprinātus tarifus vai pašvaldību apstiprinātās maksas. 13 komersanti 2018. gadā saviem lietotājiem piemēroja tikai reģionālo regulatoru apstiprinātus ūdenssaimniecības tarifus vai pašvaldību apstiprinātās maksas.

2018. gadā SIA „KULDĪGAS ŪDENS”, AS „MADONAS ŪDENS”, SIA „Rūpe” un SIA „SALDUS KOMUNĀLSERVISS” savām esošajām pakalpojumu sniegšanas teritorijām pievienoja jaunas teritorijas, kurās sniegtos pakalpojumus līdz šim uzraudzīja pašvaldības. Attiecīgajās teritorijās līdz jauna tarifa noteikšanai šiem komersantiem turpinās piemērot iepriekš noteiktos reģionālo regulatoru apstiprinātus ūdenssaimniecības pakalpojumu tarifus vai pašvaldību apstiprinātās maksas.

2018. gadā divas reizes tika grozīta Ūdenssaimniecības pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodika (Metodika).

Pirmie Metodikas grozījumi, kuri tika veikti un stājās spēkā 2018. gada februārī, paredz, ka ūdenssaimniecības komersanti tarifu projekta aprēķinā var iekļaut iepriekšējā perioda, kas nav ilgāks par vienu gadu, neparedzētas izmaksas. Neparedzētas izmaksas veido izmaiņas maksājumos, ja ūdenssaimniecības pakalpojumi tiek iepirkti no cita sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzēja. Iepriekšējā perioda neparedzētās izmaksas tiek sadalītas uz laika periodu, ne ilgāku par diviem gadiem, un tarifu projektu aprēķina uz attiecīgo laika posmu.

Otrie Metodikas grozījumi, kuri tika veikti un stājās spēkā 2018. gada augustā, bija saistīti ar izmaiņām kārtībā, kādā ūdenssaimniecības pakalpojumu tarifu projektos tiek aprēķināta kapitāla atdeve, atļaujot šādu pieeju izvēlēties visiem regulējamo ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzējiem. Šie Metodikas grozījumi arī samazināja administratīvo slogu tarifu izvērtēšanā, jo tika samazināts tarifu projekta izvērtēšanas procesā iesniedzamo pamatojošo dokumentu apjoms. Metodikā tika noteikts izmaksu līmenis atsevišķām tarifu veidojošo izmaksu pozīcijām, kuru nepārsniedzot izmaksu pamatojošie dokumenti jāiesniedz vienīgi pēc Regulatora pieprasījuma.

2018. GADĀ IESNIEGTIE UN APSTIPRINĀTIE TARIFU PROJEKTI

Regulators 2018. gadā apstiprināja ūdenssaimniecības pakalpojumu tarifus deviņiem komersantiem. Sešu tarifu projektu izskatīšana turpinās 2019. gadā.

Viens no komersantiem, kuriem tika apstiprināti jauni tarifi, ir SIA „RĪGAS ŪDENS”. SIA „RĪGAS ŪDENS” ir lielākais ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzējs Latvijā, kas nodrošina aptuveni 56% no regulētajiem ūdenssaimniecības pakalpojumiem Latvijas teritorijā. Tarifu pieaugums salīdzinājumā ar Regulatora 2014. gadā noteiktajiem tarifiem SIA „RĪGAS ŪDENS” bija saistīts gan ar ekspluatācijas izmaksu pieaugumu, gan ar to, ka kopš iepriekšējo tarifu apstiprināšanas SIA „RĪGAS ŪDENS” ir veikusi lielas investīcijas ūdenssaimniecības pakalpojumu pieejamības, kvalitātes un drošības uzlabošanā. Tarifu projekta izvērtēšanas gaitā iesniegtais tarifu projekts tika precizēts un sākotnēji aprēķinā iekļautās izmaksas samazinātas par 855 tūkstošiem EUR, kā rezultātā sākotnēji plānoto ūdenssaimniecības tarifu bija iespēja samazināt kopumā par četriem centiem par kubikmetru.

Ūdenssaimniecības tarifu izvērtēšana 2018. gadā²⁸

Komersanta nosaukums	Ūdenssaimniecības pakalpojumu tarifu darbības zona	Lēmums pieņemts 2018. gadā / stāvoklis uz 2018. gada 31. decembri
SIA „Komunālserviss TILDe”	Degoles pagastā, Džūkstes pagastā, Irlavas pagastā, Lestenes pagastā, Sēmes pagastā, Tumes pagastā, Zentenes pagastā, Slampes pagastā, Tukuma novadā.	Tarifs apstiprināts 18.01.2018.
PSIA „Jaunpils KS”	Jaunpils novadā.	Tarifs apstiprināts 15.03.2018.
SIA „RĪGAS ŪDENS”	Rīgā; Baltezers ciemā un Garkalnes ciemā, Ādažu novadā; Bergu ciemā, Baltezers ciemā, Makstenieku ciemā, Langstiņu ciemā, Upesciema ciemā un „Alīses”, „Remberģi 1”, „Remberģi 2”, „Selgas”, Garkalnes novadā; Krustkalnu ciemā un Valdlauču ciemā, Ķekavas pagastā, Ķekavas novadā; Dreiliņu ciemā, Rumbulas ciemā un Ulbrokas ciemā, Stopiņu novadā.	Tarifs apstiprināts 26.04.2018.

²⁸ Pārskata sagatavošanas brīdī šiem tabulā minētajiem komersantiem tika apstiprināti tarifi, kuri palika izvērtēšanā uz 2018. gada 31. decembri, – SIA „PRIEKULES NAMI” un AS „MADONAS ŪDENS”.

Komersanta nosaukums	Ūdenssaimniecības pakalpojumu tarifu darbības zona	Lēmums pieņemts 2018. gadā / stāvoklis uz 2018. gada 31. decembri
Limbažu pilsētas SIA „LIMBAŽU KOMUNĀLSERVISS”	Limbažos; Katvaru pagastā, Limbažu pagastā, Pāles pagastā, Umurgas pagastā un Viļķenes pagastā, Limbažu novadā.	Tarifs apstiprināts 07.06.2018.
AS „MĀRUPES KOMUNĀLIE PAKALPOJUMI”	Mārupes novadā.	Tarifs apstiprināts 21.06.2018.
SIA „LĪVĀNU DŽĪVOKĻU UN KOMUNĀLĀ ŠAIMNIECĪBA”	Līvānos, Līvānu novadā.	Tarifs apstiprināts 20.09.2018.
SIA „Kandavas komunālie pakalpojumi”	Kandavas novadā.	Tarifs apstiprināts 11.10.2018.
SIA „SALDUS KOMUNĀLSERVISS”	Saldū; Jaunlutriņu pagastā, Kursiņu pagastā, Nīgrandes pagastā, Novadnieku pagastā, Pampāju pagastā, Saldus pagastā, Šķēdes pagastā, Zaņas pagastā, Zirņu pagastā un Zvārdes pagastā, Saldus novadā.	Tarifs apstiprināts 22.10.2018.
SIA „DOBELES ŪDENS”	Dobeles novadā.	Tarifs apstiprināts 28.11.2018.
SIA „Lielvārdes Remte,,	Lielvārdē; Lēdmanes pagastā un Lielvārdes pagastā, Lielvārdes novadā.	Tarifu projekts vērtēšanā.
SIA „VIĻĀNU NAMSĀIMNIEKS”	Viļānu novadā.	Tarifu projekts vērtēšanā.
SIA „PRIEKULES NAMI”	Priekulē; Priekules pagastā un Virgas pagastā, Priekules novadā.	Tarifu projekts vērtēšanā.

Komersanta nosaukums	Ūdenssaimniecības pakalpojumu tarifu darbības zona	Lēmums pieņemts 2018. gadā / stāvoklis uz 2018. gada 31. decembri
SIA „BN KOMFORTS”	Valmieras pagastā; Ēveles ciemā, Ēveles pagastā; Rencēnu ciemā un Līdzēnu ciemā, Rencēnu pagastā; Vecates ciemā, Vecates pagastā; Matīšu pagastā un Burtnieku pagastā, Burtnieku novadā ciemā un Līdzēnu ciemā, Rencēnu pagastā; Vecates ciemā, Vecates pagastā; Matīšu pagastā un Burtnieku pagastā, Burtnieku novadā.	Tarifs apstiprināts 07.06.2018.
SIA „Ludzas apsaimniekotājs”	Ludzā, Ludzas novadā.	Tarifs apstiprināts 07.06.2018.
AS „MADONAS ŪDENS”	Madonas pilsētā, Aronas pagastā, Barkavas pagastā, Dzelzavas pagastā, Lazdonas pagastā, Ļaudonas pagastā, Praulienas pagastā, Sarkanu pagastā un Liezēres pagastā, Madonas novadā.	Tarifs apstiprināts 07.06.2018.

Attiecībā uz 2018. gadā noteiktajiem ūdensapgādes un kanalizācijas tarifiem jāsecina, ka tarifu projektu izvērtēšanas gaitā četros gadījumos apstiprinātie tarifu projekti ir palikuši bez izmaiņām attiecībā pret sākotnēji iesniegtajiem tarifu projektiem, sešos gadījumos – palielinājušies un deviņos gadījumos – samazinājušies.

Ūdenssaimniecības tarifu izmaiņas pret sākotnēji iesniegto tarifa projektu 2018. gadā

Komersanta nosaukums	Ūdenssaimniecības pakalpojumu tarifu darbības zona	Apstiprinātais ūdensapgādes pakalpojumu tarifs (izmaiņas pret sākotnēji iesniegto) EUR/m ³	Apstiprinātais kanalizācijas pakalpojumu tarifs (izmaiņas pret sākotnēji iesniegto) EUR/m ³
SIA „Komunālserviss TILDe”	Degoles pagastā, Džūkstes pagastā, Irlavas pagastā, Lestenes pagastā, Sēmes pagastā, Tumes pagastā, Zēntenes pagastā, Slampes pagastā, Tukuma novadā.	1,04	1,37

Ūdenssaimniecības tarifu izmaiņas pret sākotnēji iesniegto tarifa projektu 2018. gadā

Komersanta nosaukums	Ūdenssaimniecības pakalpojumu tarifu darbības zona	Apstiprinātais ūdensapgādes pakalpojumu tarifs (izmaiņas pret sākotnēji iesniegto) EUR/m ³	Apstiprinātais kanalizācijas pakalpojumu tarifs (izmaiņas pret sākotnēji iesniegto) EUR/m ³
AS „MĀRUPES KOMUNĀLIE PAKALPOJUMI”	Mārupes novada Jaunmārupe, Mārupe, Skulte, Tiraine un Vētra.	0,64 (-0,02)	-
AS „MĀRUPES KOMUNĀLIE PAKALPOJUMI”	Mārupes novada Jaunmārupe, Mārupe, Tiraine un Vētra.	-	1,72 (+0,13)
AS „MĀRUPES KOMUNĀLIE PAKALPOJUMI”	Mārupes novada Skulte.	-	1,45 (-0,01)
SIA „RĪGAS ŪDENS”	Rīgā; Baltezers ciemā un Garkalnes ciemā, Ādažu novadā; Berģu ciemā, Baltezers ciemā, Makstenieku ciemā, Langstiņu ciemā, Upesciema ciemā un „Alises”, „Remberģi 1”, „Remberģi 2”, „Selgas”, Garkalnes novadā; Krustkalnu ciemā un Valdauču ciemā, Ķekavas pagastā, Ķekavas novadā; Dreiliņu ciemā, Rumbulas ciemā un Ulbrokas ciemā, Stopiņu novadā.	0,85 (-0,01)	0,74 (-0,03)
PSIA „Jaunpils KS”	Jaunpils novadā.	0,9 (+0,05)	1,01 (+0,06)
Limbažu pilsētas SIA „LIMBAŽU KOMUNĀLSERVISS”	Limbažos; Katvaru pagastā, Limbažu pagastā, Pāles pagastā, Umurgas pagastā un Viļķenes pagastā, Limbažu novadā.	1,38 (-0,10)	1,66 (-0,13)

Ūdenssaimniecības tarifu izmaiņas pret sākotnēji iesniegto tarifa projektu 2018. gadā

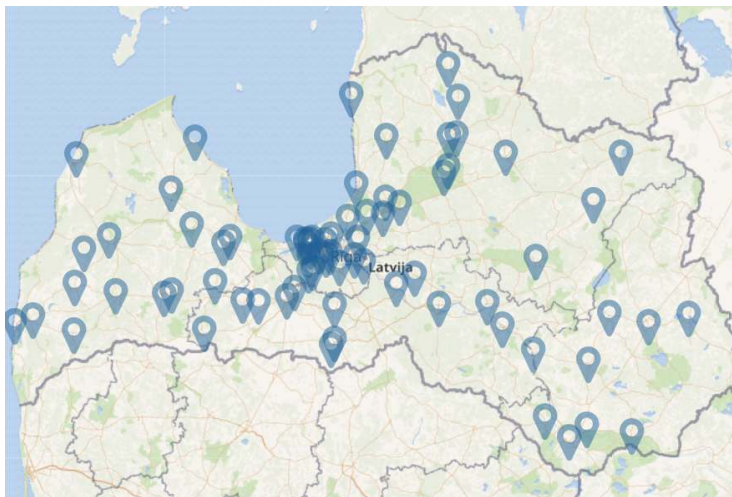
Komersanta nosaukums	Ūdenssaimniecības pakalpojumu tarifu darbības zona	Apstiprinātais ūdensapgādes pakalpojumu tarifs (izmaiņas pret sākotnēji iesniegto) EUR/m ³	Apstiprinātais kanalizācijas pakalpojumu tarifs (izmaiņas pret sākotnēji iesniegto) EUR/m ³
SIA „SALDUS KOMUNĀLSERVISS”	Saldū; Jaunlutriņu pagastā, Kursiņu pagastā, Nīgrandes pagastā, Novadnieku pagastā, Pampāļu pagastā, Saldus pagastā, Šķēdes pagastā, Zaņas pagastā, Zirņu pagastā un Zvārdes pagastā, Saldus novadā.	0,92	1,24 (+0,06)
SIA „LĪVĀNU DŽĪVOKĻU UN KOMUNĀLĀ ŠAIMNIECĪBA”	Līvānos, Līvānu novadā.	0,69	1,21 (-0,01)
SIA „Kandavas komunālie pakalpojumi”	Kandavas novadā.	1,42 (-0,14)	1,25 (+0,01)
SIA „DOBELES ŪDENS”	Dobeles novadā.	1,08 (-0,01)	1,65 (+0,01)

Paredzams, ka arī 2019. gadā Regulatora apstiprinātajiem ūdenssaimniecības pakalpojumu tarifiem būs tendence pieaugt, jo valstī mainās vidējā alga, nodokļu likmes, kā arī komersanti veic ieguldījumus ūdenssaimniecības sistēmu atjaunošanā un paplašināšanā.

PAKALPOJUMU LIETOTĀJU AIZSARDZĪBA

Vispārējā pakalpojumu pieejamība palikusi nemainīga.
Regulators palīdz pakalpojumu lietotājiem un komersantiem savstarpējās problēmas atrisināt patstāvīgi

Ūdenssaimniecības pakalpojumu pieejamība salīdzinājumā ar 2017. gadu ir palielinājusies, jo četri nozares komersanti ir paplašinājuši savas darbības teritorijas (sk. informāciju iepriekš), bet pieslēgumu skaita un sniegto pakalpojumu apjoma ziņā pievienotās teritorijas nav lielas.

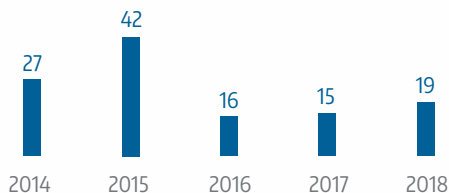

Konkrētiem komersantiem noteiktos ūdenssaimniecības pakalpojumu tarifus un Regulatora padomes lēmumus par šiem tarifiem ir iespējams aplūkot Regulatora tīmekļvietnē ūdenssaimniecības nozares komersantu tarifu kartē

(<https://infogram.com/udenssaimniecibas-pakalpojumu-tarifi-1h7v4prq8pnj2k0?live>).

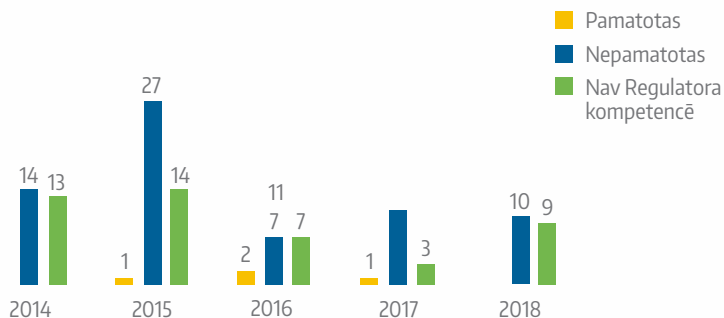
2018. gadā Regulators saņēma un sniedza atbildes uz 19 sūdzībām par ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanu. Salīdzinot ar 2017. gadu, sūdzību skaits ir palielinājies vien par četrām sūdzībām. Regulators 2018. gadā saņēma un sniedza atbildes uz 14 rakstveida sūdzībām un pieciem elektroniskajiem sūtijumiem, kuros ietverti jautājumi par ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanu.

Sūdzību skaita dinamika no 2014. līdz 2018. gadam

2018. gadā sūdzības ir bijušas nepamatotas vai arī nav bijušas Regulatora kompetencē.

Iesniegumu un sūdzību izvērtējuma salīdzinājums no 2014. līdz 2018. gadam

Visos gadījumos sūdzības tika izskatītas, un Regulators iesniedzējiem sniedza atbildes un skaidrojumus.

Analizējot saņemtās sūdzības, var secināt, ka ir palielinājies ūdenssaimniecības pakalpojumu lietotāju sūdzību skaits par saņemtajiem rēķiniem un norēķiniem par tiem, kā arī pakalpojumu sniedzēji un komersanti patstāvīgi spēj risināt problēmsituācijas.

Līdztekus rakstveidā vai elektroniskā veidā sniegtām atbildēm uz iesniegumiem un sūdzībām Regulators ir sniedzis skaidrojumus un konsultācijas pa tālruni. 2018. gadā Regulatorā tika saņemti vairāk nekā 50 telefoniski pieteikumi ar jautājumiem par ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzēju darbību un sniegtajiem ūdenssaimniecības pakalpojumiem.

NOZARES ATTĪSTĪBAS TENDENCES UN IZAICINĀJUMI 2019. GADĀ

Agnese Kozlovskā

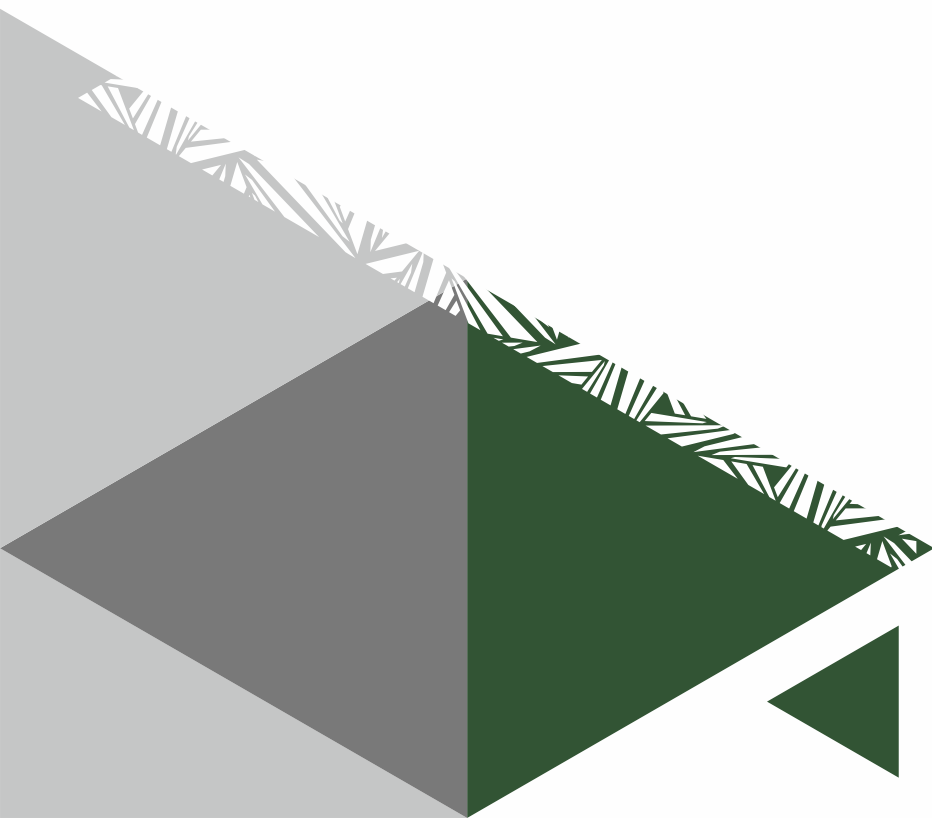
Ūdenssaimniecības un atkritumu apglabāšanas pakalpojumu departamenta direktore

Svarīgs politikas veidotāju uzdevums 2019. gadā ir turpināt ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanas vides sakārtošanu, izmantojot ES piešķirto līdzfinansējumu 2014.–2020. gada plānošanas periodam²⁹. Plānošanas periodā paredzētais finansējums ir jāapgūst līdz 2023. gada 31. decembrim. Esošā plānošanas perioda robežās ES Kohēzijas fonda līdzfinansējums ir paredzēts pamatā kanalizācijas inženiertīklu paplašināšanai un ir pieejams tikai aglomerācijām ar cilvēkekvivalentu virs 2000, līdz ar to ir svarīgi turpināt apzināt pārējās nozares sakārtošanas un infrastruktūras atjaunošanas vajadzības un meklēt finansējuma avotus to realizācijai. Projektu realizācijas rezultātā 2019. gadā un turpmākajos gados sagaidāma biežāka ūdenssaimniecības pakalpojumu tarifu pārskatīšana.

²⁹ Darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 5.3.1. specifiskā atbalsta mērķa „Attīstīt un uzlabot ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas pakalpojumu kvalitāti un nodrošināt pieslēgšanas iespējas” robežās.

13.

SADŽĪVES ATKRITUMU
APGLABĀŠANA

Lai veicinātu atkritumu rašanās samazināšanu,
šķirošanu un pārstrādi,
par sadzīves atkritumu apglabāšanu maksāsim arvien dārgāk

KOMERSANTU REĢISTRĀCIJA UN UZRAUDZĪBA

Komersantu skaits un pakalpojuma sniegšanas vietas –
nemainīgas

Regulators sadzīves atkritumu apsaimniekošanas nozarē regulē tikai sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojumu sadzīves atkritumu poligonos³⁰.

2018. gada 31. decembrī sadzīves atkritumu apglabāšanas poligonos pakalpojumu sniedzēju reģistrā bija iekļauti 11 komersanti, kas apsaimnieko 11 reģionālos atkritumu poligonos. Komersantu skaits ir nemainīgs kopš 2017. gada.

Pamatojoties uz grozījumiem Atkritumu apsaimniekošanas likumā (Likums), tika veikti grozījumi Sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma metodikā, tāpēc 2018. gadā visi nozares regulējamie komersanti bija iesnieguši tarifu projektus.

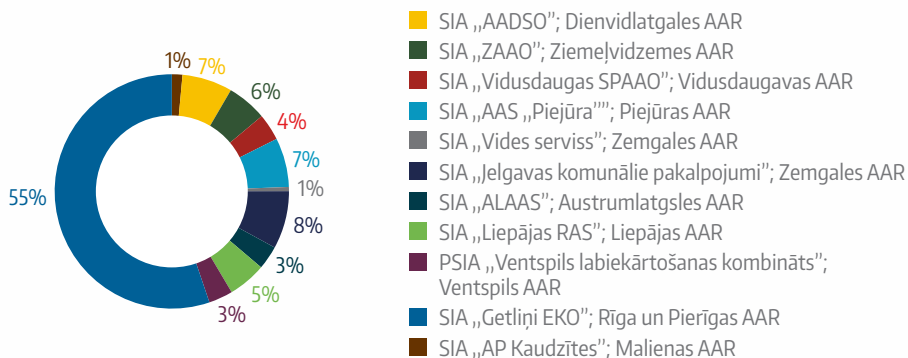
Tarifu projektu izvērtēšanas gaitā Regulators organizēja uzklaušanās sanāksmes, kuru laikā apmeklēja astoņus atkritumu poligonus un iepazinās ar tehnoloģiskajiem procesiem poligonā un tā infrastruktūras objektos. Regulators sniedza konsultācijas saistībā ar tarifu projektu aprēķinu, kā arī pārbaudīja, vai komersanta grāmatvedības uzskaitē sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma izmaksas un ieņēmumi ir nodalīti atbilstoši likumā „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” noteiktajam. Neatbilstības regulējamā pakalpojuma nodrošināšanā netika konstatētas.

Pēc apkopotajiem datiem, kas Regulatoram iesniegti 2018. gadā izvērtēšanā esošo tarifu projektu ietvaros³¹, 2018. gadā kopumā atkritumu poligonos bija plānots pieņemt 510 tūkst. tonnu sadzīves atkritumu. Kā ik gadu, vislielākais atkritumu apjoms tiek pieņemts atkritumu poligonā „Getliņi”, kurš apsaimnieko ~55% no kopējā sadzīves atkritumu apjoma. Savukārt vismazākais atkritumu apjoms pieņemts atkritumu poligonos „Grantiņi” un „Kaudzītes” (~1% no kopējā sadzīves atkritumu apjoma).

³⁰ MK 2009. gada 27. oktobra noteikumu Nr. 1227 „Noteikumi par regulējamiem sabiedrisko pakalpojumu veidiem” 10. punkts.

³¹ Informācija par faktiskajiem 2018. gadā sniegtajiem pakalpojumu apjomiem Regulatoram būs pieejama pēc visu komersantu ikgadēji iesniedzamo atskaišu apkopošanas un izvērtēšanas.

Atkritumu poligonos pieņemtais sadzīves atkritumu apjoma procentuālais īpatsvars kopējā apjomā, %

TARIFU APRĒĶINĀŠANAS METODIKAS, TARIFI, TARIFU IZMAIŅAS

Grozījumi likumā, tarifu aprēķināšanas metodikā

Tarifu aprēķināšanas metodikas

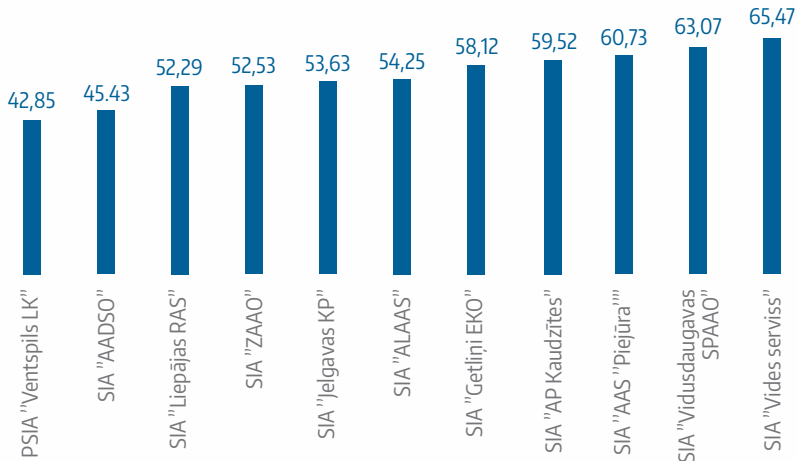
Saistībā ar grozījumiem Likumā no 2018. gada 1. janvāra tika mainīta kārtība, kā tiek aprēķināti atkritumu apglabāšanas pakalpojuma tarifi. Līdz 2017. gadam dabas resursu nodoklis par sadzīves atkritumu apglabāšanu (DRN) netika iekļauts tarifos, tā bija atsevišķa atkritumu apsaimniekošanas maksas sastāvdaļa, bet kopš 2018. gada tas tiek iekļauts tarifā. Atbilstoši Likuma prasībām tika veiktas izmaiņas arī Regulatora Sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma tarifa aprēķināšanas metodikā³² (Metodika), kas stājās spēkā 2018. gada 23. janvārī.

Pamatojoties uz Likumā noteikto, 2018. gadā izvērtēšanā bija visu regulējamo komersantu iesniegtie tarifu projekti. 2018. gadā atbilstoši Metodikai tika apstiprināti septiņi tarifi no 11 iesniegtajiem tarifu projektiem.

³² Regulatora 2017. gada 16. februāra lēmums Nr. 1/5.

Tarifi

Sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma tarifs/tarifa projekts pie DRN likmes 43 EUR/t³³

*Tarifs apstiprināts 2019. gadā

**Tarifa projekts

Astoņos no vienpadsmit iesniegtajiem tarifu projektiem sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma pilnās izmaksas uz vienu poligonā pieņemto tonnu³⁴ bija augstākas nekā tobrīd spēkā esošajos tarifiņos. Trīs tarifu projektos šīs izmaksas bija nemainīgas, atbilstoši Likuma grozījumiem precizējot tarifu tikai par DRN daļu, to iekļaujot tarifā.

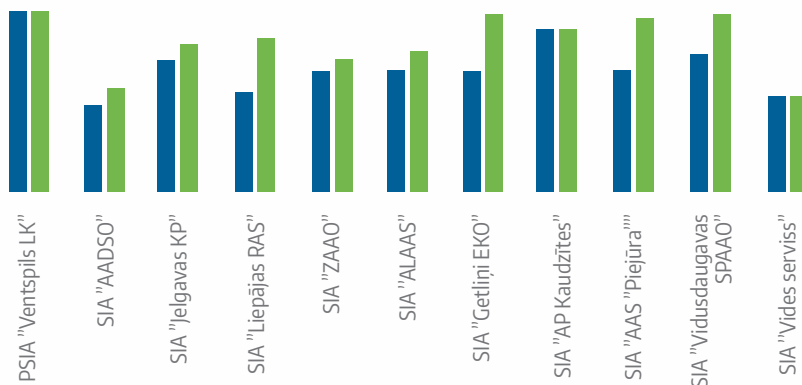
Iesniegtajos tarifu projektos izmaksu pieaugumu uz vienu tonnu ietekmējis degvielas un elektroenerģijas cenu kāpums, valstī noteiktā minimālā atalgojuma pieaugums un darba samaksas nodokļu izmaiņas, kā arī citu ekspluatācijas izmaksu pieaugums. Izmaksu pieaugumu būtiski ietekmējušas komersantu veiktās investīcijas atkritumu sagatavošanas apglabāšanai tehnoloģiskā procesa ieviešanai, kā arī šķirošanas procesa efektivizācijai un pamatlīdzekļu atjaunošanai, kas nepieciešams, lai regulējamā pakalpojuma sniegšana tiktu nodrošināta atbilstoši spēkā esošajiem vides normatīvajiem aktiem, kuros pārņemtas ES direktīvu³⁵ prasības.

³³ Dati uz pārskata sagatavošanas brīdi.

³⁴ Sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma komponente saskaņā ar Metodiku.

³⁵ ES Direktīva 1999/31/EK par atkritumu poligoniem noteic, ka līdz 2020. gadam jānodrošina, ka poligonos tiek apglabāti tikai 35% no 1995. gadā apglabātā bioloģiski noārdāmo atkritumu daudzuma, kā arī otrreizējai izmantošanai un pārstrādei jāsatavot vismaz 50% no sadzīves atkritumos esošajiem papīra, metāla, plastmasas un stikla atkritumiem.

Sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma izmaksas uz vienu poligonā pieņemto tonnu, EUR/t³⁶

*Tarifs apstiprināts 2019. gadā

**Tarifa projekts

- Pakalpojuma izmaksas uz vienu tonnu 2018. gada 1. janvārī spēkā esošajos tarifos
- Pakalpojuma izmaksas uz vienu tonnu (apglabāšanas pakalpojuma komponente) laika periodā kopš 2018. gada 1. janvāra apstiprinātajos tarifos/ tarifu projektā

Tā kā atkritumu apglabāšanas pakalpojuma izmaksas ir samazināmas par ienākumiem, kas tieši vai pastarpināti tiek gūti nešķirotu sadzīves atkritumu apsaimniekošanas rezultātā, tad ienākuma no poligona infrastruktūras izmantošanas samazinājums, kā arī ieņēmumu no otrreizējās pārstrādes materiālu realizācijas samazinājumam arī ir ietekme uz regulējamā pakalpojuma izmaksu pieaugumu. Ieņēmumu samazinājums 2018. gada periodā saistīts ar reģenerācijai sagatavoto materiālu tirgus situācijas izmaiņām, kā arī valsts sniegtā atbalsta samazinājumu no atjaunojamiem energoresursiem saražotās elektroenerģijas realizācijai obligātā iepirkuma ietvaros.

PAKALPOJUMU LIETOTĀJU AIZSARDZĪBA

Pakalpojuma lietotāji ir apmierināti

Regulators, pildot likumā „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” noteiktās funkcijas, katru gadu apkopo informāciju par Regulatoram iesniegtajām sūdzībām, tostarp arī atkritumu apglabāšanas pakalpojuma jomā.

³⁶ Dati uz pārskata sagatavošanas brīdi.

Saistībā ar sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojumu Regulators 2018. gadā nav saņēmis nevienu lietotāja iesniegumu. Vairāki priekšlikumi regulētā pakalpojuma uzlabošanai tika saņemti tarifu projektu izvērtēšanas laikā. Pamatotos ieteikumus Regulators ņēma vērā, vērtējot tarifu projektus.

Regulatora ikdienas darbs vairāku gadu garumā ir rezultējies ar lietotāju informētību par to tiesībām, komersanta pienākumiem, Regulatora un pašvaldību kompetences jautājumiem atkritumu apsaimniekošanas nozarē un atkritumu apsaimniekošanas maksas noteikšanā. Regulators ikdienā sniedz skaidrojumus un konsultācijas problēmsituāciju risināšanai.

2018. gadā sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma sniegšanas vietas nav mainījušās.

NOZARES ATTĪSTĪBAS TENDENCES UN IZAICINĀJUMI 2019. GADĀ

Agnese Kozlovskā

Ūdenssaimniecības un atkritumu apglabāšanas pakalpojumu departamenta direktore

Kopumā atkritumu poligoni ir izveidoti atbilstoši ES atkritumu saimniecības nozares likumdošanas un Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2013.–2020. gadam prasībām, bet, lai sasniegtu ES atkritumu apsaimniekošanas mērķus³⁷, Latvijai ir būtiski jāsamazina apglabājamo atkritumu apjoms atkritumu poligonos, kā arī jāattīsta atkritumu dalītā vākšana un pārstrāde.

Kopumā atkritumu poligonos pieņemtajam sadzīves atkritumu daudzumam ir neliela tendence samazināties. Tas saistīts galvenokārt ar dalīti vāktu atkritumu sistēmas attīstību, kā rezultātā samazinās atkritumu daudzums, kas nonāk līdz atkritumu poligonam. Ietekme ir arī iedzīvotāju skaita pakāpeniskam samazinājumam valstī.

Sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma sniedzējiem 2018. gads ir bijis aktīvs finansējuma piesaistes gads. ES Kohēzijas fonda līdzfinansējuma atbalsts 32,34 milj. EUR apmērā bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtu izveidei ir piešķirts diviem projektiem – atkritumu poligonā „Križevņiki”, ko iesniedza SIA „ALAAS” (Austrumlatgales AAR), un atkritumu poligonā „Getliņi”, iesniedzēs SIA „Getliņi EKO” (Pierīgas AAR). Savukārt projekta iesniedzējs SIA „Ventspils labiekārtošanas kombināts” (Ventspils AAR) ir saņēmis ES Kohēzijas fonda līdzfinansējuma atbalstu 9,18 milj. EUR apmērā investīciju projektam no atkritumiem iegūtā kurināmā (NAIK) reģenerācijas iekārtu izbūvei Ventspilī.

Lai īstenotu valsts atkritumu apsaimniekošanas nozares politiku un sasniegtu izvirzītos atkritumu apsaimniekošanas mērķus³⁸, Dabas resursu nodokļa likums paredz būtisku DRN likmes pieaugumu: 2018. gadā – 35 EUR/t; 2019. gadā – 43 EUR/t un 2020. gadā – 50 EUR/t.

³⁷ ES Direktīva 1999/31/EK par atkritumu poligoniem noteic, ka līdz 2020. gadam jānodrošina, ka poligonos tiek apglabāti tikai 35% no 1995. gadā apglabātā bioloģiski noārdāmo atkritumu daudzuma, kā arī otrreizējai izmantošanai un pārstrādei jāsaplatojas vismaz 50% no sadzīves atkritumos esošajiem papīra, metāla, plastmasas un stikla atkritumiem.

³⁸ 2035. gadā atkritumu poligonos drīkstēs apglabāt ne vairāk kā 10% no kopējā radītā sadzīves atkritumu apjoma.

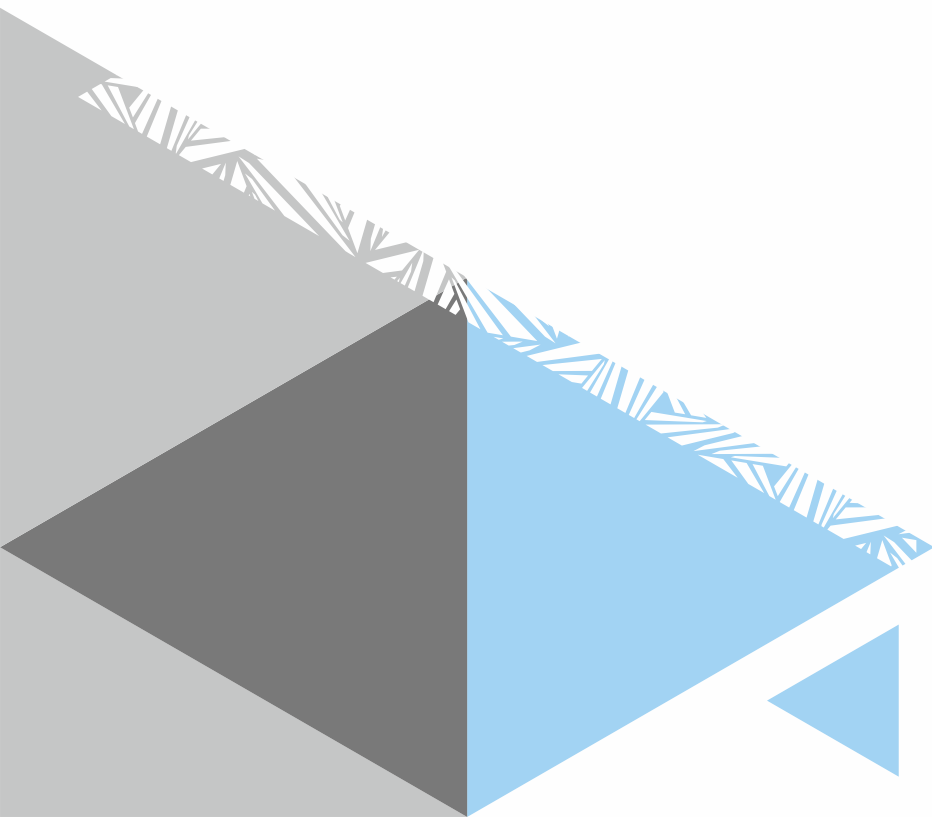
Sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma tarifu pieaugumu nākotnē sekmēs gan pieaugošās DRN likmes, gan poligonā pieņemto atkritumu daudzuma samazināšanās tendence saistībā ar dalīti vāktu atkritumu sistēmas paplašināšanos un atkritumu pārstrādes iespēju attīstību. Pieaugumu radīs arī atkritumu poligonos realizētie investīciju projekti, jo saskaņā ar tarifu aprēķināšanas metodiku investīciju projektu pašu finansējuma daļu komersanti drīkst iekļaut tarifa izmaksās.

Pašvaldībām no 2021. gada līdztekus jau esošajai dalīti vāktu atkritumu (papīrs, kartons, plastmasa, stikls, metāla iepakojums) sistēmai valstī jāievieš bioloģiski noārdāmo atkritumu (BNA) savākšanas sistēma. Ņemot vērā, ka BNA veido nozīmīgu īpatsvaru kopējā nešķīroto sadzīves atkritumu morfoloģiskajā sastāvā (~40%), no 2021. gada būtiski vajadzētu samazināties sadzīves atkritumu plūsmai, kas tiek nogādāta apglabāšanai uz atkritumu poligoniem. Savukārt laikā poligonos nogādātajam atkritumu sastāvam vajadzētu būt kvalitatīvākam, ļaujot efektīvāk apstrādāt atkritumus uz mehāniskajām šķīrošanas līnijām un iegūstot kvalitatīvākus materiālus tālākai reģenerācijai.

Novērtējot regulējamās nozares attīstību kopumā, vērojama tendence, ka pašvaldību uzņēmumi, kas līdz šim nodarbojušies galvenokārt ar atkritumu poligonu un to infrastruktūras objektu apsaimniekošanu, sākuši sniegt arī atkritumu savākšanas pakalpojumus (SIA „ALAAS”, SIA „Atkritumu apsaimniekošanas Dienvidlatgales organizācija”, SIA „Atkritumu apsaimniekošanas sabiedrība „Piejūra””). Šajā situācijā Regulators īpašu uzmanību pievērš tam, cik korekti komersants veicis regulējamā pakalpojuma nodalīšanu kopējā grāmatvedības uzskaitē saskaņā ar likumā „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” un Metodikā noteiktajām prasībām. Arī SIA „Getliņi EKO” ir saņēmusi Rīgas pilsētas deleģējumu – atrast privāto partneri Rīgas pilsētas sadzīves atkritumu apsaimniekošanas sistēmas projekta ieviešanai uz publiskās-privātās partnerības pamata turpmākajiem 20 gadiem.

14.

TIESISKAIS REGULĒJUMS

Īstenojot regulēšanas funkciju, Regulators ievēro normatīvos aktus un sniedz atzinumus par likumprojektiem un MK noteikumu projektiem, izdod savus noteikumus un ievieš ES tiesisko regulējumu nacionālajos normatīvajos aktos

Regulators savas kompetences ietvaros piedalās likumprojektu un MK noteikumu projektu izstrādē, kā arī Regulatora eksperti sniedz atzinumus par citu institūciju izstrādātiem likumprojektiem un MK noteikumu projektiem. Pilnveidojot regulējumu kādā no regulējamajām nozarēm, Regulators normatīvajos aktos noteiktā deleģējuma ietvaros transponē ES tiesisko regulējumu un izdod Regulatora ārējos normatīvos aktus.

Regulators 2018. gadā, pilnveidojot normatīvos aktus dabasgāzes un elektroenerģijas nozarēs, pieņēma vairākus savstarpēji saistītus grozījumus dabasgāzes un elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojuma un sadales sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodikās, kas saistīti ar kapitāla atdeves likmes aprēķināšanas kārtību, uzņēmumu ienākuma nodokli un regulējamo aktīvu bāzi.

DABASGĀZE

Regulators 2018. gadā pārskatīja Inčukalna pazemes gāzes krātuves lietošanas noteikumus, lai tajos noteiktā dabasgāzes uzglabāšanas pakalpojuma saņemšanas kārtība atbilstu vienotā dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operatora piedāvātajiem dabasgāzes uzglabāšanas pakalpojuma veidiem. Noteikumos ietvertais regulējums apver dabasgāzes uzglabāšanas pakalpojuma saņemšanas kārtību, jaudas produktu izmantošanas iespējas, Inčukalna pazemes gāzes krātuvē (krātuve) esošā dabasgāzes daudzuma un krātuves jaudas nodošanas kārtību, sistēmas operatora un krātuves lietotāju tiesības un pienākumus, kārtību, kādā pretendents iesniedz pieteikumu par krātuves lietošanas tiesību iegūšanu un tiek noslēgts krātuves pakalpojumu līgums u. c. krātuves lietošanas regulējumu, tajā skaitā reglamentē gadījumus, kad sistēmas operators var pārtraukt vai ierobežot dabasgāzes uzglabāšanas sistēmas pakalpojuma sniegšanu.

Kas	Mērķis	Pieņemts lēmums	Veids
Grozījumi Ministru kabineta 2011. gada 19. aprīļa noteikumos Nr. 312 „Enerģijas lietotāju apgādes un kurināmā pārdošanas kārtība izsludinātas enerģētiskās krīzes laikā un valsts apdraudējuma gadījumā”	Nodrošināt iespēju izvairīties no dabasgāzes apgādes traucējumiem zemu ārējais temperatūru un ierobežotu pārrobežu piegāžu gadījumā, kā arī nodrošināt nepieciešamo dabasgāzes pārvades sistēmas darbības stabilitāti augsta dabasgāzes pieprasījuma apstākļos.	08.05.2018.	MK noteikumi

Kas	Mērķis	Pieņemts lēmums	Veids
Grozījumi Regulatora 2017. gada 16. marta lēmumā Nr. 1/7 „Dabaszāzes uzglabāšanas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodika”	Precizēt regulējamo aktīvu bāzes definīciju.	07.02.2018.	Regulatora normatīvais akts
Grozījumi Regulatora 2016. gada 8. novembra lēmumā Nr. 1/29 „Dabaszāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodika”	Precizēt regulējamo aktīvu bāzes definīciju.	08.03.2018.	Regulatora normatīvais akts
Grozījumi Regulatora 2017. gada 16. marta lēmumā Nr. 1/8 „Dabaszāzes sadales sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodika”	Precizēt terminu lietojumu metodikas tekstā un noteikt tarifu pārskata cikla ilgumu.	23.05.2018.	Regulatora normatīvais akts
Irūkalna pazemes gāzes krātuves lietošanas noteikumi	Noteikt dabaszāzes uzglabāšanas pakalpojuma saņemšanas kārtību, jaudas produktu izmantošanas iespējas, krātuvē esošā dabaszāzes daudzuma un krātuves jaudas nodošanas kārtību, sistēmas operatora un krātuves lietotāju tiesības un pienākumus, kārtību, kādā pretendents iesniedz pieteikumu par krātuves lietošanas tiesību iegūšanu un tiek noslēgts krātuves pakalpojumu līgums, informācijas apmaiņas kārtību starp sistēmas operatoru un krātuves lietotājiem, kā arī kritērijus un kārtību, kādā sistēmas operators var pieprasīt krātuves lietotājiem iesniegt saistību izpildes nodrošinājumu.	28.05.2018.	Regulatora normatīvais akts
Grozījumi Regulatora 2016. gada 28. novembra lēmumā Nr. 1/29 „Dabaszāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodika”	Nodrošināt iespēju ar dabaszāzes apgādes nodrošināšanu saistītās izmaksas, kas nepieciešams, lai sistēmas operators izpildītu Ministru kabineta noteikumus noteikto pienākumu ³⁹ , iekļaut nākamā tarifu pārskata cikla plānotajās jaudas rezervēšanas pakalpojuma izmaksas.	11.06.2018.	Regulatora normatīvais akts

³⁹ Ministru kabineta 2011. gada 19. aprīļa noteikumi Nr. 312 „Energijas lietotāju apgādes un kurināmā pārdošanas kārtība izsludinātās enerģētiskās krīzes laikā un valsts apdraudējuma gadījumā”.

Kas	Mērķis	Pieņemts lēmums	Veids
Grozījumi Regulatora 2017. gada 16. marta lēmumā Nr. 1/7 „Dabasgāzes uzglabāšanas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodika”	Noteikt kapitāla atdeves likmes aprēķināšanas kārtību.	13.08.2018.	Regulatora normatīvais akts
Grozījumi Regulatora 2017. gada 16. marta lēmumā Nr. 1/8 „Dabasgāzes sadales sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodika”	Precizēt terminu lietojumu metodikas tekstā un noteikt tarifu pārskata cikla ilgumu.	13.08.2018.	Regulatora normatīvais akts
Grozījumi Regulatora 2016. gada 28. novembra lēmumā Nr. 1/29 „Dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodika”	Noteikt kapitāla atdeves likmes aprēķināšanas kārtību, izslēgt uzņēmumu ienākuma nodokļa izmaksu pozīciju, kā arī precizēt regulējamo aktīvu bāzes definīciju.	13.08.2018.	Regulatora normatīvais akts
Grozījumi Regulatora 2017. gada 13. aprīļa lēmumā Nr. 1/16 „Dabasgāzes pārvades sistēmas lietošanas noteikumi”	Izpildīt Regulatora 2018. gada 28. maija lēmuma Nr. 1/10 „Inčukalna pazemes gāzes krātuves lietošanas noteikumi” nosacījumus, kā arī salāgot tiesisko regulējumu ar EK 2014. gada 26. marta Regulas Nr. 312/2014, ar ko izveido tīkla kodeksu gāzes balansēšanai pārvades tīklos, prasībām.	25.10.2018.	Regulatora normatīvais akts

ELEKTROENERĢIJA

Pārņemot prasības, kas izriet no ES tīklu kodeksiem par pieprasījuma pieslēgumu un par ģeneratoriem piemērojamajām tīkla pieslēguma prasībām, Regulators 2018. gadā veica grozījumus Tīkla kodeksā elektroenerģijas nozarē, papildinot to ar prasībām elektroenerģiju patērējošām ietaisēm, ko izmanto pieprasījuma reakcijas pakalpojuma sniegšanā, un prasībām elektroenerģijas ražošanas moduļiem. Papildus, sinhronizējot nacionālos tiesību aktus ar ES tiesisko regulējumu elektroenerģijas nozarē, Regulators 2018. gadā pieņēma vairākus elektroenerģijas pārvades sistēmas operatoru un nominētu elektroenerģijas tirgus operatoru iesniegtos noteikumus un metodikas, kas veicina efektīvu konkurenci elektroenerģijas ražošanā, tirdzniecībā un piegādē, kā arī sekmē elektroenerģijas pārvades sistēmas un elektroenerģijas sektora efektīvu ilgtermiņa darbību un attīstību ES.

Kas	Mērķis	Pieņemts lēmums	Veids
Grozījumi Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumos Nr. 262 „Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu, izmantojot atjaunojamos energoresursus, un cenu noteikšanas kārtību”	Veicināt valsts atbalsta, ko sedz visi elektroenerģijas gala patērētāji, efektīvāku izlietojumu, izmaksu prognozējamību, ieviest stingrāku elektrostaciju kontroles mehānismu un noteikt papildu darbības nosacījumus atbalsta saņemšanai.	10.04.2018.	MK noteikumi
Grozījums Ministru kabineta 2014. gada 21. janvāra noteikumos Nr. 50 „Elektroenerģijas tirdzniecības un lietošanas noteikumi”	Nodrošināt skaidrāku noteikumu normu piemērošanu un pietuvināt tās kopējai ES tiesību sistēmai akreditācijas jomā.	07.08.2018.	MK noteikumi
Par produktiem, kurus nominēti elektroenerģijas tirgus operatori var ņemt vērā vienotā nākamās dienas un kārtējās dienas tirgus sasaistīšanā	levis EK 2015. gada 24. jūlija Regulā (ES) Nr. 2015/1222, ar ko izveido jaudas piešķiršanas un pārslodzes vadības vadlīnijas noteiktās prasības.	26.01.2018.	ES tiesiskais regulējums, Regulatora normatīvais akts
Nominētu elektroenerģijas tirgus operatoru rezerves risinājumu metodika	levis EK 2015. gada 24. jūlija Regulā (ES) Nr. 2015/1222, ar ko izveido jaudas piešķiršanas un pārslodzes vadības vadlīnijas noteiktās prasības.	26.01.2018.	ES tiesiskais regulējums, Regulatora normatīvais akts
Grozījumi Regulatora 2013. gada 26. jūnija lēmumā Nr. 1/4 „Tīkla kodekss”	levis EK 2016. gada 17. augusta Regulas (ES) 2016/61388, ar ko izveido tīkla kodeksu par pieprasījuma pieslēgumu, prasības elektroenerģiju patērejošām ietaisēm, ko izmanto pieprasījuma reakcijas pakalpojuma sniegšanā.	07.02.2018.	ES tiesiskais regulējums, Regulatora normatīvais akts
Par elektroenerģijas pārvades sistēmas operatoru ilgtermiņa pārvades tiesību reģionālo koncepciju	levis EK 2016. gada 26. septembra Regulā (ES) Nr. 2016/1719, ar ko izveido nākotnes jaudas piešķiršanas vadlīnijas noteiktās prasības.	15.03.2018.	ES tiesiskais regulējums, Regulatora normatīvais akts
Par Baltijas jaudas aprēķināšanas reģiona elektroenerģijas pārvades sistēmas operatoru rezerves procedūram	levis EK 2015. gada 24. jūlija Regulā (ES) Nr. 2015/1222, ar ko izveido jaudas piešķiršanas un pārslodzes vadības vadlīnijas noteiktās prasības.	27.03.2018.	ES tiesiskais regulējums, Regulatora normatīvais akts
Par elektroenerģijas pārvades sistēmas operatora priekšlikumu starpzonu jaudas piešķiršanai un citiem pasākumiem, kas attiecas uz vairāk nekā vienu nominēto elektroenerģijas tirgus operatoru Latvijas tirdzniecības zonā	levis EK 2015. gada 24. jūlija Regulā (ES) Nr. 2015/1222, ar ko izveido jaudas piešķiršanas un pārslodzes vadības vadlīnijas noteiktās prasības.	19.04.2018.	ES tiesiskais regulējums, Regulatora normatīvais akts

Kas	Mērķis	Pieņemts lēmums	Veids
Par elektroenerģijas pārvades sistēmas operatoru kopēja tīkla modeļa metodiku	leviest EK 2016. gada 26. septembra Regulā (ES) Nr. 2016/1719, ar ko izveido nākotnes jaudas piešķiršanas vadlīnijas noteiktās prasības.	28.06.2018.	ES tiesiskais regulējums, Regulatora normatīvais akts
Par Baltijas elektroenerģijas jaudas aprēķināšanas reģiona reģionālās un tirdzniecības zonas robežas specifisko pielikumu	leviest EK 2016. gada 26. septembra Regulā (ES) Nr. 2016/1719, ar ko izveido nākotnes jaudas piešķiršanas vadlīnijas noteiktās prasības.	06.09.2018.	ES tiesiskais regulējums, Regulatora normatīvais akts
Par elektroenerģijas pārvades sistēmas operatoru priekšlikumu Latvijas – Lietuvas tirdzniecības zonas robežas ilgtermiņa starpzonu riska nodrosei	leviest EK 2016. gada 26. septembra Regulā (ES) Nr. 2016/1719, ar ko izveido nākotnes jaudas piešķiršanas vadlīnijas noteiktās prasības.	25.10.2018.	ES tiesiskais regulējums, Regulatora normatīvais akts
Grozījumi Regulatora 2013. gada 26. jūnija lēmumā Nr. 1/4 „Tīkla kodekss elektroenerģijas nozarē”	leviest EK 2016. gada 14. aprīļa Regulas (ES) 2016/631, ar ko izveido tīkla kodeksu par ģeneratoriem piemērojamajam tīkla pieslēguma prasībām noteiktās tīkla pieslēguma prasības elektroenerģijas ražošanas moduļiem.	01.11.2018.	ES tiesiskais regulējums, Regulatora normatīvais akts
Sistēmas pieslēguma noteikumi elektroenerģijas sistēmas dalībniekiem	Paātrināt ar pieslēguma procesu saistīto dokumentu apriti, precizēt sistēmas operatora un sistēmas lietotāja atbildību pieslēguma ierīkošanas procesā, kā arī precizēt regulējumu attiecībā uz pieslēguma maksas finansēšanas izmaksu (atliktā maksājuma gadījumā) noteikšanas kārtību.	27.03.2018.	Regulatora normatīvais akts
Grozījums Regulatora 2017. gada 14. septembra lēmumā Nr. 1/24 „Obligātā iepirkuma un jaudas komponentu aprēķināšanas metodika”	Izpildīt MK 2018. gada 24. aprīļa sēdē nolēmt par elektroenerģijas kopējās obligātā iepirkuma un jaudas komponentes samazināšanu.	14.05.2018.	Regulatora normatīvais akts
Grozījumi Regulatora 2011. gada 15. decembra lēmumā Nr. 1/32 „Elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodika”	Noteikt kapitāla atdeves likmes aprēķināšanas kārtību, izslēgt uzņēmumu ienākuma nodokļa izmaksu pozīciju, kā arī precizēt regulējamo aktīvu bāzes definīciju.	13.08.2018.	Regulatora normatīvais akts
Grozījumi Regulatora 2015. gada 26. februāra lēmumā Nr. 1/6 „Elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodika”	Noteikt kapitāla atdeves likmes aprēķināšanas kārtību, izslēgt uzņēmumu ienākuma nodokļa izmaksu pozīciju, kā arī precizēt regulējamo aktīvu bāzes definīciju.	13.08.2018.	Regulatora normatīvais akts

Kas	Mērķis	Pieņemts lēmums	Veids
Grozījumi Regulatora 2015. gada 26. februāra lēmumā Nr. 1/6 „Elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodika”	Nodrošināt, lai, elektroenerģijas pārvades sistēmas operatoram un aktīvu īpašniekam pārskatot nomas maksu, pamatotas nomas maksas aprēķinā tiktu ņemtas vērā aktuālās izmaksas vērtības.	20.12.2018.	Regulatora normatīvais akts

ELEKTRONISKIE SAKARI

Elektronisko sakaru nozarē grozījumi Elektronisko sakaru likumā un Regulatora izdotajos normatīvajos aktos precizē pienākumus elektronisko sakaru komersantiem ar būtisku ietekmi tirgū, nodrošinot informācijas publiskošanu un pakalpojumu pieejamību citiem elektronisko sakaru komersantiem. Lai veicinātu vienveidīgu un pārskatāmu radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību piešķiršanu izsoles uzvarētājam, tika izstrādāti un pieņemti noteikumi par izsoles rīkošanas kārtību un izvirzāmajām prasībām izsoles dalībniekiem un uzvarētājam. 2018. gadā tika pieņemti vairāki ES tiesību akti, lai veicinātu vienotā tirgus attīstību. Tika pieņemta direktīva par jaunu regulējuma ietvaru elektronisko sakaru nozarē, tā tiks ieviesta līdz 2020. gada decembrim, kā arī regula, kas no 2019. gada 19. maija nosaka mazumtirdzniecības cenas regulētiem ES iekšzemes sakariem.

Kas	Mērķis	Pieņemts lēmums	Veids
Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 11. decembra regula (ES) 2018/1971, ar ko izveido Eiropas Elektronisko sakaru regulatora iestādi (BEREC) un BEREC atbalsta aģentūru (BEREC birojs), groza Regulu (ES) 2015/2120 un atceļ Regulu (EK) Nr. 1211/2009	1) Jauns regulējums BEREC darbībai. 2) No 19.05.2019. tiek noteikta mazumtirdzniecības cena regulētiem ES iekšzemes sakariem.	11.12.2018.	ES tiesiskais regulējums
Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 11. decembra direktīva (ES) 2018/1972 par Eiropas Elektronisko sakaru kodeksa izveidi	Jauns regulējums elektronisko sakaru nozarē, kas ir jāievieš nacionālajos normatīvajos aktos līdz 2020. gada 21. decembrim.	11.12.2018.	ES tiesiskais regulējums
Grozījumi Elektronisko sakaru likumā	1) Precizētas piemērojamās saistības elektronisko sakaru komersantam ar būtisku ietekmi tirgū. 2) Precizēta kārtība, kādā organizē konkursu universālā pakalpojuma sniedzēja noteikšanai.	03.05.2018.	Likums

Kas	Mērķis	Pieņemts lēmums	Veids
Grozījumi Ministru kabineta 2015. gada 30. jūnija noteikumos Nr. 367 „Nacionālais numerācijas plāns”	Noteikta numuru izmantošana tehniskajām vajadzībām.	26.06.2018.	MK noteikumi
Grozījumi Ministru kabineta 2009. gada 6. oktobra noteikumos Nr. 1151 „Noteikumi par radiofrekvenču spektra joslu sadalījumu radiosakaru veidiem un iedalījumu radiosakaru sistēmām, kā arī par radiofrekvenču spektra joslu izmantošanas vispārīgajiem nosacījumiem” (Nacionālais radiofrekvenču plāns)	Radiofrekvenču spektra joslas 1427–1517 MHz atbrīvošanas nosacījumi.	18.12.2018.	MK noteikumi
Grozījums Ministru kabineta 2010. gada 16. februāra noteikumos Nr. 143 „Noteikumi par radiofrekvenču spektra joslām, kuru efektīvas izmantošanas labad ir nepieciešams ierobežot radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību piešķiršanu komercdarbībai elektronisko sakaru nozarē”	Radiofrekvenču spektra joslas 1427–1517 MHz noteikšana par joslu, kuras lietošanas tiesību piešķiršanu efektīvas izmantošanas labad ir nepieciešams ierobežot.	18.12.2018.	MK noteikumi
Noteikumi radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību piešķiršanai izsoles kārtībā	Kārtība, kādā Regulators rīko izsoli un piešķir radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības komercdarbībai Latvijas Republikas teritorijā.	07.06.2018.	Regulatora normatīvais akts
Grozījumi Regulatora 2017. gada 21. decembra lēmumā Nr. 1/40 „Informācijas iesniegšanas noteikumi elektronisko sakaru nozarē”	Noteikta regulāri iesniedzamā informācija.	28.06.2018.	Regulatora normatīvais akts
Grozījumi Regulatora 2016. gada 25. augusta lēmumā Nr. 1/15 „Noteikumi par tirgus analīzei nepieciešamās informācijas apjomu un iesniegšanas kārtību”	Precizēta informācijas iesniegšanas kārtība.	28.06.2018.	Regulatora normatīvais akts
Grozījumi Regulatora 2011. gada 16. jūnija lēmumā Nr. 1/7 „Noteikumi par radiofrekvenču spektra lietošanas tiesībām”	Efektivizēta un atvieglināta kārtība, kādā pieņem lēmumu par radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību piešķiršanu, anulēšanu un tālāknošanu.	02.08.2018.	Regulatora normatīvais akts

Kas	Mērķis	Pieņemts lēmums	Veids
Par piekļuves, saistītu iekārtu kopīgas izmantošanas, piekļuves datu plūsmai un atsaistītas piekļuves abonentlīnijām pamatpiedāvājuma noteikumi	Precizētas piemērojamās saistības elektronisko sakaru komersantam ar būtisku ietekmi tirgū.	04.10.2018.	Regulatora normatīvais akts
Grozījumi Regulatora 2016. gada 14. jūlija lēmumā Nr. 1/12 „Noteikumi par piekļuvi saistītām iekārtām”	Precizētas piemērojamās saistības elektronisko sakaru komersantam ar būtisku ietekmi tirgū.	04.10.2018.	Regulatora normatīvais akts
Grozījumi Regulatora 2014. gada 18. jūnija lēmumā Nr. 1/11 „Noteikumi par atsaistītu piekļuvi abonentlīnijai vai tās daļai”	Precizētas piemērojamās saistības elektronisko sakaru komersantam ar būtisku ietekmi tirgū.	04.10.2018.	Regulatora normatīvais akts
Grozījumi Regulatora 2017. gada 14. septembra lēmumā Nr. 1/25 „Elektronisko sakaru tīkla tehniskie un darbības noteikumi par piekļuvi datu plūsmai”	Precizētas piemērojamās saistības elektronisko sakaru komersantam ar būtisku ietekmi tirgū.	04.10.2018.	Regulatora normatīvais akts
Grozījumi Regulatora 2015. gada 3. decembra lēmumā Nr. 1/18 „Noteikumi par numerācijas lietošanas tiesībām”	1) Efektivizēta un atvieglināta kārtība, kādā pieņem lēmumu par numerācijas lietošanas tiesību piešķiršanu, anulēšanu un tālāknodošanu. 2) Noteikti nosacījumi, lai veicinātu numuru efektīvu izmantošanu.	08.11.2018.	Regulatora normatīvais akts
Vispārējās atļaujas noteikumi elektronisko sakaru nozarē	Precizētas specifiskas patērētāju tiesību aizsardzības prasības.	20.12.2018.	Regulatora normatīvais akts
Grozījumi Regulatora 2017. gada 30. novembra lēmumā Nr. 1/32 „Noteikumi par elektronisko sakaru komersantu reģistrēšanu un elektronisko sakaru tīklu un pakalpojumu sarakstu”	Precizētas elektronisko sakaru pakalpojumu definīcijas.	20.12.2018.	Regulatora normatīvais akts

PASTS

2018. gada jūnijā tika pieņemti grozījumi Pasta likumā, kas paredz būtiskas izmaiņas attiecībā uz pasta sūtījumu klasifikāciju pēc to satura. Ņemot vērā pasta tirgus attīstību un tendences, Pasta likumā tika precizētas normas, nodrošinot vienkāršotāku regulējumu. Vienlaicīgi ir precizēta vēstuļu korespondences sūtījumu definīcija, vispārinot to. Pamatojoties uz minētajiem grozījumiem Pasta likumā, tika izstrādāti grozījumi Informācijas iesniegšanas noteikumos pasta nozarē⁴⁰, precizējot Regulatoram iesniedzamās informācijas saturu un apjomu. 2018. gada 18. aprīlī Eiropas Parlaments un Padome pieņēma Regulu (ES) 2018/644 par pārrobežu paku piegādes pakalpojumiem (Regula). Regula paredz īpašus noteikumus, lai veicinātu labākus pārrobežu paku piegādes pakalpojumus, attiecībā uz regulatīvo uzraudzību saistībā ar paku piegādes pakalpojumiem, tarifu pārredzamību un konkrētu pārrobežu paku piegādes pakalpojumu tarifu novērtēšanu un informāciju patērētājiem, ko tirgotāji dara pieejamu par pārrobežu paku piegādes pakalpojumiem. Regulatīvo uzraudzību nacionālajā līmenī par Regulas noteikumu izpildi veic Regulators.

Kas	Mērķis	Pieņemts lēmums	Veids
Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 18. aprīļa Regula (ES) 2018/644 par pārrobežu paku piegādes pakalpojumiem	1) Veicināta regulatīvā uzraudzība saistībā ar paku piegādes pakalpojumiem. 2) Nodrošināta tarifu pārredzamība un informācija patērētājiem.	18.04.2018.	ES tiesiskais regulējums
Grozījumi Pasta likumā	Precizētas pasta pakalpojumu definīcijas, pasta sūtījumu izsniegšanas kārtība, pasta pakalpojuma sniegšanas vietu iedalījums un nosacījumi par īpašo tarifu.	04.07.2018.	Likums
Grozījumi Regulatora 2013. gada 11. oktobra lēmumā Nr. 1/28 „Universālā pasta pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodika”	Noteikta kapitāla atdeves likmes aprēķināšanas kārtība.	13.08.2018.	Regulatora normatīvais akts
Grozījumi Regulatora 2013. gada 2. oktobra lēmumā Nr. 1/27 „Vispārējās atļaujas noteikumi pasta nozarē”	1) Noteikumi precizēti atbilstoši Pasta likuma grozījumiem, kas paredz būtiskas izmaiņas attiecībā uz pasta sūtījumu veidiem, pasta sūtījumu izsniegšanas kārtību un pasta pakalpojumu sniegšanas vietu iedalījumu. 2) Precizētas noteiktas prasības publikot kvalitātes prasības attiecībā uz pasta sūtījumu savākšanu un piegādi, kā arī informāciju par materiālo atbildību par kvalitātes prasību neievērošanu.	20.09.2018.	Regulatora normatīvais akts

⁴⁰ Regulatora 2017. gada 21. decembra lēmums Nr. 1/41.

Kas	Mērķis	Pieņemts lēmums	Veids
Grozījumi Regulatora 2017. gada 21. decembra lēmumā Nr. 1/41 „Informācijas iesniegšanas noteikumi pasta nozarē”	Noteikumi precizēti atbilstoši Pasta likuma grozījumiem, kas paredz būtiskas izmaiņas attiecībā uz pasta sūtījumu klasifikāciju pēc to satura.	06.12.2018.	Regulatora normatīvais akts

ŪDENSSAIMNIECĪBA

Kas	Mērķis	Pieņemts lēmums	Veids
Grozījumi Regulatora 2016. gada 14. janvāra lēmumā Nr. 1/2 „Ūdenssaimniecības pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodika”	Precizēta regulējamo aktīvu bāzes definīcija un nodrošināta iespēja sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzējiem tarifa aprēķinā iekļaut neparedzētas izmaksas, kas saistītas ar izmaiņām maksājumos, ja ūdenssaimniecības pakalpojumi tiek iepirkti no cita sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzēja.	22.02.2018.	Regulatora normatīvais akts
Grozījumi Regulatora 2016. gada 14. janvāra lēmumā Nr. 1/2 „Ūdenssaimniecības pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodika”	Noteikta kapitāla atdeves likmes aprēķināšanas kārtība un komersantiem samazināts tarifa projekta izvērtēšanas procesā iesniedzamo pamatojošo dokumentu apjoms.	13.08.2018.	Regulatora normatīvais akts

ATKRITUMU APGLABĀŠANA

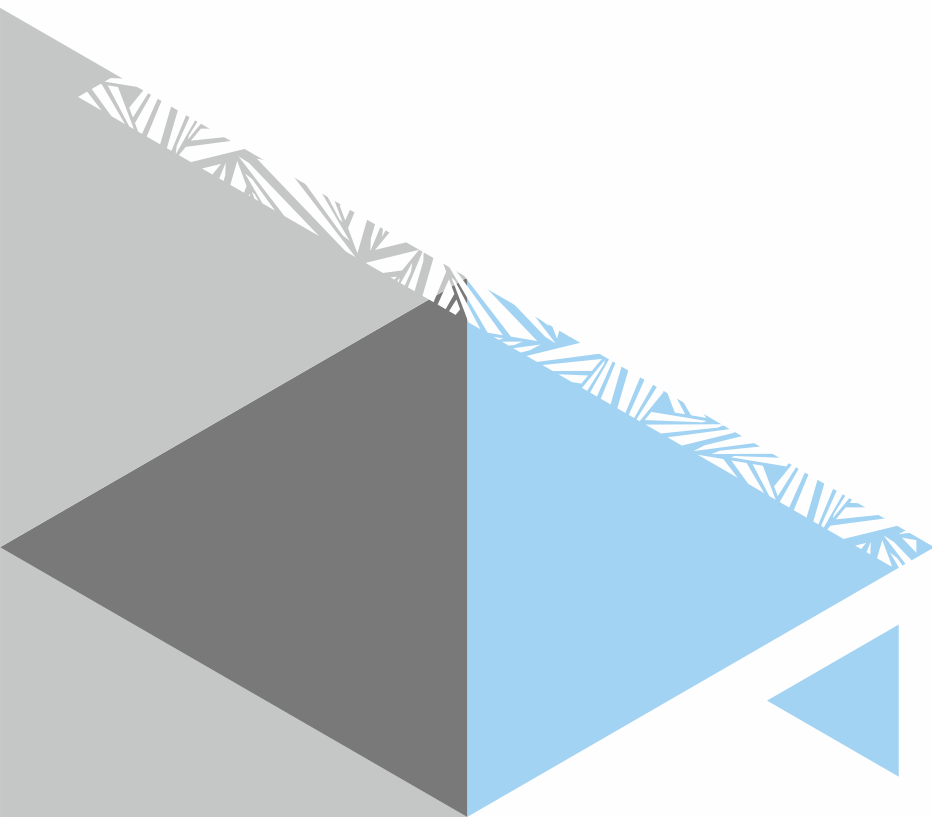
Kas	Mērķis	Pieņemts lēmums	Veids
Grozījumi Regulatora 2017. gada 16. februāra lēmumā Nr. 1/5 „Sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma tarifa aprēķināšanas metodika”	Izpildīts Atkritumu apsaimniekošanas likumā (07.12.2017. grozījumi) noteiktais, ka, aprēķinot sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma tarifu, aprēķinā iekļauj dabas resursu nodokli par sadzīves atkritumu apglabāšanu normatīvajos aktos noteiktajā apmērā.	18.01.2018	Regulatora normatīvais akts
Grozījumi Regulatora 2014. gada 23. oktobra lēmumā Nr. 1/15 „Vispārējās atļaujas, reģistrācijas un informācijas iesniegšanas noteikumi sadzīves atkritumu apglabāšanai atkritumu poligonos”	Saskaņots Atkritumu apsaimniekošanas likumā un Sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma tarifa aprēķināšanas metodikā noteiktais saistībā ar dabas resursu nodokļa iekļaušanu sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma tarifa projekta aprēķinā.	08.03.2018.	Regulatora normatīvais akts

VISAS NOZARES

Kas	Mērķis	Pieņemts lēmums	Veids
Kapitāla atdeves likmes aprēķināšanas metodika	Noteikta kārtība, kādā aprēķina kapitāla atdeves likmi regulējamo elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu, elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu, dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma, dabasgāzes sadales sistēmas pakalpojuma, dabasgāzes uzglabāšanas pakalpojuma, siltumenerģijas ražošanas, tai skaitā kogenerācijā, pakalpojuma, siltumenerģijas pārvades un sadales pakalpojuma, siltumenerģijas tirdzniecības pakalpojuma, ūdenssaimniecības pakalpojumu un universālā pasta pakalpojuma tarifu projekta izstrādāšanai, ja regulējamo sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs tarifū aprēķina projektā iekļauj kapitāla atdevi.	13.08.2018.	Regulatora normatīvais akts
Grozījums Regulatora 2018. gada 13. augusta lēmumā Nr. 1/23 „Kapitāla atdeves likmes aprēķināšanas metodika”	Noteikts, kad komersants sāk piemērot kapitāla atdeves likmi siltumenerģijas ražošanas, tai skaitā kogenerācijā, pakalpojuma, siltumenerģijas pārvades un sadales pakalpojuma un siltumenerģijas tirdzniecības pakalpojuma tarifu projekta aprēķināšanai.	29.10.2018.	Regulatora normatīvais akts

15.

STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA

Regulatoram 2018. gads ir bijis visai aktīvs starptautiskajā jomā, jo ir notikušas nozīmīgas pārmaiņas elektronisko sakaru, enerģētikas un pasta nozaru regulējumā, kas nākotnē ietekmēs tirgus attīstību un tārad atstās ietekmi uz galalietotājiem. Regulatora devums un kvalifikācija ir augstu novērtēti arī dažādos starptautiskos projektos un regulatoru asociācijās. Tur iegūtā pieredze ļauj izdarīt pamatotas izvēles, pieņemot lēmumus, kas ir efektīvi komersantiem un galalietotājiem.

Turpinājās pastāvīgais darbs starptautiskajās organizācijās un nozaru forumos, kur Regulators ir iesaistījies darba grupās un augsta līmeņa padomēs, lai izteiktu Regulatora viedokli un piedalītos regulatoru kopējā viedokļa paušanā, īpaši par ES likumdošanas iniciatīvām nozaru regulējumā. Ir augsti novērtēta Regulatora ekspertu un regulēšanas kvalitāte Latvijā, jo ir parakstīti vairāki sadarbības memorandi un starptautiskie līgumi enerģētikas, elektronisko sakaru un ūdenssaimniecības pakalpojumu nozarē, kā arī Regulatora eksperti ir piedalījušies vairākos starptautiskos projektos.

ELEKTRONISKIE SAKARI

Elektronisko sakaru nozarē 2018. gadā Regulatora starptautiskā darbība bija īpaši intensīva, gan darbojoties BEREC un citās starptautiskajās organizācijās, gan arī dažādos reģionālos un divpusējos sadarbības projektos.

2018. gadā notika jau sestais kopīgais BEREC un tirgus dalībnieku forums (pirmais šāds forums notika Rīgā), kurā regulatori iepazīstināja ar savu darbības programmu 2019. gadam. Programmas pamatā ir Elektronisko sakaru kodekss (stājās spēkā 2018. gada 11. decembrī), ar kuru regulatoriem ir noteikti jauni pienākumi platjoslas un investīciju plānu uzraudzībā, pakalpojumu nodrošināšanā, tirgu analīzē, radiofrekvenču spektra un OTT pakalpojumu regulēšanā, 5G tehnoloģiju atbalstam, kā arī citi, kur regulatori ar BEREC starpniecību izstrādās kopīgas vadlīnijas. Viena no vērtīgākajām foruma diskusijām bija par investīciju efektivitāti elektronisko sakaru nozarē.

Ilgadējā Baltijas Elektronisko sakaru un pasta regulatoru sanāksmē (BaltReG) notika diskusijas par tīkla neitralitāti, datu ievākšanu, apstrādi un sistematizāciju, tostarp tieši tirgu analīzei, un viesabonēšanas jautājumiem, kas atklāja atšķirīgo vai līdzīgo pieredzi katrā no trīs Baltijas valstīm.

Pirmajā kopīgajā trīs Baltijas valstu un Polijas regulatoru sanāksmē, kas notika Rīgā, regulatori vienojās par sadarbību frekvenču regulēšanā, kā arī par iespējamu kopīgu viesabonēšanas tarifu politiku.

Savukārt Latvijas, Lietuvas un Igaunijas regulatori 2018. gada 24. maijā Rīgā parakstīja savstarpējās sadarbības memorandu ar Ziemeļvalstu elektronisko sakaru un pasta nozares regulatoriem. Tādējādi ir „formalizēta” ilggadējā Baltijas un Ziemeļvalstu regulatoru sadarbība. Papildu ieguvums, tostarp galalietotājiem, būs arī tāds – tā kā atsevišķi komersanti darbojas vairākās no šīm valstīm, regulatoriem ir iespēja kopīgi risināt jautājumus, kas ir aktuāli vairākos tirgos.

Regulatora eksperti piedalījās vairākos starptautiskās sadarbības projektos. Pēc uzvaras konsorciā ar Itālijas un Vācijas elektronisko sakaru regulatoriem „twinning” projektā par elektronisko sakaru nozares regulējuma ieviešanu Izraēlā 2018. gada 27. novembrī tika parakstīti projekta uzsākšanas dokumenti. Savukārt TAIEX projektā Regulators nodeva savu pieredzi Horvātijas un Kosovas telekomunikāciju regulatoriem. Tas arī piedalījās Austrumu partnerības EaPeReg pasākumos, daloties ar Latvijas pieredzi, galvenokārt divos aspektos. Pirmais ir viesabonēšana, otrais – regulatoru neatkarība, kas 2018. gadā bija Austrumu partnerības valstu uzmanības centrā un kur Regulators informēja par OECD izstrādāto regulatoru vērtējumu (peer review), kur neatkarības statuss ir galvenais kritērijs, un secinājumiem pēc OECD veiktā Regulatora vērtējuma.

Regulators parakstīja sadarbības memorandu ar Melnkalnes regulatoru. Regulatori arī prezentēja aktuālākās norises elektronisko sakaru regulēšanā Latvijā un Melnkalnē un pārrunāja abas puses interesējošus jautājumus.

PASTS

ERGP 2018. gadā pirmo reizi organizēja kopīgu forumu ar pasta, digitālo pakalpojumu sniedzēju un e-tirdzniecības pārstāvjiem. Forumā notika diskusijas par pasta nozares turpmāko attīstību un perspektīvām, universālā pakalpojuma nodrošināšanu, jo vide un pieprasījums pēc pakalpojumiem ir mainījušies. Tāpat notika diskusija par to, kā regulatoriem līdzsvarot pasta nozares attīstību un konkurenci, samērot e-tirdzniecības arvien jaunus piedāvājumus patērētājiem ar regulatoru jaunajiem uzdevumiem. Regulatoru un nozares pārstāvju kopīgais forums tādējādi aizsāka debates par jautājumiem, kuri izvirzīsies, drīzumā pārskatot esošo pasta nozares regulējumu.

Savukārt reģionālajā BaltReg sanāksmē pasta nozares regulēšanai veltītajā daļā galvenās diskusijas notika par gaidāmajām izmaiņām pasta likumos, kas saistītas ar ES regulu par pārrobežu pasta paku sūtījumiem. Jāuzsver, ka ERGP iesniedza EK regulatoru priekšlikumus, kuru izstrādē piedalījās arī Regulators. Trīs Baltijas valstu regulatori arī apmainījās ar informāciju par pasta tirgus attīstību, iepazīstinot ar aktuālo statistikas datu apkopojumu un secinājumiem.

UPU ārkārtas kongress, kur Regulatoram bija uzticēts parakstīt kongresa noslēguma dokumentus par UPU reformu Latvijas Republikas vārdā, izskatīja plašu jautājumu loku, kas attiecas uz visiem pasta nozares tirgus dalībniekiem. Regulators īpaši sekos diskusijām par sūtījumiem un gala izmaksām un to sadalījumu.

ENERĢĒTIKA

Enerģētikā, gan elektroenerģijas, gan gāzes nozarēs, ir panāktas būtiskas vienošanās reģionālajos tirgos, jo vienota ES enerģētikas tirgus darbība nav iespējama bez veiksmīgas reģionālo tirgu attīstības.

Sadarbībā ar Itālijas enerģētikas regulatoru Regulators organizēja jau otro semināru par stimulējošās regulēšanas piemērošanas praksi, šoreiz iesaistot arī Latvijas un Itālijas sadales sistēmas operatorus.

Savukārt sadarbībā ar NARUC un USAID Rīgā notika seminārs par kibernetikas enerģētikas nozarē un regulatoru uzdevumiem tās īstenošanā. Seminārā piedalījās Amerikas Savienoto Valstu, Dienvidaustrumeiropas un trīs Baltijas valstu regulatori.

Reģionālās sadarbības ietvaros Regulators piedalījās Baltijas Elektroenerģijas tirgus un Baltijas Gāzes tirgus forumos, kā arī Baltijas Elektroenerģijas tirgus darba grupā, kur regulatori un pārvades sistēmas operatori kopīgi strādā pie tīklu kodeksu ieviešanas u. c. aktuāliem jautājumiem.

Regulatora eksperti, pārstāvēt ERRA, CEER vai arī ar TAIEX starpniecību, ir dalījušies savā pieredzē ar Kipras, Ukrainas u. c. valstu regulatoriem jautājumos par regulatoru neatkarību, tarifiem, Eiropas regulēšanas ietvaru un citiem jautājumiem.

DABASGĀZE

Gāzes nozarē Somijas, Igaunijas un Latvijas regulatori 2018. gada 14. novembrī parakstīja savstarpējās sadarbības memorandu par Somijas, Igaunijas un Latvijas (FinEstLat) gāzes tirgus izveidi. Ar šo memorandu trīs valstu regulatori vienojās turpināt iesākto darbu dabasgāzes tirgus integrācijā un tā likviditātes paaugstināšanā, lai dabasgāzes cenas būtu pieejamas un apmierinātu gan tirgus dalībniekus, gan patērētājus. Regulatori sadarbosies, izstrādājot un piemērojot dabasgāzes references cenas metodiku FinEstLat tirgū, kā arī koordinējot regulatoru lēmumus attiecībā uz dabasgāzes pārvades sistēmas operatoru priekšlikumiem par tirgus darbības nosacījumiem un metodikām. Tādējādi būs panākts, ka ir izveidots pilnībā funkcionējošs, komersantiem un galalietotājiem pārskatāms Somijas, Igaunijas un Latvijas dabasgāzes tirgus.

ELEKTROENERĢIJA

Reģionālās sadarbības izveidošanā elektroenerģijas nozarē ir atrisināts jautājums par pārrobežu jaudu aprēķinu un ar to saistītajām metodikām, kā arī par pārrobežu jaudas aprēķina metodiku ar trešajām valstīm. Pēdējā paredz, ka no 2019. gada 1. janvāra vairs netiks īstenota garantētās minimālās (200 MW) pārvades jaudas piemērošana uz Lietuvas–Baltkrievijas robežas.

Regulatora darba kārtībā bija arī tīkla kodeksu ieviešana elektroenerģijas un gāzes nozarēs gan Eiropas, gan reģionālā jaudu aprēķina reģiona (trīs Baltijas valstis, Somija, Zviedrija, Polija) līmenī, dalība CEER un ACER darba grupās, tostarp piedaloties Eiropas Komisijas dokumentu paketes „Tīra enerģija visiem Eiropas iedzīvotājiem” izskatīšanā un regulatoru viedokļa formulēšanā.

Lai īstenotu elektroenerģijas tirgus uzraudzību, Regulators pastāvīgi piedalījās ACER vairumtirgus uzraudzības (REMIT) darba grupās, kā arī Ziemeļvalstu un Baltijas valstu Regulatoru padomē, kura pārrauga reģionālo tirgu, kurā darbojas „Nord Pool” un „EpeX Spot” elektroenerģijas tirdzniecības biržas.

ŪDENSSAIMNIECĪBA

Pēc Skotijas ūdenssaimniecības nozares regulatora ierosinājuma Rīgā tika parakstīts savstarpējās sadarbības memorands. Abi regulatori uzstājās ar prezentācijām par regulēšanas principiem Latvijā un Skotijā, kā arī pārrunāja atsevišķus WAREG dienas kārtības jautājumus.

STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA: 2019. GADS

Elektronisko sakaru, enerģētikas un pasta jomas ir tās, kurās būs jāievieš jauns regulējums, kā arī turpināsies esošā regulēšanas ietvara pārskatīšana. Līdz ar to Regulatoru sagaida jauni uzdevumi un dalība galvenokārt Eiropas starptautiskajās organizācijās un reģionālajos forumos, paužot Regulatora viedokli un gatavojoties jauniem regulēšanas pienākumiem.

Elektronisko sakaru nozarē, pamatojoties uz pieņemto Elektronisko sakaru kodeksu, BEREC 2019. gadā sagatavos stratēģiju nākamajam divu gadu periodam, kura laikā kodekss ir jāievieš. BEREC būs arī jāizstrādā 12 vadlīnijas, un Regulators strādās visās 12 darba grupās. 2019. gadā turpināsies „twinning” projekts Izraēlā, kur Regulatora eksperti piedalīsies elektronisko sakaru regulēšanas kapacitātes stiprināšanas pasākumos Izraēlā, t.sk. pakalpojumu nodrošināšanai, pievērsīsies aktīvās un pasīvās infrastruktūras vairumtirdzniecības regulēšanas aspektiem u. c. jautājumiem. Jau otro reizi Regulators pildīs Austrumu partnerības EaPeReg līdzpriekšsēdētāja pienākumus, kā arī organizēs ikgadējo BaltReg ekspertu sanāksmi.

Arī **pasta nozarē** ERGP būs jāizstrādā jauna stratēģija. Notiks publiskās konsultācijas par nākotnes pasta regulējumu, jo esošā direktīva neatspoguļo pasta nozarē notikušās izmaiņas. ERGP attiecīgi konsultēsies ar tirgus dalībniekiem, lai izstrādātu optimālākos priekšlikumus pasta tirgus attīstībai.

Regulators organizēs Rīgā BEREC vadības komitejas sanāksmi, kurā diskutēs arī par iepriekš minētajiem jautājumiem.

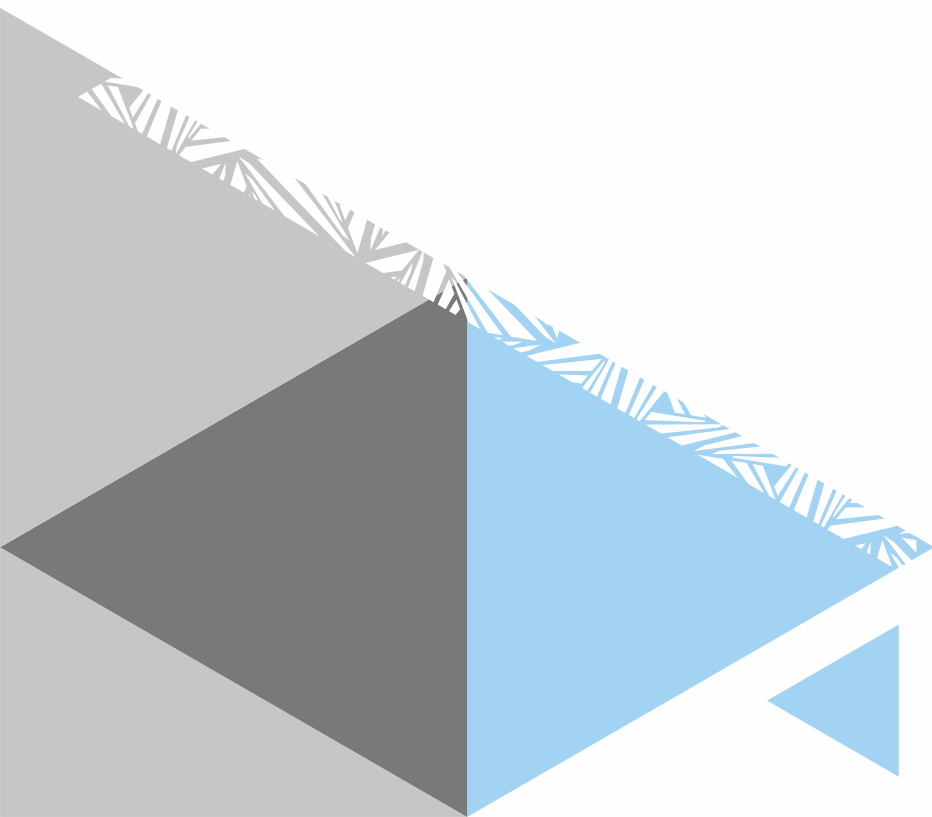
Enerģētikā svarīgākie starptautiskās darba kārtības jautājumi 2019. gadā saistīsies ar pārstrādātās Energoregulatoru sadarbības aģentūras regulējumu, Elektrības regulu, kā arī gaidāmajiem EK priekšlikumiem jaunam gāzes nozares regulējumam.

Regulators arī organizēs divus nozīmīgus pasākumus – kārtējos Baltijas Elektroenerģijas tirgus un Baltijas Gāzes tirgus forumus, kā arī pirmo reizi sadarbībā ar ERRA Latvijā risināsies ERRA Enerģētikas regulēšanas un investīciju konference, kura pulcēs enerģētikas nozares regulatorus un tirgus dalībniekus no visas pasaules.

Ūdenssaimniecības nozarē Regulators turpinās aktīvi darboties WAREG un tā darba grupās, kā arī organizēs Baltijas ūdenssaimniecības regulatoru ekspertu sanāksmi.

16.

REGULATORA PĀRVALDĪBA
(STRUKTŪRA UN DARBA ORGANIZĀCIJA)

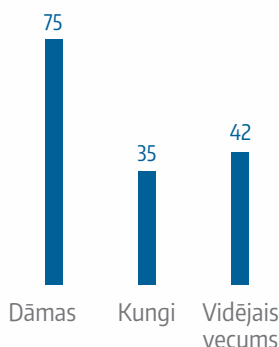

Regulatora lēmēj institūcija ir padome, kuras sastāvu veido Saeimas iecelts priekšsēdētājs un četri locekļi. Padomes priekšsēdētāju un locekļus amatā ieceļ uz pieciem gadiem. Padome Regulatora vārdā pieņem lēmumus un izdod administratīvos aktus, kas ir saistoši konkrētiem sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem un lietotājiem. 2018. gadā notika 54 padomes sēdes, kurās pieņemti 280 lēmumi.

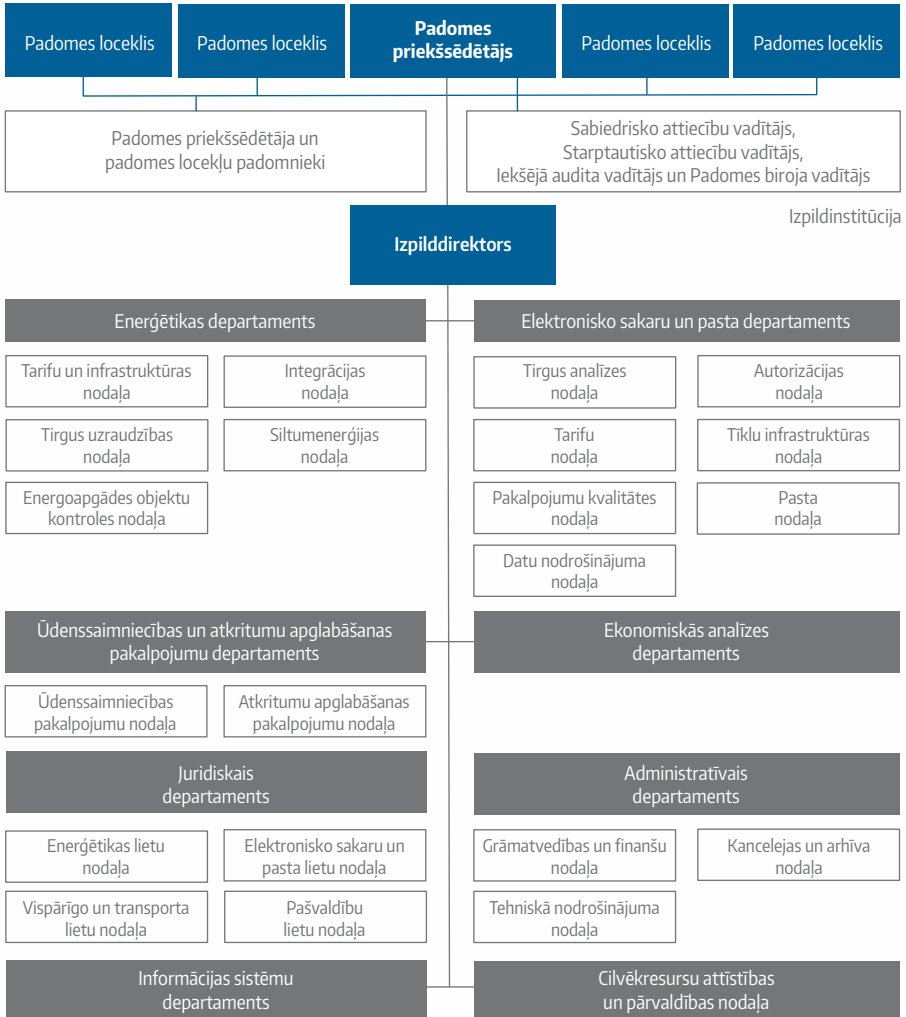
Padomei ir pakļauta izpildinstitūcija, kas pilda padomes sekretariāta un ekspertu funkcijas, lai sagatavotu jautājumus un dokumentus izskatīšanai padomes sēdē un īstenotu padomes pieņemto lēmumu un izdoto administratīvo aktu izpildi.

Izpildinstitūcija sastāv no izpilddirektora, septiņiem departamentiem, tostarp katrai regulējamai nozarei atbilstošu struktūrvienību, un vienas patstāvīgās nodaļas.

2018. gada 31. decembrī Regulatorā strādāja 110 darbinieki. Gada laikā darbinieku skaits pieaudzis par četriem darbiniekiem, bet darba tiesiskās attiecības tika izbeigtas ar sešiem darbiniekiem. 82 darbinieki tieši strādā regulēšanas funkciju izpildē un 28 darbinieki pilda tehniskās un administratīvās atbalsta funkcijas. Regulatorā strādā 35 kungi un 75 dāmas, vidējais vecums ir 42 gadi.

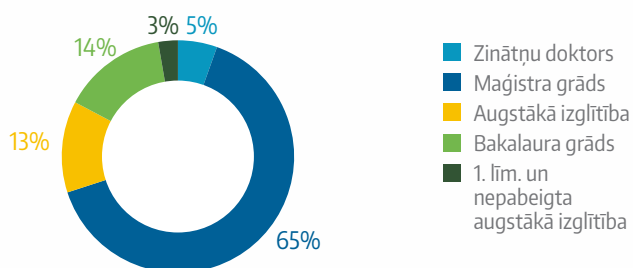

Padome

Regulēšanas funkciju veikšanai Regulatora darbiniekiem ir nepieciešama augsta kompetence. 97% Regulatora darbinieku ir augstākā izglītība. Augstas kapacitātes uzturēšanai Regulators kā vienu no prioritātēm darbības stratēģijā 2018.-2021. gadam noteicis darbinieku kompetences paaugstināšanu un attīstību, apgūstot modernākās regulēšanas metodoloģijas.

**Regulatora darbinieku kvalifikācijas līmenis
2018. gada 31. decembrī (%)**

AKTUĀLAIS CILVĒKRESURSU ATTĪSTĪBĀ UN PĀRVALDĪBĀ

Kristīne Briede

Cilvēkresursu attīstības un pārvaldības nodaļas vadītāja

2018. gadā ir izstrādāta Cilvēkresursu attīstības politika, kuras mērķis ir īstenot vienotu, mūsdienīgu, efektīvu cilvēkresursu vadības politiku Regulatorā, lai nodrošinātu Regulatora darbības stratēģijā noteikto mērķu sasniegšanu – piesaistīt un noturēt kvalificētus, profesionālus, motivētus, lojālus darbiniekus.

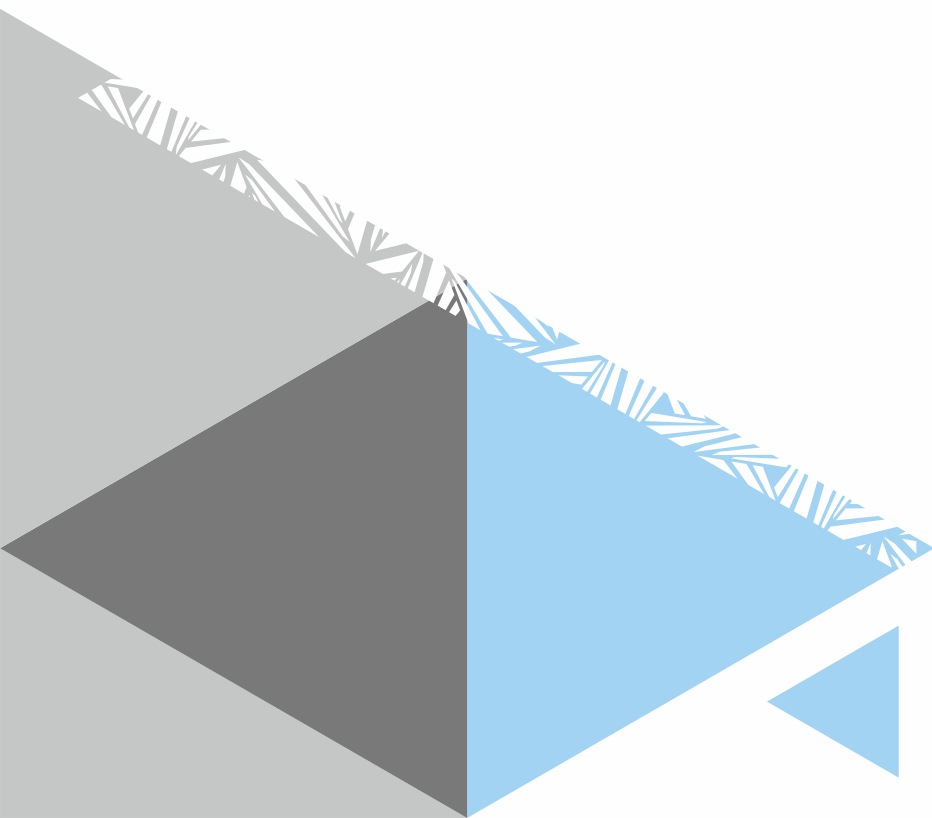
Tāpat esam spēruši lielu soli dažādu dokumentu elektronizācijā un informācijas sistēmu izmantošanā.

Mums ir ļoti svarīga darbinieku labklājība, tāpēc 2018. gadā atklājām bērnistabu, lai neparedzētās situācijās vecāki var pilnvērtīgi strādāt un bērni būs nodarbināti.

Svarīgi ir veicināt darbinieku iesaistīšanās līmeni, tāpēc 2018. gadā tika aizsākta jauna iniciatīva iesaistīt visus Regulatora darbiniekus katra gada prioritāšu definēšanā, kā arī analizēt, kas ir izdevies un pie kā būtu jāpiestrādā.

17.

FINANSES UN
SAIMNIECISKĀ DARBĪBA

Regulators savu 2018. gada darbību realizēja atsevišķā budžeta programmā, kas apstiprināta likumā „Par valsts budžetu 2018. gadam”. Regulatora darbība tiek finansēta no nodevas par sabiedrisko pakalpojumu regulēšanu, kuru maksā regulējamie komersanti. Pārskata gadā valsts nodevas apmērs regulējamās nozarēs bija 0,2% no komersanta sniegtā attiecīgā sabiedriskā pakalpojuma neto apgrozījuma 2016. gadā. Komersanti, kuri 2018. gadā uzsāka sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu, aprēķināja valsts nodevu no komersanta plānotā attiecīgā sabiedriskā pakalpojuma veida neto apgrozījuma pirmajā darbības gadā.

Regulatora darbības nodrošināšanai 2018. gadā plānoti izdevumi 5 436 978 EUR, tai skaitā izdevumi 34 068 EUR ES finansēto institūciju stiprināšanas programmu mērķsadarbības projekta Nr. ENI/2018/397-652 „Izraēlas regulēšanas kapacitātes stiprināšana telekomunikāciju nozarē ar uzsvāri uz pakalpojumu nodrošināšanu, izmantojot citu operatoru tīklus” īstenošanai. Faktiski apgūti 5 275 949 EUR, kas ir 97,04 % no pārskata gadā plānotā.

Saskaņā ar likuma „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” 31. panta septīto daļu faktiskais finansēšanas līdzekļu atlikums, kas attiecīgajā kalendārā gadā pārsniedz Regulatora darbības nodrošināšanai nepieciešamās izmaksas, tiek ieskaitīts Regulatora kontā Valsts kasē valsts nodevas uzkrājumos un ir izmantojams Regulatora darbības nodrošināšanai nākamajos periodos saskaņā ar likumā par valsts budžetu apstiprināto Regulatora budžetu. Finanšu līdzekļu atlikums uz 2018. gada 31. decembri pamatbudžetā ir 99 367 EUR, kas pārcelts uz Regulatora deponēto līdzekļu kontu un izmantots valsts nodevas uzkrājuma veidošanai.

Finanšu līdzekļu atlikums uz 2018. gada 31. decembri mērķsadarbības projektā Nr. ENI/2018/397-652 „Izraēlas regulēšanas kapacitātes stiprināšana telekomunikāciju nozarē ar uzsvāri uz pakalpojumu nodrošināšanu, izmantojot citu operatoru tīklus” ir 2 900 EUR.

Finanšu līdzekļu atlikums uz 2018. gada 31. decembri citu budžetu līdzekļos (saistības par saņemto drošības naudu) ir 125 000 EUR, ko veido izsoles dalībnieku nodrošinājuma naudas iemaksa Regulatora organizētajā izsolē par radiofrekvenču spektra joslas 3550 MHz–3600 MHz lietošanas tiesību piešķiršanu. 2018. gadā 375 000 EUR atdoti izsoles dalībniekam un 500 000 EUR pārskaitīti valsts budžetā.

Regulatora 2018. gada finanšu pārskats sagatavots atbilstoši MK 2013. gada 15. oktobra noteikumiem Nr. 1115 „Gada pārskata sagatavošanas kārtība”. 2018. gada pārskats iesniegts Valsts kasē, un 2019. gada 22. martā SIA „Revīzija un vadības konsultācijas” (zvērinātu revidentu komercsabiedrības licence Nr. 79) par Regulatora 2018. gada finanšu pārskatu sniedza atzinumu bez iebildumiem.

2018. gadā Regulators kopumā ir noslēdzis 50 saimnieciskās darbības līgumus, kā arī saskaņā ar Publisko iepirkumu likumu organizējis 11 publiskos iepirkumus.

		Pārskata gadā (EUR)		
Nr.p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)*	Apstiprināts likumā	Faktiskā izpilde *
1.	Ieņēmumi (kopā), t. sk.	5 316 026	4 936 978	5 378 216
	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	5 316 026	4 902 910	5 344 148
	pārējie iepriekš neklasificētie īpašiem mērķiem noteiktie ieņēmumi	-	34 068	34 068
2.	Izdevumi	4 796 786	5 436 978	5 275 949
2.1.	Uzturēšanas izdevumi (kopā)	4 698 282	5 209 588	5 068 541
	starptautiskā sadarbība	25 765	27 480	27 480
	pārējie uzturēšanas izdevumi	4 672 517	5 182 108	5 041 061
2.2.	Kapitālie izdevumi	98 504	227 390	207 408

* pēc naudas plūsmas principa

NEATKARIGU REVIDENTU ZINOJUMS PAR SAĪSINĀTO FINANŠU PĀRSKATU

Latvijas Republikas Saeimai

Mēs esam veikuši Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2018. gada finanšu pārskata, uz kuru pamatojoties ir sagatavots saīsinātais Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2018. gada finanšu pārskats, revīziju saskaņā ar Latvijas Republikā atzītiem finanšu revīzijām piemērojamiem Starptautiskajiem Augstāko revīzijas iestāžu standartiem (turpmāk - ISSAI). Mūsu 2019. gada 22. marta revidentu ziņojumā mēs sniedzām atzinumu bez iebildēm par Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2018. gada finanšu pārskatu, uz kuru pamatojoties ir sagatavots saīsinātais Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2018. gada finanšu pārskats.

Pievienotajā saīsinātajā finanšu pārskatā nav iekļauta visa saskaņā ar Latvijas Republikas (LR) Ministru kabineta 2013. gada 15. oktobra noteikumiem Nr. 1115 „Gada pārskata sagatavošanas kārtība” atklājamā informācija. Tāpēc saīsinātais pārskats neaizvieto pilno Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas finanšu pārskatu, kas sagatavots saskaņā LR Ministru kabineta 2013. gada 15. oktobra noteikumiem Nr. 1115 „Gada pārskata sagatavošanas kārtība” par gadu, kas noslēdzās 2018. gada 31. decembrī.

Vadības atbildība

Vadība ir atbildīga par saīsinātā finanšu pārskata sagatavošanu atbilstoši revidētajam finanšu pārskatam, kas sagatavots saskaņā ar LR Ministru kabineta 2013. gada 15. oktobra noteikumiem Nr. 1115 „Gada pārskata sagatavošanas kārtība”.

Revidentu atbildība

Mēs esam atbildīgi par revidentu atzinuma sniegšanu par šo saīsināto finanšu pārskatu, pamatojoties uz procedūrām, kas veiktas saskaņā ar 810. Starptautisko revīzijas standartu „Uzdevums sniegt ziņojumu par saīsinātajiem finanšu pārskatiem”.

Atzinums

Mūsaprāt, pievienotais saīsinātais finanšu pārskats, kas sagatavots, pamatojoties uz Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas revidēto finanšu pārskatu par gadu, kas noslēdzās 2018. gada 31. decembrī, visos būtiskajos aspektos ir atbilstošs revidētajam finanšu pārskatam, kas sagatavots saskaņā ar LR Ministru kabineta 2013. gada 15. oktobra noteikumiem Nr. 1115 „Gada pārskata sagatavošanas kārtība”.

SIA „Revīzija un vadības konsultācijas”

Dārzaugļu iela 1-107, Rīga, LV-1012

Licence Nr. 79

Zigrīda Šneidere

Valdes locekle

LR zvērināta revidente

Sertifikāta Nr. 110

Rīgā, Latvija

2019. gada 22. martā.